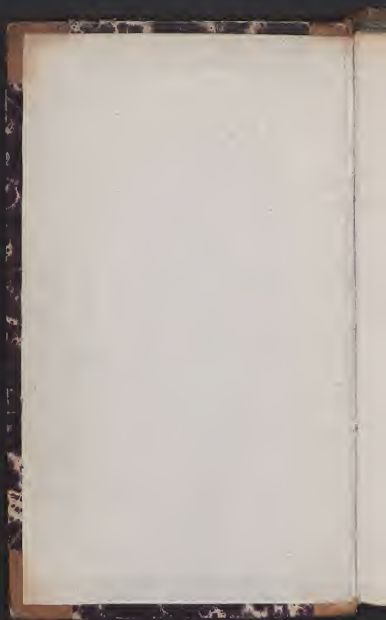
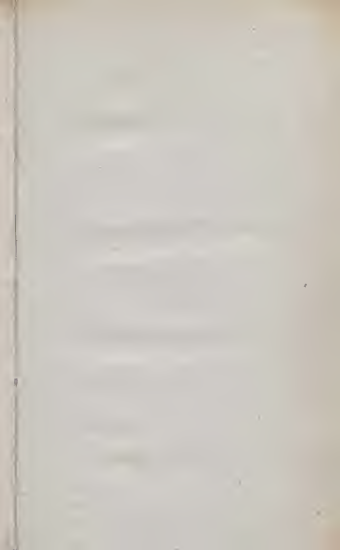
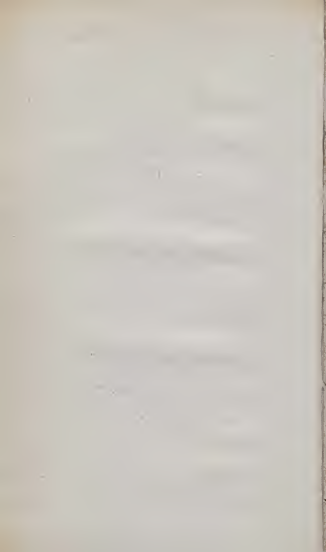

Lærdóms Bók

evangelískum kristilegum

Trúarbrögðum;

handa

Unglingum;

Kaupmannahöfn 1815.

Prentuð í því konúngl. Waisenhúsi Prentverki
af Carl Fred. Schubart.

6897 c

Advaran til Kennendanna:

- 1) Sérhver meining, hvort heldur hún er í lærdóms- edur ritningar- greinum, ellegar í athugasemdum og útskýringum greinanna, á nákvæmlega og skilmerkilega að úthýðast fyrir barninu, áður enn það lærir nokkuð af þeim utanad.
- 2) Tönnur, sem hvorki hafa efni né tíma til að læra meira, þurfa ekki nema að vita vel sjálfar lærdóms- og ritningar- greinirnar, sem þar standa prentadar hjá.
- 3) Kennendurnir ega að láta börnin leita að þeim greinum í Biblíunni,

sem til er vísað, en þó ekki eru prentadar; þar, sem mörg börn eru, ega þeir að láta þau lesa þær til skiptis, og með stuttum spurningum útúr, koma þeim í skilning um meininguna.

- 4) Sérhver lærðóms-grein í bólinni er svo skiljanlega samantekin og atridis-ordin prentuð með öðru letri, að hægt er hvorjum einum, að spyrja útúr þeim. Þess vegna gjerdist engin þörf að prenta spurningarnar, einum þar rannin er óþögnust, að opt og tíðum hafa bæði Nennendur og lærendur minna þenkt úti sannleikann vegna spurninganna.
-

S á t i l l i
L ú t h e r s
C a t e c h i s m u s.

Þetta eru
Tíu Laga-þodord Guds.

Fyrsta Þodord.

Eg er Drottinn Gud þinn, þú skalt ekki
hafa annarlega Gudi fyrir mér.

Hvad er það?

Það er: vér egum, yfir alla hluti fram,
Gud að óttast, hann að elsta og á hann einn
að trúa.

Annad Bodord.

Pú skalt ekki leggja nafn Drottins Guds þíns við hégóma; því Drottinn mun ei halda þann saklausann, sem brúkar hans nafn hégómlega.

Hvad er það?

Það er: vér egum að óttast og elsta Gud. Engum egum vér íls að víðja í hans nafni, ekki sverja við það, né fjelkíngi fremja, ekki ljúga né svikja; heldur egum vér Guds nafn að ákalla í öllum vorum nauðsynjum, það að tilvíðja, losa það og því þaðir að gjöra.

Þriðja Bodord.

Minnstu að helga hvíldar-daginn Drottins Guds þíns.

Hvad er það?

Það er: vér egum að óttast og elsta Gud. Að vér ekki fyriríktum prédikunina né hans ord; heldur egum vér það heilagð að halda, gjarnan heyra það og læra.

Fjórdi Bodord.

Heldra skalt þú fódur þinn og móður, svo þér vel vegni, og þú verðir lánglífur á jörðinni.

Hvad er það?

Það er: vér egum að óttast og elsta Gud.
Að vér ekki fyrirlitum vora foreldra, né þá,
sem yfir oss eru bændur, ekki þá til reidi reitum;
heldur þá í heidri höfum, þjónum þeim og
hlýðnir séum, elskum þá og virðing veitum.

Fimta Bodord.

Þú skalt ekki mann deyða.

Hvad er það?

Það er: vér egum að óttast og elsta Gud.
Að vér ekki meidum hold vors náunga, eða
gjörum honum mein í nokkuð; heldur egum vér
honum að bjarga og viðhjálpa, í öllum hans
lífs nauðsynjum.

Siötta Bodord.

Þú skalt ekki hórdóm drágja.

Hvad er það?

Það er: vér egum að óttast og elsta Gud.
Að vér lífum hreinferduglega, bæði í ordum og
verkum; og að hysir einn elski og í heidri hafi
sua ektu-personu.

Sjöunda Bodord.

Þú skalt ekki stela.

Hvad er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Að vér eðli grípum góts eða þessinga vors náunga, eða með fólki þau þess eða undirbyggju undir oss drögum; heldur egum vér honum að hjálpa, svo hans góts og uppeldi ávartist og varðveitist.

Altunda Bodoð.

Þú skalt eðli bera falskannvítunsburd á móti þínum náunga.

Hvad er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Að vér eðli ránglega ljúgum nokru á vörn náunga, eðli fólki þess, baktolum edur ófærgjum hann í nokru; heldur egum vér hann að affaka, allt gott um hann að tala, og færa alla hluti til betra vegar.

Atfunda Bodoð.

Þú skalt eðli girnast hús náungapins.

Hvad er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Að vér eðli með flæð stundum eptir arfi edur fasteign vors náunga, edur undir oss drögum með yfirvarpi laga og réttinda; heldur egum vér þar til hjálpa og styrkja, að hann hafi sitt allt óskaddað.

Trunda Bodord.

Þú skalt ekki girnast qvinnu náunga þíns, ekki hans þjón né þjónustu qvinnu, ekki ura né asna, og ekkert það hans er.

Hvad er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Að vér ekki burt-tælum eða lofum frá vorum náunga hans egin-qvinnu, þjónustu-sótt eða qvikfé; heldur egum vér að áminna og ráðleggja: að hvorr og einn sé samt og ástundi að þjóna, það honum skyldugt er.

Hvad segir Gud af öllum þessum bodordum?

Hann segir svo í 2 Mós. b. 20 kaplt.: Eg er Drottinn Gud þinn, sterkur vand-lætari, vitjandi ránglætis fedranna á sonnum, í þridju og fjórdu ættqvisl þeirra, sem mig hata, en gjörandi miskunsemi í þúsund lídu þeim, er mig elska, og míu Bodord varðveita.

Hvad er það?

Það er: Gud hótar þeim öllum þínu, sem afsvikja þessum hans Bodordum; þvíf egum vér að óttast og hræðast hans straff, og ekkert að gjöra á móti hans Bodordum; en þeim öllum, sem þessi hans Bodord halda, lofar hann smá

nád, mistun og öllum góðum hlutum; Þar fyrir egum vér Gud að elska, trúa hönum og treyfa, og eftir hans Bódordum gjarnan að gjöra.

Trúar-játningin.

Fyrsta Grein.

Af Skopuninni.

Eg trúá einn Gud, Födur almáttugann, Skapara Himins og Jarðar.

Það er: eg trúi að Gud hafi skapað mig, ásamt öllum öðrum sképnum, og að hann hafi gefið mér ond og lífama, augu, eyru og alla limi, þar með skyn og skilningsvit, og að hann öllu þessu enn nú við mált heldur. Hér til veitir hann mér og fyrirfjer nóglega, og daglega gefur hann mér: klæði og skjæði, mat og dryck, hús og heimili, födur og móður, afur og qvikké og allt það, sem gott er, með öllu því eg með þarf til þessa lífs uppheldis. Hann verndar mig og varðveitir frá öllum skaða og háða, og öllum illum hlutum. Allt þetta gott veitir hann mér af sinni einstjærri, födur-

legri, gudlegri góðgirnd og miskun, áu allrar minnar forþénustu og verðskuldunar. Þyrir hvað allt eg á honum lof og þakir að gjöra, honum þjóna og hlýðinn að vera. Þetta eru vissuleg sannindi!

Dinnur Grein. Af Endurlausninni.

Eg trú á Jesúm Krist Son hans; eingétinn Drottinn vorn, hverr ed gétinn var af heilögum Anda, fæddur af Maríu meyju, þfæddur undir Pontíó Pílató, krossfestur, deyddur og grafinn; nidursté hann til helvítis, og á þridia degi reis hann upp frá dauðum, uppsté hann til himna, situr nú til Guds Fæðurs almáttugs hægrí handar, og þáðan man hann koma að dæma lífendur og dauða.

Hvað er það?

Það er: eg trú, að Jesús Kristur sé sannur Gud, af fæðurnum gétinn fyrir allar aldir, líla sannur maður, fæddur af Maríu meyju; að hann sé minn Drottinn, sem mig, glataðann og fyriræmbaðann mann, hefir afrekað, endur-

leyst og frelsad frá öllum syndum, dauðanum og djöfulsins valdi, eðli með gulli eda sylfri, heldur með sínu heilaga, dýrmæta blóði, og með sinni saklausu þínu og dauða; svo að eg sé hans eiginleg eign, lífi undir hans valdi í hans ríki, honum þjóni í eilífu réttlæti, meinleysi og sáluhjálp; líka sem hann er sjálfur af dauðanum upprisinn, lifir og ríkir að eilífu. Þetta eru vissuleg sannindi!

Þriðja Grein.

Af Helguninni.

Eg trú á heilágann Anda, og að sé ein helleg, almennileg, kristileg kirkja, sem er samneytt heilagra, fyrtrgétning syndanna, holdfins upprisa, og, eytir þetta líf, eilíft líf.

Hvad er það?

Það er: eg trúi, að eg gæti eðli af sjálfs minns eginn frapti eda skilnangi trúad á Jesúm Krist minn Drottinn, eda til hans komist; heldur hefir heilagur Andi mig, með gudsþjallanna þénnfngu, kallad og upplíft með sínum ástgjöfum, helgad mig og viðhalðid í rétttrú; líka sem hann alla adra kristna menn á jörðu, kallar, samansafar, upplífsir og helgar,

og í rétttri trú til Jesú Krists varðveitir. Í hvortri kristilegri kirkju, hann náðarsamlega fyrirgefur mér og öllum trúdum daglega allar syndir, og á efsta degi mun hann uppvefja mig og alla menn af dauða, og gefa mér, með öllum rétt. trúdum, fyrir Jesúm Krist, eilíft líf og sálubjálpi. Þetta eru vissuleg sannindi!

Drottinnleg Bæn.

Fadir vor, þú sem ert á himnum.

Hvad er það?

Það er: Gud vill hér með til-leida oss og loða, að vér trúja skulum að hann sé vor réttilegur fadir, og vér hans sannarleg börn; svo vér þess heldur með fullu trúnadar-trausti megnum hann biðja, svo sem góð börn biðja sinn elstulegann fedur.

Fyrsta Bæn.

Helgst þitt Nafn.

Hvad er það?

Það er: Guds nafn er sannarlega í sjálfu sér heilagt, þó vér biðjum ekki; en vér biðjum

í þessari bæn, að það einnig helgist hér með oss.

Hvernig stédur það?

Nær Guds ord kénnaft réttilega og hreinslega, og vér eptir því lifum heilaglega, svo sem Guds börnum hæfir. Þar til hjálpi oss vor elskulegi Faðir á himnum! en hvort, sem öðruvísi kénnaft edur lifir enn Guds ord býður, fá vanhelgar Guds Nafn á medal vor. Þar frá varðveiti oss vor elskulegi hinnesti Faðir!

Önnur Bæn.

Til komi þitt ríki.

Hvad er það?

Það er: Guds ríki kémur að sonnu án vortar bænar af sjálfu sér til; en vér biðjum í þessari bæn, að það einnig komi til vor.

Hvernig stédur það?

Nær Gud gífur oss sinn heilaga Anda, fá oss veitir þá náð, að vér trúum hans heilaga orði, lifum heilaglega hér stundlega, en annars heims eilíflega.

Þriðja Bæn.

Verði þinn vilji, svo á j. rdu, sem á himni.

Hvad er það?

Það er: Guds góður og náðugur vilji verður á himnum, þó vér bidjum ekki; en vér bidjum í þessari bæn, að hans vilji verði hér á meðal vor.

Hvornig flédur það?

Nær Gud ónóttir og hindrar öll ill ráð og vondann vilja þeirra, sem þólf valda, að Guds Ráfn vanhelgast og hans ríki náir ekki til vor að koma, sem eru: djöfullinn, heimurinn og vor holdlegur vilji; heldur styrkir hann oss og flöduga gjörir, í skaum ordum og í trúnni, allt til vorra æfiloka. Þetta er hans nefsunsamur og góður vilji.

Þjórda Bæn.

• Gíf oss í dag vort daglegt braud.

Hvad er það?

Það er: Gud gífur að sonnu daglegt braud, jafnvel vöndum mönnum, þó vér bidjum ekki; en vér bidjum í þessari bæn, að hann láti oss vort daglegt braud vörðfenna, og með það láti til vor medfaka.

Hvad kallast daglegt braud.

Það kallast allt það, sem nauðsynlegt er til þessrar lífs bjargar, sem er: matur og dryður, klæði og skjæði, húsi og heimili, tædur og

engjar, qvifsnadur, góts og penfugar, góð
 elta-persona, hlýðin börn, dyggt þjónustu-fólk,
 trúir og frómir Vfirmenn; góð almúgans stjórn,
 hagsæld-vedurátt, friður, heilbrýgdi, siðsemi,
 heidur, góðir vinir, trúfastir nágrannar, og
 allt annað þessu líkt.

Stunta Bæn.

Syrirgéf oss vorar skuldir, svo sent
 vér og syrirgéfum voruin skuldu-
 nautuin.

Hvad er það?

Það er: vér biðjum þessari bæn, að Fadir
 vor himnestur vilji eðli álsta vorar syndir, svo
 hann, syrir þeirra skuld, vilji eðli veita oss
 vora bæn (því vér erum allra þeirra hluta
 ómaklegir, sem vér hann umbiðjum, og höfum
 eðli það verðskuldab); heldur að hann vilji oss
 það allt gæfa, af sinni eiginlegu náð; því
 daglega syndgum vér, og forþeum eðli annað
 enn straff; svo viljum vér og einnig þarámót
 syrirgæfa af hjarða þeim, sem oss á móti brjóta,
 og gjöra þeim gott, sem við oss misgjöra.

Stjotta Bæn.

Elgt innleid þú oss í freistni.

Hvad er það?

Það er: Gud freistar að sonnu einkis

manns; en, vér bidjum í þessari bæn: að hann vilji vernda oss og varðveita frá andskotans, heimsins og holdsins vélum, svo vér þrögum eðli fyrir þeirra tilteigling í vantrú, órvanting, eður aðrar stórsyndir og löstu, og þó vér freistunast af öllu þessu, þá láti hann oss um Noir yfirvinna og sigrinum halda.

Sjöunda Bæn.

Helður frelsa oss frá illu.

Hvad er það?

Það er: hér bidjum vér alls í einu í þessari bæn, að Gæðir vor himnestur frelsi oss frá öllu illu til lífs og sálar, farsældar og heidurs; og að sýndu, þá vor dauða-stund er komin, gefi hann oss godan afgáng, og taki oss miskunsamlega til sín úr þessum eyndar-dal, inn í himnaríki. Amen.

Hvad er það?

Það er: að eg skal vera fullviss, að þessar vorar bænir séu vorum himnesta Gæður þaknæmilegar, og af hanum heyrðar; þó hann hefir sjálsur skilpad, að vér skýðum með þessum hætti biðja, og hefir lofad, að hann vilði oss bænheyra. Amen! Amen! Það er: já, sannarlega, það skal svo vera.

Skírnar Sakramentid.

Fyrsta Spurníng.

Hvad er Skírn?

Skírnin er ekki einsamalt vatn, heldur er hún það vatn, sem saman er reirt og bundid med Guds bódordi, og med Guds ordi samteingt.

Hvort er það Guds ord?

Það vor Herra Jesús Krístur sagdi hjá Matthæo í 28 kaptula: farid og gjerid alls slags þjódir að mínum lærisveinum, og skírid þær til nafns Föðurs og Sonar og heilags Anda.

Önnur Spurníng.

Hvad útvegar oss og veitir Skírnin?

Hún útvegar oss og veitir fyrirgefningu syndanna, frelsar oss frá dauðanum og djöflinum, og gefur þeim öllum eilífa sáluhjálpi, sem trúna þvi, sem erdin Guds og fyrirheitin losa.

Hver eru þau Guds ord og Fyrirheit?

Þau vor Herra Jesús Krístur segir hjá Markó í 16 kaptula: hvort sem trúir og verdur skírdur, sá mun hóspitin verða, en hvort sem ekki trúir, sá mun fordæmast.

Þriðja Spurning.

Hvernig má vatnið orka svo veglegra hluta.

Vatnið má aldrei slíðs orka, heldur veitir það Guds orð (hvort að er í og með vatninu) og tréin, hvort að slíkum Guds orðum, í vatninu, tréit; því fyrir utan Guds orð, er vatnið einsamalt vatn, en engin slíð; en þegar Guds orð samlagast vatninu, þá er það slíð. Það er náðarfullt líffins vatn, og endurgétningar laug í heilögum Anda, svo sem Páll Postuli segir til Rómum í 3 kap.: eptir sinni miskunsemi hefir Gud oss hólpna gjort, með endurgétningarlauginni og endurnýnginni, sem skédur af heilögum Anda, hvorkum hann hefir nóglega úthellt yfir oss, fyrir Jesúm Krist vorn lausnara, svo vér, réttlættir fyrir hans náð, yrdum erfingjar eilífs lífs eptir veninni. Þessi orð eru sönn og trúanleg.

Fjórða Spurning.

Hvad merkir þvilíð vatns-slíð?

Sú merkir það: að sá hinn gamli Adam í oss, á daglega að drekjaft og deydaft, fyrir yðrun og yfirbót, með öllum syndum og vondum girndum, síðan daglega framfema og upp aptur tilsa nýr maður, sá að lífa skal í réttlæti og heilagleika fyrir Gudi æfinlega.

Hvar flendur það skrifad?

Páll Postuli segir í sendibréfinu til Rómverja, 6 kap: svo erum vér með Kristi greptraddir í skemmini til dauðans, að líka sem Kristur er uppvakinn frá dauðum, fyrir dýrd Föðursins, svo egum vér að ganga í nýju líferni.

Altaris Sakramentid.

Fyrsta Spurning.

Hvad er Sakrament Altarisins?

Altaris sakramentid er sannarlegt hold og blód Drottins vors Jesú Krists, undir brandi og víni, af honum sjálfum, Jesú Kristi, uppið, oss kristnum mönnum að eta og drekka.

Hvar flendur það skrifad?

Svo skrifa þeir heilögu Gudsþjallamenn, Matthæus, Markus, Lúkas og Postulinn Páll:

Vor Herra Jesús Kristur, á títt nátt, sem hann svítkinn var, tók ann brandid, +gjordt þackir, og braut ad, og gaf skáum lærisveinum og sagdi:

takid og etid, það er minn líkami, sem fyrir yður verður gefinn. Gjerid það í mína minningu!

Sönnuleidis eptir qvöldmálsdina; tók hann káleikinn, giordi þackir, gaf þeim hann, og sagdi: Drekkid allir hér af, þetta er káleikur hins nýja Testaments í mínu blóði, sem fyrir yður útbellist, til fyrirgefningar syndanna. Gjerid þetta, svo oft, sem þér það drekkid, í mína minningu!

Þinnur Spurning.

Hvad stóðar oss með svoddann hætti að eta og drekka hér af?

Það útossa mér þessi ordin, sem hér standa fyrir yður gefst og útbellist, til fyrirgefningar syndanna. Því að sönnu veitist oss og gefst fyrir þessi ordin í sakramentinu, syndanna fyrirgefning, eilíft líf og sáluhjálp; því hvar syndanna fyrirgefning er, þar er einnig lífid og sáluhjálpin.

Þridia Spurning.

Hvernig kann líkamleg berging að verka svo mikla hluti?

Berging brands og vfnar verkar það í enganni

máta, heldur þau ordin, sem hér standa: fyrir yður gæfst og úthellist, til fyrirgefningar syndanna. Hvort orð eru hjá líkamlegri bæglingu, svo sem höfund-stycki í þessu sakramenti. Hvort, sem þessum ordum trúir; sá öðlast allt það, sem þau innhalda og uppá hljóða; sem er: syndanna fyrirgefning.

Þjórda Spurning.

Hvort neptir þessa Sakramentis máklega?

Ad fasta og sig líkamlega þar til ad búa, er ad sonnu góð ytri siðsemi; en sá er sannarlega máklegur og vel stílladur, sem trúna hefir á þessum ordum: fyrir yður gæfst og úthellist til fyrirgefningar syndanna. En hvort, sem ekki trúir þessum ordum og esar þau, sá er ómálegur, þólad þetta orðið: fyrir yður, krefur fullkomlegrar trúar í hjartanu.

Fyrsti Kapítulí.

Um Gud og hans Eginlegleika.

I. Hvorninn vér fáum þeckingu um Gud.

§ 1. Þess monnum rður mjög mikil á, að vér lærum að þekja Gud; því annars gætum vér eðli stílið, hvorninn heimurinn er ordinn til, vér vissum þá eðli heitur, hvort vér mættum vænta um vora hagi eptir bandan, og þessum enga óbrygdula hjálp að reida oss uppá í vorum mótgangi.

Merkt: Það eru kállud Trúarþrúgd, að þekja Gud og hans vilja, og með hvörju móti vér egum að heidra hann og hlýða honum.

§. 2. Undir nafninu Heimur stíkt almenninglega bæði himin og jörð með öllu því, sem í þeim er.

III r! : a) Ánf sálarinnar og túnglans sjáum vér á himinnum mikinn fjölda af stjörnum. Meðal þeirra eru nokkrar, sem kallast Plánetur, allteins

fringlóttir hnöttir, eins og vor jörð, og er eðli ólíklegt, að í þeim hvi margskonar lifandi sképnur. En þær eiginlegu stjórnur eru sólir eins og sú, sem skín nærst ofs, og upplésa með sama hætti hnötti þá, sem þeim eru nálægastir. Tunglið er hnöttur eins og jörðin, sem fær, eins og hún, ljós sitt af sólinni.

b) Á jörðunni teljast hér um tuttugu og fimmtíu þúsundir lifandi sképnar af ómugu kyni, auk manna, sem eru tals þúsund milliónir (en hvor ein millión er sama og þúsundsinnum þúsund), adrar lifandi sképnur, sem til aðgreiningar frá mönnum kallast skynlausar edur mállausar, flíptast í dýr, fugla, fiski, orma, stórqufendi, og þær sképnur, sem lifa bæði í vatni og á landi. Sé hvort af kynferdum þessum inniheldur margskonar tegundir, sem eru hvor annari ólíkar.

§. 3. a) Hvort, sem vill gæta skynsemi sinnar, á hægt með að þekja, að heimurinn hefir eðli gétad orðid til af sjálfum sér, heldur enn hús roðad edur þorp hafi gétad byggt sig sjálfst; þó enginn sá hlutur er til, sem eðli hefir haft sína orsök, af hvorri hann er kominn.

b) Heimurinn hefir eðli gétad verid til frá eilífd, þó vör sjáum, að allir hlutir eru umbreytanlegir, og bæði menn og sképnur, ásamt öðru fleiru, hafa upphaf og endir.

§. 4. Frá eilífd hlýtur að hafa verid ein æðsta Verra, sem skapað hefir heiminn, edur ráðid fyrir upptökum hans og nidurroðun. Þessi Verra kallast Gud, og þessi Gud hlýtur að vera sá allra víðasti, máttugasti og gæð-

Sturkfasti, því þeim morgu og margháttuðum hlutum, sem eru í heiminum, er svo vísðómlega niðurráðað, og allir eru þeir mjög nýtsamlegir.

§. 5. Gud þekkt ljósast af sknu orði, hvort lesa má í þeirri heilögu Ritningu, sem kallast Biblíka.

§. 6. Það er víst, að þann Guds vilja, sem manneskjurnar áhrættir, er að finna í Biblíunni, og þess vegna kallast hún Guds ord, því hún kynnir oss fullkomlega og augljóslega allt það, sem syndug manneskja þarf að vita sér til endurbóta, huggunar og sannrar velferðar, bæði í þessu og tilkomanda lífi.

§. 7. Gud hefir sjálfur staðfest sitt ord, með því, að hann hefir gefið þeim mönnum, sem það hafa ritad, bæði speki, til að auglýsa þá hluti, sem enginn maður gat vitad af sjálfum sér, og líka frapta til að framkvæma þau verk, sem enginn hefði gétad gjört með neinslags náttúrulegum meðolum.

Merf. 2: 6) Í heilagri ritningu finnast þeir spádómar sem fyrirsegja markverða tilburði: er engin manneski gat á þeim tímum fyrirfram séð, og sem þó langu þar eftir eru í ótrasta máta uppfylltir. Gud einn, sem er alvitur, gat veitt þessum heilögu mönnum þessingu um slíka atburði. Esaj. 21, 1: 10. 44, 21: 28. Jerem. 31, 31: 40. 50, 1: 46. Dan. 9, 20: 27. Matth. 24, 1: 28.

b) Í heilagri ritningu er talad sum Fráptavett, sem eru sif yfirnáttúrlæg verk, að þau útheimta guddómlegann frápt, þar það eðli var mögulegt að gjöra þau á þóttíkann hátt með náttúrunnar fróptum. Gud, sem er almáttugur, hefir einungis brúfad þá heilögu menn til að gjöra þóttík dásemdæ ær-verk. 2 Móf. b. 14, 21 = 30. Matth. 8, 7 = 15. Jóh. 2, 1 = 11. 6, 1 = 15. 9, 1 = 38. 11, 17 = 53. Post. G. b. 3, 2 = 8.

§. 8. a) Þeir menn, sem undir Guds stjórnun og með hans aðstod hafa skrifað þá heilögu Ritningu, kállast, yfir höfud að tala, Spámennt, Gudspjallamenn og Postular.

b) Spámennirnir, Gudspjallamennirnir og Postularnir, voru útvaldir af Gudi, til að vera hans sendibodar meðal manneskjanna, hvorjum þeir áttu að kunngjóra hans vilja, og framkvæma hans áfærning á þeim stað og tíma, sem hans speki áleit að vera þénanlegast.

§. 9. a) Spámennirnir hafa skrifað þann hlut Ritningævinnar, sem kállast gamla Testamentid, áður enn Krístur fæddist.

b) Gamla Testamentid inniheldur smíðlegar bætur, í hvorjum Guds vilji var auglýstur Gyðingum, þeirri þjóð, sem Messías, heimsins Lausnari, átti ega að rekja kyn sitt til; en þessar bætur eru enn þá í mörgum greinum notsamlegar handa oss, og þénanlegar til lærðóms, huggunar og viðværunar.

Merkt: a) Bækur gamla Testamentisins eru eftirfylgjandi: fimin bækur Mósis, Jósuabók, Dómara bókin, Ruths bók, fyrri og síðari Samúelís bók, fyrri og síðari Kónganna bók, fyrri og síðari Kroniku bók, Esdra bók, Nehemíabók, Esters bók, Jóbs bók, Davíðs Psaltari, Salómóns Orðsquividir, Predikarans bók, og Efsqvæðid. Þjórir stærir Spámennirnir, Esajas, Jeremías, með hans Harmagrátt, Ezekiel, Daniel. Tólf smærri Spámennirnir, Hóseas, Jóel, Amos, Obadías, Jónas, Míka, Nahúm, Habacuk, Bephonías, Haggai, Zacharías, Malachías.

b) Kristur hefir staðfest, að bækur gamla Testamentisins séu af Gudi, Eúc. 24, 25. 27. 44. Og á Krists tímum voru allar þessar bækur samansafnaðar í gamla testamentinu, sem enn eru þar.

§. 10. a) Gudspjallamennirnir og Postularnir hafa skrifað þann hluta Ritunngarinnar, sem kallast nýja Testamentid, eftir að Kristur var fæddur.

b) Nýja Testamentid inniheldur í þeim legum bókum allt það, sem Gud hefir viljað augljóst gjöra fyrir öllum heiminum, um syndaranna endurlausn vegna Krists, trína, Guds ótta og dygdina, sem útheimtast til sálubjálpar.

Merkt: a) Nýja Testamentisins bækur eru eftirfylgjandi: fjögur Gudspjall, nefnilega; Matthæi, Marci, Lúcae og Jóhannis; Postulanna Gjörningabók; fjórtán Pála Sendibréf, sem eru: eitt til Rómverja, tvö til innbyggjaranna í Korintu, eitt til Galata, eitt til Epheesus mæna, eitt til innbyggjaranna í Philippis, eitt til þeirra í Kólossaborg, tvö til innbyggjaranna í Tessaloníku, tvö til Thímótheum, eitt til Titum, eitt til Philemon, eitt

tíl enna Ebressku; Jakobs pistill, fyrri og síðara bréf Peturs, fyrsta, annað og þriðja bréf Jóhannis, Júbaser bréf og opinberingar Jóhannis.

b) Kristur hefir með sínum Eraptaverkum sannad, að hann væri sendur af Gudi, og með sama hætti er trúverðu leifi Gudsþjallamanna og Postulanna staðfestur, Jóh. 10, 37. 38. 14, 10. 11. Post G. b. 3, 1-16. Skrif hinna eldstu kristinna lærifedra innihalda þá vitniðburði, sem gjöra augljóst að Gudsþjallamennirnir og Postularnir hafi skrifað þær nýja Testamentisins bækur sem þeim eru eignadar.

§. 11. Eptir sérlegasta inngatinn skiptist Guds orð í Logmálid og Evangelium.

a) Í Logmálinu skynir Gud oss það illa, sem vér egum að fordæft, og það góða, sem vér egum að ástunda, það leiddir oss einnig fyrir sjónir, straff fyrir hid illa til viðvörunar, og umbau fyrir hid góða til uppörfunar.

b) Evangelium inniheldur Guds lofordum syndanna fyrirgefningu og sáluhjálpi vegna Jesú Krists, hvort ed endurleyfti heiminn með sinni plan og dauda; auk þessa kynnir það oss, eptir hvortri ræð og reglu, og með hverju móti vér gétum orðid hlutakandi í fyrirgefningu syndanna, og þeirri sáluhjálp, sem Kristur hefir oss útbegad.

Mark: Í fyrsta parti fræðanna er talað um Logmálid, sem inniheldur Guds tíu bodord. En Evangelium er í síðrum hluta þess um, sem innihalda þrið og greinir trúarinnar, svo bætur í þeir vor, ásamt með skírnar og altariðs. Sakramentum.

II. Hvað Dítningin kénfir ofð um Gud, yfir hófud að tala.

§. 1. Heimsins Skapari er sá einasti sanni Gud, og enginn nema hann.

Esaj. 45, 18. Eðo sagði Drottinn, sá ed himininn hefir Skapad, sá Gud, sem jörðina hefir til-búid: Eg em Drottinn, og enginn annar Gud er til nema eg.

1 Cor. 8, 4. Vér vitum, að þurðgod heidíngjanna eru ekkért, og enginn annar Gud er til, nema sá eini.

Merk: a) Heidíngjarnir dýrlubu marga hlágudi, og leitubu stundum til eins, stundum til annars, en gátu samt ekki vitad, til hvørs af þeim þeir hellfi skyldu snúa fer, með vissustu von um hjálp og aðstod.

b) Vér hófum orðsf til að álíta hjálfa ofð langtum sælli, þar vér þeckjum sannan Gud, og vitum, að hann er einn einasti, þar fyrir leitum vér hælís hjá honum einum, og setjum vort traust og athvarf til hans í øllum vorum nauðsynjum.

§. 2. Dítningin kénfir ofð að þeckja þann einasta sanna Gud, sem Þodur, Son og heilagann Anda, og tileinkar bæði Þodur, Syni og heilogum Anda þá einu og sömu guddómlegu veru, í hvörri þeir eru óaðgreinanlega sameinadir hvörr með öðrum, með þeim hætti, sem vér sjáum ekki skilid.

Matth. 28, 19. Jesús bðdur sínum Lærifveinum: farid og gjorid allslags þjóðir að minnum Lærifveinum, og skrid þær til nafns Fæðursins og Sonarins og þess heilaga Andas.

Jóh. 15, 26. Jesús, svo sem eingétinn Sonur Fæðursins, segir: en þá ed sá hugðarinn fémur, hvorn eg mun senda yður frá Fæðurnum, sá sannleiksins Andi, sem af Fæðurnum fraragengur, hann mun vitna um mig. 2 Cor. 13, 13.

Með: Það er orðid að venju meðal kristinna manna, að kalla Gud þrennann edur þreininna, til að sína þær með, að Faðir, Sonur og heilagur Andi hafi einn og sama allrahærsta Guddóm sameginlega hvort með öðrum. Jóh. 10, 30. 16, 15. Matth. 3, 16. 17. Jóh. 14, 16.

§. 3. Faðir, Sonur og heilagur Andi eru jafnt hlut-takandi í þeirri sömu eilífu, mætti, gæðsku, og speki, þeir hafa eina og sömu sameginlega dhrð.

Jóh. 5, 19:23. Jesús segir: hvað heillst Faðirinn gjorir, það sama gjorir Sonurinn eins, því svo sem Faðirinn uppvefur Daða og gjorir lífandi, svo lífgar og Sonurinn allteins, hvort sem hann vill, og að allir skuli heidra Soninn eins og þeir heidra Fæðurinn. Ekka svo játar sjálfur Jesús, Jóh. 17, 5. að hann hafi verið í dhrð hjá Fæðurnum.

um, áður enn heimurinn var til. Jóh. 1, 1. 2. 3. 14. Róm. 9, 5. Ebr. 1, 3.

1 Cor. 2, 10 11. Postulinn Páll segir um heilagann Anda: Gud hefir látid sinn Anda opindera oss sín vísðómsfullu ráð, því Andinn rannsakar alla hluti, og jafnvel Guds leynda ráð. En hvor manneskjanna er sú, er viti hvað í manningum er, nema mannsins andi, sem í honum er? svo líkaveitenginn hvað í Gudi er, nema Guds andi.

Með líkum hætti skínir og Postulinn, að það hafi verið sá heilagi Andi, sem útteildi yfirnáttúr legum náðar gáfum í hinna fyrstu kristni, hvar á meðal hann og svo telur mátt til að gjöra fraptaverk, og síðan segir hann: 1 Cor. 12, 4-11. en allt þetta verkar fróptuglega íá eini og sami andi, er útskiptir sérhvorjum útas fyrir sig, eptir því sem hann vill Post. 8. b. 5, 3. 4. 1 Cor. 3, 16.

Merki: a) Það er sannarleg og miðlægt huggan fyrir oss, að vér vitum, að Sonurinn Jesús Kristur, som hefir kjennt oss hvorju vér egum að trúna, og endurkæpt oss með sinni þínu og dauða, er sannur Gud ásamt með föðurnum, því vegna þess kunnum vjer með fullri sannfæringu, að reida oss uppá hann, og fylgja þorum í öllu með stöðföstu trúnaðar- trússki, líka og án efa-blendni tilbíðja hann.

b) Oss er það miðlævert, að vjer vitum, að sá heilagi Andi, sem með Guds orði verkar til vörðar

upplýsingar og endurbótar, er sannur Gud sásame-
med Födurnum og Sýninum; því þessi vegna-
erum vér nú fullbýttir um, að vor betran er mögu-
leg, ef vjer færum oss Guds ord rettilega til nota,
og engin vantrú eða efasemi getur haldið oss frá
að tilbiðja heilágann Anda með sama trúnaðar-
trausti, sem Födurinn og Soninn.

III. Hvað Mitningin kénir oss um Guds veru og eiginlegleika.

§. 1. Gud er Andi, edur ósýnileg vera,
sem hefir að sonnu fjálstræði og skynsemi,
en engann líkama edur limu, þess vegna getum
vér ekki sjed hann með líkamlegum augum, ekki
heldur útmálad hann með neinni mind.

Jóh. 4, 24. Gud er Andi, því ega þeir,
sem tilbiðja hann, að gjöra það með réttum
anda. 1 Tím. 1, 17.

Merk: Gud dýrkast og vefsamast best með hrein-
um þaunfum og ráðvöndum lífnadi, því þesskon-
ar dýrkan á best við þann Gud, sem er andi.

§. 2. Gud er eilífur og hefir hvorki upphaf
né endir. Hann er ætíð óumbreytanlegur,
og verður jafnan hinn sami.

Psálm. 90, 2 Aldur enn fjöllin voru til,
og þú tilbjoft jordina, ert þú Gud, og það
frá eilífd til eilíðar. Psálm. 102, 27: 28.

Jac. 1, 17. Hjá Födur ljósanna er engin
umbreyting, né umbreytingar skuggi.

Merk: Gud, sem er eilífur, Gumbreytanlegur, gétur þess vegna gjort þá eilíflega sæla, sem elska hann og hlýða honum. Hans makt þar til rjenar aldrei, eðl heldur umbreytir hann sinum ásetningi og lofordum.

§. 3. Gud er almáttugur, og gétur gjort allt hvað hann vill, án ómaks edur fyrirhafnar, en hann görir eðlert annað enn það, sem er vísðómsfullt og gott, því hann vill eðlert nema það einangis.

Psálm. 115, 3. Vor Gud er í himninum, hann görir allt hvað honum gott þykir.
Psálm. 135, 6.

Jér. 32, 17-19. O Drottinn! Drottinn! Sjá! þú gjördir himin og jörð með þínum mikla frapti! enginn hlutur mistekst fyrir þér, þú hinn mikli og voldugi Gud, mikill í ráðum og mektugur í athöfnum.

Merk: Sér megu óhultir treysta á hjálp og verndan þess almáttuga Guds, í öllum vorum eitrilegum athöfnum, því hann vantar hvorki veldi nje frapta til að vernda oss. En hann er líka máttugur til að straffa þá að maflegleikum, sem eru honum óhlýðnir.

§. 4. Gud er alvís, og veit allt í einu bæði það, sem stéd hefir, það, sem nú stédur og það, sem á allri okominni tíð mun sté. Vorir heimuglegustu þántar eru eðl hultir fyrir honum.

1 Jóh. 3, 20. Gud þeckir alla hluti.

Psálm. 139, 1-3. Drottinn! Þú ransafar og þeckir mig. Þú skynjar mínar hugrenningar á lengdar. Þú sjer gjörsla allar mínar athafnir.

Merkt: Það væri mesta heimska, að ætla sér að hræsna fyrir Guði, sem veit allt, og verður efi á talar dreginn með útvoðis yfirhyllingu. Hann veit, hvort heldur er, hvað illt eða gott vjer hugsum, tölum eða gjörum, jafnvel þó engin manneskja verði noðurntíma ástynja þar um.

§ 5. Gud er alvitur, og hefir ætíð þann besta tilgang í sínum ásetningi, og lifa velur jafnan bestu meðöl til að koma honum fram.

Psálm. 104, 24. Drottinn! hvorsu morgun þín verk: þú gjordir þau öll með vísdomi. Job. 12, 13.

Merkt: Vjer megum óhult trúin þv. að hinn alvitti Gud gjörir ekkert án þess það sé nytamlegt, og að allt hvað fram við oss kemur, eptir hans vilja, þófir oss til gagns og góða.

§ 6. Gud er allstadar nálægur og verkar með sínum krafti allstadar í öllum hlutum. Hann er hvergi fjarlægur sínum flépnum.

Psálm. 139, 7-8. Hvort skal eg fara frá þínum Vind, Drottinn! hvort get eg flúið, svo þú sjáir mig ei? Þó eg ferri upp í himininn, þá ertú þar, og þó eg byggji mér legurúm í undirdjúpinu, þá ertú einnig þar, Jer. 23, 24.

Merf: Sinn gudhræddi má vera með góðu gæði í öllum sínum mótgáangi, því Drottinn yfirgæfur hann aldrei, heldur varðveitir hana. En sá ógudhræddi hefir orsöf til að skelfast, jafnvel í leynilegustu fylsum, því hann getur hrægi umfláid Drottinn, sían dómara.

§. 7. Gud er góður, og auðsýnir skónum flopuðu sképnum svo margar velgjördir, sem hvor þeirra getur í móti tekið, eptir þeirra edli, líffernis máta, edur útvortis ásigkomulagi.

Psalm. 145, 9. Drottinn er öllum góður, og hann misunnar sig yfir öll sín verk.

Post. G. b. 14. 17 Gud hefir ekki látið sjálfann sig vera án vitniðburðar, þar hann veitti oss mikil gott, og gaf oss dagg af himni og frjófsamar árs-tíðir.

Merf: Oss byrjar með sannarlegu þaklæti, að viðurfjennna eins þær smærri, sem hinar stærri Guds gáfur, og aldrei gæða fyrir, hann máni sína oss þess, sem hann sýir að oss er þjenanlegt.

§. 8. Gud er misunnksamur, og fús til að veita oss hugsvölun í vorum hörmúngum, og frelsa oss frá þeim á þeirri tíð, og með þeim hætti, sem hann sýir oss hagkvæmasti, allt eptir því, sem vor velferd útkrefur.

Psalm. 103, 13. Eins og fadírinn er börnunum lífsnámur, eins er Drottinn misunnksamur þeim, er hann óttast. 2 Cor. 1, 3.

Merf: Í öllum vorum mótgáangi megum vér með von og trúusti leita hjálps hjá misunnsumum Guði, og hvorki reida oss uppá vorn eigna viðsjá nje manna adstod, sem opf kann að bregðast.

§. 9. Gud er heilagur, sem ætíð elskar þad góða, en hefir stærstu misþógnun á öllu þvi, sem slú er.

Psálm. 5, 5. Drottinn! þú ert eðli sá Gud, hvorjum ógudlegt athæfi líkar. Hvore sem er vondur, fær eðli að vera hjá þér.

1 Pét. 1, 15. Eins og sá er heilagur, sem þdur hefir kallad, svo verid þér og leinnig heilagir í öllu þdar dagfari.

Merk: Véc egum með varkárni að ferdast allt, sem illt er, því þad er Gudi á móti. En véc egum að ástunda sannann Guds ótta; ef véc viljum að honum líki við oss, og þan sé oss jafnan náðugur.

§. 10. Gud er réttlátur, og gengur rétt eptir, að lifad sé eptir hans bodordum, hvor að öllu leiti horfa til vorrar nytsemdar. Þess vegna vil hann umduna einasta þeim, sem hlé's: honum en straffa þá, sem honum eru óhlýðnir.

2 Mos. b. 20, 5. 6. Eger Drottinn! þinn Gud, eg er vandlátur Gud, sem læt straff fyrir sedranna ránglæti koma fram á börnunum í þridja og fjórda lið, þad er að segja, á þeim, sem mig hata. Eg er líka sá, sem auðhni miskunsemi í þúsund lídu á þeim, sem mig elska, og við þá, sem vaddveita mín bodord.

Róm. 2, 9. Gud mun gjalda einum og sér hvorjum eptir hans vertum.

Merkt: a) Það er mikil heimsla, að hugsa Gud muni sjá í gegnum fingur vid ofo, hvortu tengi, sem vér ástram heldum í syndunum, því hans rjettlæti útheimtí, að hann straffi það vonða öðrum til skjelfingar og viðvörunar, svo að manneskjurnar leidist eði til lasta og óbygda af vonðra Eptirðæmum.

b) Með því Gudi sémist eði þénanlegt, að straffa alltid, edur launa eptí: sé hvors verdugleikum í þessu lífi, þá dregur hann opt hvorttveggj: undan til þess í öðru lífi, hvar bædi sá ógudlegi, og líka hinn gudhræddi attaka, hvortt uppá sinn máta sín verka laun.

§. 11. Gud er sannordur, og dregur ofó aldrei á tígjar með neinu falsi. Hann er trúr, og heitir hvorki né lofar öðru enn því, er hann bædi kann og vill efna.

1 Mós. b. 23, 19. Gud er eði e ns og manneskjan, að hann ljúgi, eði heldur einó og manneskjuunar barn, að hann sjái sig um hond.

Psálm. 33, 4. Drottins ord er sannarlegt, og hvortu, sem hann lofar, það efnir hann vissulega.

Merkt: Öss er það nóg til trúarskyrkningar, að vér vitum hvað Gud hefir látið ofó kunnigra í sínu ordi, og það egum vér að halda fyrí: satt, án nokrar efasemi.

Annar Kapstuli.

Um Guds Verk.

I. Hvar Ritningin kynnir um
Sköpunina og skapada hluti.

§ 1. Gud hefir í upphafi skapad himin
og jörd af engu, aðeina með sínu almætti,
til gagnar og gleði handa allum slæm lifandi
sképnum,

1 Mós. 1. 1, 1. 3. Þú endverdu skapadi
Gud himin og jörd. Psálm. 115, 15, Esaj.
40, 26.

Psálm. 33, 9. Hann taladi, þá stóð það.
Hann bauð, þá stóð það þar.

Merk: Gud hefir með sköpuninni svo dásam-
lega spíðberad sitt almætti, spætt og gæðsku, að
fyrirvort. sem með alva legu atþygli gæfur gætur
að heiminum, blótur þar af að uppræst til að
heidra og veðsama Gud og þakka honum.

§. 2. Þegar Gud haldi á sér dögum
lofid sköpunar verksins, og gjört jördina
byggilega handa allum lifandi-sképnum, hvíld-
ist hann edur hætti að skapa á hinum fjölda
dögum.

2 Mós. b. 20, 11. Á sex dögum gjerdi Gud himin og jörd og hafid og allt, sem í þeim er, en hófðist á hinum sjöunda degi. Psálm. 104.

Merkt: Sjöundi dagurinn, sem er sá síðasti í vikunni, var að Guds bodi heilagur haldinn hjá Evdögum, til þaklætis minningar um þeimfins flöpun; þar á mót egum vér, Kristnir menn, að haldar heilegann fyrsta daginn í vikunni, til þaklátrar endurminningar um Jesú Krísts upprisú.

§. 3. Á sjötta degi vikunnar flapadi Gud hin fyrsta karlmann, er hét Adam, af moldu, og hina fyrstu konu, sem kalladist Eva, af mannsins íldu. Bæði þau samtengdi Gud í hjúskap til að auka kyn þeirra, og að hveit fyrir sig skyldi flunda annars velferd.

1 Mós. b. 1, 27. 28. Gud flapadi karlmann og qvennmann, blessa í þau og sagdi: aukist þid og margfaldist og uppsyllid jörðina.

Post. G. b. 17, 26. Drottinn hefir gjort, að allar mannanna kynqvisflir búu á öllum jardarhnexinum, af einum ættstoðni.

Merkt: Þod er vidurqvæmlegt, að allir vér, ár alls greinarmunar, beymum um bygna hveit ferir okkum og elskum hveit annann, eins og börn af sama foreldri, þar vér allir fátum að Adam og Eva hafi verid vorir fyrstu foreldrar.

§. 4. Medal hinna íhúilegu Guds flöpna á jörðum, er madurinn hin ypparlegasta.

Hann er gæddur með skynsemdarfullri sálu, í hentugum líkama handa henni, hann er og svo settur af Gudi til að ráða yfir öllum öðrum dögum.

Prédik. b. 12, 7. Moldsin hlýtur að hverfa til jarðarinnar aftur, hvar hún áður var, en andinn til Guds, sem gaf hann.

1. Mós. b. 1, 28. Gud sagði til verra fyrstu foreldra: Gjerid yður jordina undirgífna, og drottid yfir fiskunum í sjónum, og fuglunum í loftinu, og yfir öllum dögum, sem hræra á jörðunni.

Met: Manneskjurnar hafa það mikla fram yfir dögum, að þar gétu þenfr, talad og breytt eptir skynsamlegri umþenkingu; en með þess meira aðhygli egum vér að gæta vor, svo vér eðli vandbrúfum þessa stóru yfirburði, á móti Guds vilja, hjálfi oss og öðrum til flada.

§. 5. Líkami mannsins er svo haggæmlega tilbúinn, að bæði gærum vér unnid það, sem nýsamlegt er með limanna brúfun, og líka notid stórrar ánægju með skilningarvitunum, hvort ad eru sjón, heyrn, ilman, smekur og tilfinning.

1. Mós. b. 2, 15. Drottinn Gud setti Adam í alduragardinn Eden, til að yrkja hann og vafsa.

Ephef. 4, 28. Þóttulinn Páll úrtheimtir, að vér skulum erfða, og vinna ofþ inn eitt-hvæð þarft, svo vér höfum noðud til að géfa þeim, sem meðþurfa.

Merkt: a) Vér erum allir skapdir til að erfða, því má enginn eyða sinni tíð í þjófuleysi.

b) Þegar vér njótum einnar eður annarar ánægju með stillingavitanum, þá egum vér ætíð vandalega að gjæta hófs í hvörjum hlut, en fordætt alla vanbrúkun, svo Guds gæðsla verði ofþ eðfi til forðjörfunar af sjálfsþaya vitum.

§. 6. Sálín er sá mannsins partur, sem þenkir og álýktar. Hún er ódauðlegur andi, gædd með skynsemi til að þekja hvæð rétt er eða rángt og með frjálðræði til að velja hvært heldur gott eða illt.

Matth. 10. 28. Jesús sagði: Hæðist eðfi þá, sem líkamann deyða, en géta eðfi líffátíð sálína.

Merkt: Þar eð sálín er æðri partur manneskjunnar, egum vér skapþósla, að láta ofþ framfara í nýtsamlegri þekkingu og lærdómi, og ætíð girnast híd sannna góða, svo að vér höfílegit verbum til sannarlegtrar sarsældar, bæði í þessu lífi, og einkanlega í því tilkomanda.

§. 7. Allt hvæð Gud skapadi var yfríð gott, og í besta máta lagad til þess, sem þad var ætíad, en einkanlega var manneskjan, svo sem skulnngöfull vera, þopud eptir Guds egin mínd.

1 Mós. 6. 1, 31. Gud sá allt, sem hann hafði gjort, og já! það var yfrid gott.

1 Mós. 6. 1, 26. 27. Gud sagði: Verð viljum gjöra manninn eptir vorri mind og líkingu, þá skapaði hann manneskjuna eptir Guds mind; hann skapaði þau förlmann og konu.

Merkt: Eðert af því vonda, er finnst í heiminum getur tilreiknast Gudi, sem eðl var orsök til þess. Skuldin verður einungis hjá manneskjunni, sem eðl gjatti sínar meðfædda sakleysis.

§. 8. Þær fyrstu manneskjur líktust Gudi í notru, og í því tilliti er sagt, þær hafi verið skapaðar eptir Guds mind. Þar í vörum þær hönum líkar, að þær höfðu þekkingar-fullan skilning á öllu, sem þær með þurftu til að byrja farsælegu lífi, líka höfðu þær í viljunum lyst og laungun til hins góða án þess að freistast af notri tilhneigingu til illa.

Prétið. 7, 29. Salómon segir: Það hefi eg fundið, að það; sem Gud hefir gjort manneskjunni, er rétt.

Hér á líka við það, sem Postulinn Páll segir: Coloss. 3, 10, að þeir trúðu hafi skiladst nýrri manneskju, sem endurnýjast til þekkingar eptir þess mind, sem hana hefir skapað. Eph. 4, 24.

Merkt: Verð egum að ástunda að verða Gudi líkir að ngn, og ljæppast þess vegna daglega eptir

ad láta oss fara fram í þekkingu og ráðvæðni, svo vér verðum að nýjum og betri manneskjum.

§. 9. Auk manneskjunnar hefir Gud líka skapad adrar kynsemdarfullar verur, sem hafa ædra edli, og kallast Englar. Þeir eru andar, hafa því kynsemi og sjálscræði, en jarðneskar manneskjur geta ekki sjed þá án Guds sérdeilislegrar tilhlutunar, því þeir hafa engann jarðneskann líkama.

Psalm. 103, 20. 21: Lofid Drottinn, þér hans Englar! þér obliðar hetjur, sem framkvæmid hans bod! lofid Drottinn, þér hans þénarar, sem gjerid hans vilja!

§. 10 a) Moðrir af Englunum hafa sjálfskrafa fallid frá sinni hlýðni við Gud, þeir kallast þess vegna vondir Englar, og líða það straff, sem lússa þeirra hafði til munid.

2 Pét. 2, 4. Gud þirmdi ekki englunum, sem syndgudu, heldur steypti þeim niður til helvætis, og setti þá í myrka fjotur, svo að þeir geymist þar til dómþíns. Matth. 25, 41. Joh. 8. 44.

b) Hinir Englarnir hafa stadið stöðugir í hlýðni sinni við Gud, og kallast því góðir englar. Þeir hafa yndi sitt af að flöda Guds bhrð, losa hann og ákalla, og gjöra allt hvað, sem hann lípar þeim.

Ev. 1, 14 Eru englarnir eðfi þjónustur samir andar, útsendir vegna þeirra, sem óðlast skulu sálshjálpiná? Matth. 18, 10. Lúc. 1, 26-28. 2, 9-14. Matth. 28, 2-7.

Merkt þú þridju bæn af Sadi vor, verðum vér áminntir, að gjöra það, sem Guð vill, með sömu lyfi og ástundun, eins og góðu englarnir gjöra það á himnum.

II. Hvað Ríkisngin kénir ofð um Guðs Forsjón og Vidhald allra skapabrá hluta.

§1. Guð vidheldur öllum skopudum hlutum með sínu almætti, og létur þá nidurrodun í náttúrunni halda sér, sem hann einusinni hefir tilsett, því annars mundi hún fara aflaga.

1 Mós. 6, 8, 22. Medan jordin er við lyði, skal horki linna sáð né uppsféra, frost né hiti, sumar né vetur, dagur né nótt.

Psálm. 104, 13, 14. Drottinn, minn Guð! þú voðvar fjöllin hér ofanad, og fyllir landid með ávextum, sem þú gefur. Þú létur grasid spretta handa fénadinn, og korn, mennunum til nota, svo að þú útleidir braudid úr jordanu.

Merk: Þér megum ætíð reida okkum uppá Gudi, höfðingi sem ástætt er fyrir okkum, því með sinni almætti, speki og gæðsku verndar hann okkum n heima inn; en vér megum heldur aldrei gleyma því, að vegsama hann og þakka honum.

§. 2. a) Gud ber umhyggju fyrir öllum sínum fjónum, smáum og stórum, veitir þeim öllum allt það þar viðburða til lífs og uppheldis, gætir þeirra og verndar þær.

Psálm. 145, 15. 16. Allra augu bera til þín, Drottinn! og þú gáfur þeim þeirra fæðu í hæfilegan tíma. Þú upplýstur þínt heidi, og sedur allar lífandi fjórnur með þinni blessun.

b) Sérslagi ber Gud umhyggju fyrir manneskjnum, er með skynseminni, og hennar réttl. brúkun, gæta orðid nótandi langtum meiri sælu enn skynlausu fjórnar.

Matth. 6, 26-30. Jesús sagði: gætið að fuglunum í loftinu, þeir fá hvorki né uppfæra, og ekkert safna þeir í kornblöður, samt fæðir yðar himneskur Faðir þá. Erud þér ekkert miklu ypparlegri enn þeir? — og þar er Gud skýrdir grasið á akrinum sem stendur í dag en á morgun verður fástad í ofni, mundi hann ekkert miklu fremur flæða yður, ó! Þér lítistruáðir? Matth. 5, 45.

Met P: a) Vér megnam ekki misbrúka skyndlausar skjepnur edur fara illa með þær, því Gud, sem hefir skapað þær og nærir, vill lifa að þeim vegni vel eins og oss.

b) Vér egum ekki að misbrúka Guds gáfu til óhöfs, því hann hefir ekki gefið oss þær til annars, enn að vér skyldum með þeim ebla vort egid og annara sannarlegt gagn.

c) Þarad Gud hefir gefið oss vora limi og frapta til þess vér skyldum brúka þá til nyttsamlegrar vinnu þá vill hann ekki með öðrum hætti bera umhyggju fyrir voru upphaldi, enn að vér sjálar séum jafnframt ydnir og atorlensamir, hvort í sínu rétta standi og embætti. 1 Mós. 6. 3, 19. 2 Thess. 3, 11. 12.

d) Það er sannarlegur Velgjörningur af Gudi, að vér erum skyldugir að erfða, því þar með styrkist heilsa líkamans, og sálin uppörfast, að hugsa um það, sem er gott og nyttsamlegt, í stað þess að sækjast eptir syndsamlegri gleði.

§. 3. Gud, sem er heim síns Drottinn og stjórnaði, sýrir með speki og gæðsku, öllu því, sem viðber í heiminum, svo að bæði gott og illt fá þau endalok, sem honum þykja hagkvæmust.

Matth. 10, 29-31. Jesús sagði: seljast ekki tveir titlingar fyrir einn smápening? samt fellur enginn af þeim til jarðar án þdar föðurs vilja. En fremur! öll þdar höfund hár ein lifa talin. Öttist þess vegna ekki! Þér erud meira verdir einn margir titlingar.

1 Mós. 6. 50, 20. Jóseph sagði við bræður sína: Þér ætladud að gjöra mér illt, en Gud

Ásetti að snúa því til góðs, til að gjöra það, sem nú er framkomid, og halda morgu fólki viðlífsid.

Merkt: a). Vér egum að sela Gudi á höndur hvada árángur verður af voru loglegu erfði, þaræðert flédur áu hans vilja og tillátsemi.

b) Þegar Gud leyfir vöndum mönnum að gjöra flada, vegna þess hann vill eðli með mækt svipta þá frjáls æði þeirra, megum vér samt treyfa því, að hann í tæfann tíma mun snúa því til góðs, annaðhvort til vörrar egin eður annara nytsemdar.

c) Töfnvellþó það á stundum líti svo út, eins og hinum ógudlegu gáangi allt að óflum, en gudhræddir megi líða naudir og volæði, er Gud samt vísdómsfullur og réttlátur í sinni stjórnu, því hann veit best hvað nytfamlegt er, bæði hvörjum út af fyrir sig, og líka öllum heiminum yfir höfund að tala, en í þinu öðru lífi mun hann víssulega straffa sérþvörn og launa öllum, eptir sem hvort hefir tilunnid.

§. 4. Sérhvörjum ber að áita það stand, sem hann er í settur, eins og víssa fólkun af Gudi, til að gjöra þar svo mikið gagn, sem honum eptir fremsta megni, efsam og ásigkomulagi er mögulegt.

1 Sam. 2, 6. Drottinn er sá, sem gjörir fátækann og ríkann. Hann er sá, sem niðurþrýðir og upphesur.

1 Cor. 7, 20. Hvort einn standi stöðugur í þeirri stétt, sem hann er kálladur.

Merf: Guð, sem er óánægður með sitt stand, sá ósakar Guðs algöðu forsjón, og sýnir í þess mikla fávittsku.

§. 5. Svad, sem oss mætur í þessu lífi, hvort það er heldur sorg eða gleði, er oss af Guði ætlað eptir besta tilgáangi, svo vér höfum um atíð orsök til að vera ánægðir með hans stjórnun og umráð.

Ébr. 13, 5. 6. Látid þú nægjast með það, sem þér hefur, þú sjálfur Drottinn hefur sagt: eg skal ekki svípta minni hendi af þér, og enganvegin yfirgefa þig; vér gétum þess hughráustir sagt: Drottinn er minn hjálpari, eg skal ekki qvíða.

Róm. 8, 28. Vér vitum að allir hlutir verða að þéna þeim til góðs, sem Guð elskar.

Merf: Góður gæmileat er fyrir oss að falla í vöð edur efalemi, þá mótgáangur uppá jennur, þar vér vitum að Guðs forsjón vakir yfir oss, og að neyðin sjálf verður að meðali í Guðs hendi, til að leita vort sannarlega gagn.

Þæðmurnun um fæprunina og viðhaldid er, fluttlega vtmáladur í fyrstu grein Trúarjárnngatanna. í fræðunum.

Þriðji Kapittul.

Um manneskjanna spillingu af Syndinni.

§. 1. Reynslan sýnir, að manneskjurnar eru ekki svo góðar, sem þær vera ættu. Allir hafa stva bresti, og hjá öllum hreifir sér ein edur önnur syndsamleg tilhnefning, hjá sumum meir, en sumum minna.

Róm. 3, 23. Allir hafa syndgæd, og hafa skort á þeirri hrósun, sem hjá Gudi gyldir.

1 Joh. 1, 8. Ef vér segjum: að vér höfum ekki synd, þá svikjum vér sjálfa oss, og sannleikurinn er ekki í oss.

Merkt: Vér höfum enga orsök til að treysta vorum eigin verðugleika edur fyrirlita aðra, því allir erum vér ófullkomnir, og sérhvort þessir nóg að ásaka sig fyrir.

§. 2. Sú almenna spillung manneskjanna er einfanlega þar í fölginni, að þeir brúka ekki skynseminá, til rétttrar yfirvegnar, hðad ed kémur þar af, að syndsamleg

girnd til jafnneskra hluta, sem stílnfingarvitin sjáir til, hefir fengid svo mikid vald yfir hugskoti þeirra, að þeir sækjast eptir tédum hlutum, svo sem væru þeir það æðsta góða. Þar af stédur, að manneskjan gétur haft vit á því góða, enn hefir samt tilhnefingu til hins vonda.

Marc. 7, 21-23. Jesús segir: innanad frá manneskjunnar hugskoti, útkoma vondar hugtanir, hördómur, frillsulsi, mord, þjófnaður, ágiend, illska, svið, lauslæti, ofund, bakmælgir, dramb, hyrduleysi. Allt þetta kémur út innanad, og saurgar manneskjuna.

Róm. 7, 18. Postulinn Páll játar: eg veit að í mér (það er í syndum, spiktri nattúru minni), býr ekkert gott.

Merk: Vér verðum nákvæmlega að gæta vor, svo að vondar girndir uppgvefist ekki hjá oss, en alva'lega fappkossað nidurkessja þær, þegar þær taka til að breiða sér, svo þær sái ekki yfirhönd, og að vér ekki bröpum í lesti og ódygdir, sem draga Guðs ónd eptir sig bæði í þessu lífi og þínu Alkomanda.

§. 3. a) Ekki er Guði um spillfingu manneskjunnar að kenna, því hann sýnir þær fyrirstu manneskjur saklausar eptir sinni eigin mynd.

Jac. 1, 13. Enginn segi nær hann freitast; eg freitast af Gudi, því Gud gétur ekki freitast af nokkru illu, hann sjálfur freistar og einfis.

b) Gud hafði bannað fyrstu manneskjunnunum að eta ávortinn af einu tilteknu tré, en þau gjörðu það samt, og fyrir þá sök urðu þau ekki einungis, svo sem óhlýðug, dauðastraffi undirorpin, eins og Gud hafði hótað þeim, heldur mistu þau líka þeirra fyrri lýst til hins góða, þar ed óregluleg girnd til jarðneskra hluta fékk yfirráð yfir stynsemi og vilja þeirra.

1 Mós. 6. 2. 16. 17. Gud Drottinn bænd manneskjunnun og sagði: af öllum trjám í aldingardinum máttu eta, en af skilnings trénu góðs og ílls máttu ekki eta, því nær, sem þú etur af því, skaltú vissulega deyja.

Merk: Gud reyndi ekki sjálfs síns vegna vora fyrstu foreldra með því, að banna þeim ávortinn á trjenu, þar hann vissi gjörla fyrirfram, hvort þau myndu hláða sér þur ekki; heldur var þors á einhversri reyndu vegna sjálfsra þeirra, allteins, og vegna sérþórra annarar skilningsfullrar skýna. Mennta þessi átti að gefa þeim tælisæri til, að brúka þeirra sjálfræði, utvelja hið góða, en hafna því illa, eðlir eigin umfærngu, þeim sjálfum til staðfestingar í dygd og ráðoendri.

§. 4. RitnEngin segir oss, að 'einn af þeim englum, sem fallnir voru frá hlýðni við Gud, og sérstagi kallast Djöfull, hafi reynt að steypa vörum fyrstu foreldrum í sömu naudir, sem hann bar sjálfur kominn í, og ginnði Eou til að eta af forðodna trénu, en hún loðaði síðan mann sinn Adam til sama veikis.

1 Mós. b. 3, r. 6. Hoggormurinn sagði við konuna: ekki munud þid deyja, því Gud veit, að nær, sem þid etid af því tré, munu þessar augu uppljúkast, og þid munud verða eins og Gud í að þessja gott og illt. En konan sá, að tréd var gott að eta af, sagurt á að líta, og girnilegt til fróðleiks, svo hún tók af þess áverti og át, og hún gaf manni sínum þar af, og hann át.

Jóh. 8, 44. Djöfullinn var mörðingi frá upphafi, og var ekki stöðugur í sannleikanum, því sannleiki er ekki í honum. Þegar hann talar líggi, talar hann af skyn egin, því hann er lygari og lígginnar höfundur.

Merkt: Hefdi Gud átt að hindra þessa fyrstu foreldra frá að brjóta hans boðord, þá hefði hann orðið að þvenga þau með alna. En þar, þar þau vildu ekki viljuglega hlýða hans boði og aðvari n. En þá hefðu þau mist kynsemi sína og freðalæði, og undir eins orðið að kynlausum stépunum; er ekki bestu síðan gétad tekið á móti þeirri sælu, sem þeim var lætluð, hvad þó ekki var samkvæmt með Guds speki og gæðstu.

§. 5. a) Þorir fyrstu foreldrar gátu ekki látið það sakleysi ganga í ættir, til afkomenda sinna, sem þau höfðu sjálf mist; en svoan sjálfra þeirra edli var orðið spilt og stémmt, hlaut þar af að fylgja að niðjar þeirra erfðu þessa spillingu.

Psálm. 51, 7. Davíð játar: eg er fæddur með misverknadi, og í syndinni gat mín móðir mig. Jóh. 3, 6.

b) Sökum þess, að syndsamleg girnd til jafneskra hluta féð yfirráð hjá vorum fyrstu foreldrum, er hin sama girnd nú orðin freptug í allra manna sálum; með ára fjöldanum fæðir hún af sér þmislegar syndir, en dauðinn er það straff, sem Guð hefir víðlagt, ef þær drýgðar væru.

Róm. 5, 12. Syndin er af einum manni komin í heiminn, og dauðinn vegna syndarinnar, svo hefir dauðinn sér til allra manna innþreyngt, því allir hafa syndgað Róm. 6, 23.

MerP: a) Eins og það tré, sem er af illri tegund, gétur ekki borið bestu ávexti, eins er þess ekki heldur von, að foreldrar, sem tapað hafa sakleysi sínu og eru spiltir af vondum girndum, kunni að gjeta góða og með öllu saklausu afkomendur, því verkagin verður að lifrast orsökinni. Matth. 7, 16. 18. Jóh. 14, 4.

b) Guð vildi ekki hindra að sjálmennu fölling, sem af hinum fyrstu mönnum kom inni heiminn,

útdreifdist, eptir náttúrlegu edli ok réðs til allra þeirra afkomenda, því hann hafði frá eilífu fyrir hugað þeim öllum nægilegt lausnar-medal vegna Róm. 11, 32. Gal. 3, 22.

§. 6. Hvortu stór, sem spillíngin var, sem komin er yfir allar mannestjur, hefir Gud þó hugað því svo, að í vorum hiortum fýldi eptir verða drottandi eptirlángan til lucku og velgengnis, sem ekki leyfir oss, að vera öldungis hyrdulausum um vorar egin velferd.

Ephes. 5, 29. Aldrei hefir neinn hatad sinn eginn lífama, heldur fæðir hann og endurnærir.

Merk: a) Sannarleg farsæld hét í heimi er einungis innifalin í velgrundadri sinni rósemi og ánægju. Hvað, sem móti henni stendur, er ekki verdt að sakjast eptir, þar það er miklu meir farsæld vorri til hindrunar enn eblíngar.

b) Lesti og þöyg-ir, sem án efa munu eptir á abla oss mikils sinnis örða, egum vér af freimsta megi að forðast, og af að leggja.

§. 7. Spillíngin hefir samt ekki gétad svo mikilvægt, að vér séum öldungis tilfinningarlausir um það, sem er rétt eða rángt í vorum athofnum, því eptir Guds alöfðu ráðstofun höfum vér allir samvitkun, er lætur oss finna til innvortis ánægju, þegar vér gjörum það, sem rétt er, en þar á móti appöfetur innvortis óánægju og órósemi, þegar

vér tókum oss eitthvæð það fyrir höndur, sem ekki er rétt edur leyfilegt.

Róm. 2, 14. 15. Þegar Heiðingjarnir, sem ekki hafa logmálid, gjöra það af náttúrunni, sem logmálid þípar, þá eru þeir, þótt ekki hafi þeir logmálid, sjálfum sér í logmáls stad; því þeir sjá, að logmálsins verk eru skrifuð í þeirra hugþöti, með því þeirra samvitka her þeim vitni og þeirra þánkar, sem ásaka edur affaka þá innbyrdis.

Merkt: a) Vor samvitka er góð, þegar vér finnum hjá sjálfum-oss, að ekkert verður með réttu sandið að vorri breytni. Þarámóti er vor samvitka vond, þegar vér finnum, að vér ekki höfum hegðað oss eins og vera ber.

b) Stærri gæð þann ekki að hugfast, enn vond samvitka, sem ossælir með sínu alafi bæði í lífi og dauða. Þess vegna egum vér. því heitum kappfella, að lifa guðræðilega, svo vér getum haldið góðri samvitku.

c) Sjá mörkum sefur samvitkan um flundarsali, meðan þeir ekki gefa gætur að illverkum sínum, en einhverja tíma mun hún samt vakna, mun þá og uppfoma þess stærri qvði og ángur í sálunni.

§. 8. a) Manneskjan syndgar, þegar hún verður brotleg í einhverju, sem stríðir á móti Guds budi, þessvegna er það allt synd, sem ekki er samkvæmt með Guds vilja.

1 Jóh. 3, 4. Hvort, sem syndina dréggir, hann gíörir það, sem er móti logmálinu, því það er synd, sem er móti logmálinu.

b) Mannefjian dréggir synd með hugrenningum og girndum, þegar hún hefir áncægi af að hugsa um það, sem Guði er á móti, og sækist eftir því.

Matth. 9, 4. Jesús sagði til Þharísaanna: Því hugsid þér svo lílt í yðar hjörtum? Matth. 15, 19. 20.

c) Mannefjian dréggir synd með orðunum, þegar hún talar um eitthvað, sem annaðhvört eðli sambýður þeirri virðingu, er hún á Guði að veita, eða móðgar, eðlegar fladar nálingann.

Matth. 22, 36. Jesús sagði: mannefjurnar ega að standa reikning á dónisdegi, af sérhverju óvildurqvæmilegu orði, sem þær hafa tálad.

d) Mannefjian dréggir synd með verkunum, þegar hún annaðhvört gíörir eitthvað, sem Guð hefir bannad, eður lætur ógjört, sem hann hefir flípad.

1 Jóh. 3, 6. Hvort, sem stöðuglega heldur sér til Guðs, dréggir eðli synd.

Hvort, sem syndina dröggir, hefir hvorki þed Gud né adhyllst hann.

Jac. 4. 17. Hvort, sem kann að gjöra gott, en gjörir það ekki, hann syndgar.

Merf: Það er ekki nóg, að vér sordumst átvortis ill orð og verk, sem gjöra oss jafnvel fyrir mönnum andkyggilega, heldur egum vér einnig að gæta vor við slum hugrenningum, sem ekki eru huldar fyrir alvissum Gudi, er hefir viðbjóð á þeim og mun straffa þær.

§. 9. a) Allar syndir eru að sonnu rángindi í sjálfum sér, samt eru þær ekki allar jafnstórar, eða somu reffingar verðar.

Jóh. 19, 11. Jesús sagði við Pílatum: Já, sem féð mig þér í hendur, hefir meira syndgað enn þú.

b) Samkristin manhestja gétur syndgað af breiðfleiða, annadhvort af því hún hefir ekki betur vit á, jafnvel þó hún bæði gæti og ætti að hafa haft vit á því, allegar hún gjörir það í bráðráði, og móti vilja snum; en strax, sem hún verður vor við yfirhjon skna, ángarast hún af henni, og með einkægum ásetningi að vilja betra sig, bíður Gud, fyrir Krists sakir, um náð.

Róm. 7, 18. 19. Viljann til þess góða hefi eg að sonnu, en ekki frapt til að framkvæma það; því hið góða, sem eg vil, það

gjöri eg eeki, en hid vonða, sem eg eeki vil, það gjöri eg.

c) Hinn ógudlegi syndgar af ásetningi, þótt hann viti betur, og hann hefir yndi af því, án þess hann ángrið af illsku sinni, eða biðji fyrirgefningar á henni, og leitist við að betra sig.

Philipp, 3, 18. 19. Margir breyta, eins og eg óþsinnis hefi lagt yður, og með grátandi tárur segi enn, að þeir eru óvinir krossins Krísts, hvorra afdrif verða, að þeir tortýnast; þeir, sem hafa magann fyrir sinn Gud, þykir sömi að skömmunum, og seljast eptir jafneskum munum.

d) Svorr, sem syndgar af ásetningi sknit þar með, að hann metur Gud einlís í hjarta sínu, og lætur eeki ásannast hvortu ósegjanlega gæðsturíkur Gud er; þess vegna er það réttvíst að hann fái hardara straff enn þá, sem illa breytir, án þess að gjöra það af ásetningi.

Lúc. 12, 47. 48. Sá þjón, sem veit síns Herra vilja, og býr sig eeki til, eða breytir eptir honum, mun straffast harðt; en hinn, sem eeki veit þann vilja, og hvortum þó hefir á orðid, hann mun straffast minna.

Merf: Það stríðir sjálfþingis móti þeirri elsku og virðingu, sem sannfrískin manneskja á að hafa fyrir Guði, að gjöra nokud af ásettu ráði; sem hún veit að stríðir móti Guðs vilja, ellegar láta nokud af því með ásetningi ógjört, sem hún er skyldug að gjöra. Hvort, sem af hjarta virðir og elskar Guð, þá forðast með mestu varúð að brjóta viðsvitandi móti nokru hans bodordi. 1 Mós. b. 29, 9. Róm. 6, 15.

§. 10. a) Manneskjan gétur ekki óðlast neina sannarlega farsæld af syndinni, því hennar ímindada kjæti hverfur skjótt; en bæði órósemi og blygðan samvitstunar, og Guðs ónád fylgja eptir henni, er ásamt með steypic manneskjunnar, og það stundum strax í þessu lífi, í margskyns eymd og volæði.

Drögv. b. 14, 34. Syndin er lands og lýða tepun. 1 Tim. 6, 10. Jac. 4, 1. 2.

b) Í eptirfomandi lífi verða strax óvalir og útilokan frá Guðs ráð og miðfærni, viss gjöld og umbun myndanna, ef vér holdum án yfirbótar áfram í þeim með gæðfærni og af ásetningi.

Róm. 2, 8. 9. Yfir þá, sem eru mótsnúnir, og ekki hlýða sannleikanum, en fallast heldur á ránglatid, skal koma reidi og hefnd; hrellingar og harmkvæli skulu vera yfir allra manna sálum, sem illskir drögja.

Merf: Míg hættulegt er, að láta syndanna tilloeknarir rótfestast í hjartanu; því ánf þess, að

manneskjan spíllir þar með hugarfari sínu og sinnislagi, svo gjetur fá synd, sem opt er um hönd höfð, orðid fljótt að vana, og vaninn um síðir að forherðingu, þvar af yfirbótin verður langtími torveldari.

Þjórði Kapítuli.

Um það, hvornig Jesús Kristur
Guds Sonur hefir víðrétt
manneskjurnar úr þeirra
spíllingu.

§. 1. Gud vildi eeki að syndin, sem í heiminum var komin, skyldi steypa manneskjurnum í eilífa topun, án þess nokkur von væri um frelsi. Þess vegna hefir hann, af sinni líknarsfullu elsku, tilskilað þeim Endurlausnara, til að frelsa þær frá syndarinnar fladlegu verkunum, en veita þeim aftur aðgang til Guds náðar, bæði í þessu lífi og því tilkomanda.

Jóh. 3, 16. Jesús segir: svo elstæði Gud veruleino, að hann gaf í dauðann sinn eina-gétann Son, til þess, að allir þeir, sem á

Hann trúa ekki skuli fyrirfarast, heldur hafa eilífa sælu. Róm. 8, 32. Eph. 1, 6. 7.

Merkt: a) Endurlausnarinn var ekki sendur til að frelsa syndugar manneskjur frá þeirra afsamlegri hand, því þeirra sannarlega gagn útheimtis, að Gud verður leyfa að hörmungar og mötgangur uppáfalli fyrir þeim, til að uppvekja hjá þeim laungun eftir betra lífi, og koma þeim til að afneita veraldlegum hjegðoma. Ebr. 13, 5-11. Jac. 1, 2-4.

b) Eftir speki sinni og elstu ferði Gud Endurlausnarann til að afná syndarinnar Ré. síðgu verkanir, er ölla manneskjnum mestu eyndar og háginda; því syndinni fylgja Guds reidi, órósemi samvitunnar, óvænting í dauðanum, ósamt með útilöfun frá öllum söma og gleði í eilífðinni, þvar ógudlegir efi öga von, nema á gæf og ángist. 1 Jóh. 3, 4. 2 Cor. 5, 21.

§. 2. Endurlausnarinn er Jesús Kristur, Guds himneska Föðurs eingétinn Sonur, sem frá eilífd hefir verið sameinadur með Föðurnum í einni og sömu sannarlega guddómlegri veru, en kom í heiminna á þeim tíma, sem Gud hafði áður tiltekið í sínum fyrirheitum.

1 Jóh. 4, 10. 15. Svo var þeirri elstu varid, ekki að véc elskudna Gud, heldur að hann elskadi oss, og sendi sinn Son til að forlífa fyrir vorar syndir. — Hvort, sem meðfénnir, að Jesús er Guds Son, þenun hjálpar Gud þarfastlega, og hann

heldur sér stöðuglega til Guds. Jóh. 3, 17. 18.

Í Mos. b. 22, 18. Drottin gaf Abraham það loford: af þínu afkvæmi skulu allar þjédir á jordunni blessuð hljóta. Gal. 3, 16. Í Mós. b. 3, 15.

Merkt: a) Eftir Guds egin skipun var Endurlausnarinn falladur Jesús, er þóðir frelsari, svo þar með yrði sknt, að hann ætti að frelsa mannfynið frá þeirri eynd, í hvo-ja syndin hafði fleppt þof. Matth. 1, 21.

b) Endurlausnarinn fallast Kristur, edur Messias, vegna þess, að spáðémarnir tala um hann, svo sem hann Drottins smurda, er vera skylði Herra og Kóngur í andlega ráðarríkinu, hvort Gud ætladi að láta hann stípta til syndaranna frelsis.

c) Enginn annar enn Jesús af Nazareth gétur verið Messias, þof öll þau kénnteika, sem þonum eru tillegð í Guds fyrirheitum, ega fullkomlega þeima hjá þonum. Jóh. 7, 40. 42. Matth. 26, 63. 64. Jóh. 4, 25. 26. 9, 35. 38. 18, 32:37.

Messias átti, að þvi leiti, sem hann var manns eftja, að vera kominn af Abrahams ætt í Mós. b. 22, 18. og Davíðs kynþætti, Esa. 11, 1. lífa fæðast í Betlehem, Davíðs borg. Mich. 5, 1.

Messias átti að koma í heiminn, áður enn Gyðingar höfðu stéungis mist sína egin valde stíén, í Mos. b. 49, 8-10. áður enn seinna must erid í Jerúsalemi erðilagdist, Hagg. 2, 7. og áður enn sú Tíð væri liden, sem Spámadurinn Dan'el hafði tiltekið, Dan. 9, 24:27.

Messias átti fyrst að lida súra þínu og líflátinn verða, en strax þar eftir upprisa af gröfnni.

til óförgengilegs lífs, og með því, að útbreidda sinn lærðóm, sýna morgun þjóðum frá skuldgöta dýrkun til sannleikfins þess ngrar. Psálm. 22, 1. 19. Es. 53, 1-9 Ps. 16, 5-11. 110, 1-4. Esa. 42, 1-9. 53, 10-12. 55, 1-5.

Allt þetta er framkomid einungis á Jesú frá Nazareth, og gétur síðan eðl framkomid við neina annann, því þau kénimerki, með hvörjum þeim tilkomandi Messias var löst, eru eðl lengur til.

§. 3. Guds Son Jesús Krístur er, að því leiti sem hann er manneskja, kominn í heiminum á þann hátt, að hann fæddist af Maríu meyju. Hann sameinadi þá guds-
dómlegu náttúru við hina manndómlega, sem tilbúin var í móðurlífi af heilags anda frapti, með þeim hætti, sem vér eðl gétum sýlid, svo að hann er undir eins bæði Gud og maður, og verkar ætíð með báðum sláum náttúrum.

Matth. 1, 20. 21. Engillinn sagði við Jóseph, sem var trúlofadur Maríu: völdu eðl fyrir þér, að taka Maríu þína festarkonu heim til þín, því hennar fóstur er af heilögum Anda, og hún mun son fæda, og hans nafn skalt þú kalla Jesús, því hann mun frelsa sitt fólk af þess syndum. Luc. 1, 35.

Rom. 9, 5. Krístur er eptir holdinu, eður sinni manndómlegu náttúru, af fedrunum, hann, sem er Gud yfir öllu, blesadur að eilífu.

Merkt: Átt það, sem Jesús Krístur áttverlaði þanda oss, gjörði hann ekki, sem einangis manneskja, heldur, sem Gud og maður undir eins. Þess vegna höfum vér líka sterkustu fulltrúa um, að hans lærdómur sé af Gudi, og að sú endurlausn, sem hann hefir oss aflekað, sé fullgild.

§. 4. a) Jesús Krístur varð sannarleg manneskja með fálum og líkama eins og vér, en þó án syndar, og fullkomlega heilagur í öllu sínu framferði.

Jóh. 8, 46. Jesús spurdi sína óvini: Hvert af yður getur bevisað uppá mig nokkra synd? 1 Pét. 2, 22. Ebr. 7, 26.

b) Jesús sýndi í öllu sínu líferni hlýðni við all Guds Bodord, bæði til að afleka oss betra réttlæti, og líka til að eptirláta oss hild besta eptirdæmi, hvorju vér fylgja skyldum.

Róm. 5, 19. Eins og af þess eina manns (Adams) óhlýðni, eru þeir morgu syndugir orðnir, eins munna líka þeir morgu af hins eina (Jesú Krísts) hlýðni verða réttlættir.

1 Pét. 2, 21. Krístur hefir oss eptirdæmi gífur til þess vér skyldum seta í hans fótspor. Matth. 11, 29. Phil. 2, 5.

Mark: a) Eins og Jóh. Krísti eptirbreytendur, egum vér, að hans dæmi, með alvarlegri ástundun andlegs, að verjum á nægdir með það, sem Gud vill oss láta. Matth. 26, 39. Líka hafa eptirlaunin og tæpu á að gjöra það, sem þoum er þessu og Jóh. 4, 34.

b) Vér egum, eptir Jesú dæmi, láta áfarnast í verkunum, að vér elskum alla menn, með því að kenna í brjósti um þá áumu, og hjálpa þeim eptir efnum. Luc. 7, 11. 17. Matth. 9, 35. 36. líka fúslega fyrirgefna varum móðrudöðum, Luc. 23, 34. og vera reidubúnir til að þéna þeim í öðu. J6þ. 18, 1. 20.

c) Vér egum þéppast eptir að líkjast Jessi í þolinmæði, 1. Pet. 2, 23. Matth. 26, 47. 54. Luc. 22, 61. 68. einnig í því að vera ónægdir og afneita slásum oss vegna sonarleikans. Matth. 8, 20.

§. 5. a) Þegar Jesús var þrjátíu ára gamall, lét hann fíkra sig í ánni Jórdan, og þá var af himnum með dýrðlegum hætti kunngjört, að hann væri Guds Sonur.

Matth. 3, 16 17. Þegar Jesús var fírdur, sté hann jafnskjótt uppúr vatninu, og sjá! að himnarnir lufust upp yfir honum, og hann sá Guds Anda ofan stíga, og yfir hann koma, og sjá! að roddin af himni sagði: Þessi er Sonur minn elskulegur, á hvörum eg hef velpócknum.

b) Jesús var strax eptir Áfrína á eydimörku reyndur í þjörutígi daga með margslags hætti, svo að hann með slæm stöðuglyði gæfi oss dæmi til að breyta eptir.

Marc. 1, 12. 13. Andinn (Guds Andi) ferdi hann jafnskjótt út á eydimörkina, og

Jesús var þar í fjórutíggja daga, og varð freistaður af andstötunum. Matth. 4, 1-11.

c) Eftir að Jesús var flrður, og hafði afstaðið freistinguna, ferðadist hann umkring meðal Gyðinga á fjórða ár, og kénndi þeim eins og Svámadur af himnum sendur, Guds ráð og vilja, um syndaranna frelsun og sálubjálþ.

Marc. 1, 14, 15. Jesús prédikaði lardóminn um Guds ríki, og sagði: tíminn er kominn og Guds ríki nálægist, sjáid að yður, og trúid. Evangelíó. Matth. 4, 23.

d) Medan Jesús gætt í tréng og kénndi, staðfesti hann opt kénningu sína með miklum og gæðskurðum fraptaverkum, sem augljóslega sýndu, að hann var af Gudi sendur.

Matth. 11, 4. 5. Jesús sagði við lærisveina Jóhannis flrara: farid og kunngjörid Jóhanni, það, sem þér heyrid og sjáid: bundir fá sþn, haltir gánga, lffþ: áir hreinsast, dauðir heyrir, dauðir upprísa og volundrum verður Evangelíum boðað. Post. g. b. 10; 37. 38.

Matth. 2) Med Jesú Krists dhrmetu lardómi, er það af hvorju afmáð og upprætt sá vidur stýggilega bjátró og a andaðhrkan, sem abur brottnaði: veröldinni. 1 Cor. 8, 4-6.

b) Med Jesú lardómi hefum vér fengid rétta þekkingu á Gudi og hans vilja í því, sem við kjemur syndaranna sálubjálþ. Jes. 14, 5-7. 17, 3. 6. 8. 14. 17.

c) Jesús hefur kennt oss þar, sem vér annars
 verum efi suliðsír um, n:snilega: ad annad líf
 sé til eptir þetta, og ad guðbræðir komi eptir
 dauðann í eilífa sælu. Jóh. 3, 13. 18. 5, 21-29.
 I Pet. 1, 3-5. 2 Tim. 1, 8-10.

d) Jesús lærðómur er oss besti leiddarvísir til
 dýgðasíllu lífcrns. Matth. 5, 6. 7. 13. 15. 18.
 20, 22. 25. Lúc. 10, 16. 18. Jóh. 13, 14. 15. 16.

e) Hvórr, sem med einlæggu hjartafeli vill med-
 taka Jesús-lærðóm og fylgja honum, mun sann-
 arlega komast ad raun um, ad í honum er andi-
 legur fravtur, til ad betra hjartad, hugga sam-
 vitkun: og staðfesta vonina um eilífa sælu. Þar-
 med styrkt lífa í freptugasta máta ver suliðsír
 um, ad þessi lærðómur sé Guðdómur orð, sem hann
 liet Soninn opinbera mannfyrningu, og ad sá lær-
 ðómur er: efi vegna í sannleika guddómlegur. Jóh.
 7, 16. 17. 8, 31-36. 10, 44-50, 14, 8-10.

§. 6. a) Medan Jesús kénndi á Gyðlinga-
 landi var hann undirorpinn margskonar
 ossoknum, þared höfðingjar Gyðlinganna,
 fyrir ofundarsakir yfir þvi hvad mikid honum
 tókst vid álmúgann, og af hatri vid Jesús, af
 þvi hann vildi efi segja vonðsku þeirra, reyndu
 til bæði med vélum og ofelli, ad taka hann
 af lífi.

Lúc. 19, 47. 48. Hann kénndi daglegu
 í musterinu, en þvurstu prestarnir og
 skriptlærdir og höfðingjar höfðins loktu ept-
 ir ad fyrirfoma honum, þó fundu þeir
 ekkert, er þeir gátu gjort, þvi allt fólkid hæ

ad honum, og hlýddi honum. Matth. 12, 14. 22, 15: 21. 27, 18. Lúc. 20, 20.

b) Jesús egiinn lærisveinn, svikarinn Júdas, var um síðir kauptur til að selja hann höfðingjunum í hendur, sem þá dæmdu hann án allra faka til danda, og fengu hann heidna Landeðómaranum þeim pont-verfskaþillató. Þessi Platus óttadist reidi Keisaranis, hvortri þeir höfdu honum, og lét móti vika sínum húðstríkja Jesúm, þyrni frýna, hærda og negla eins og illvirkja á krossinn, hvar hann uppgaf sinn anda.

Matth. 20, 18. 19. Jesús sagði fyrirfram við sína lærisvika: Hér verður nú upp til Jerúsalem, og mannsins Son mun seljast Presta-höfðingjum og skriflærdum í hendur, og þeir munu dæma hann til danda, og fá hann Heiðingjum til að láta spotta hann, húðstríkja og krossfesta. Matth. 16, 21: 23. 17, 22. 23. Lúc. 18, 31: 34. Matth. 26, 14. 16. Marc. 14, 43: 46. Jóh. 13, 21: 30. 18, 1: 9.

Lúc. 23, 46. Póssins kalladi Jesús á krossinum með hárra raustu og sagði: Fadir! í þínar hendur, fel eg minn anda, og í því hann sagði það, uppgaf hann sinn anda. Jóh. 19, 33: 37.

c) Jesús varð ekki einasta að þola Lára þínu á Iskarianum, heldur leid hann líka á sálunni þeirra qvol og ángist vegna manna-anna synda.

Matth. 26, 37-39. Þegar Jesús var kominn í grasgardinn, tók hann ákaflega að hriggjast, segjandi: mín sál er hrigg allt til dauðans; þar eftir gekk hann lengra fram, féll niður á sína ásjónu, bad og sagði: minn Fadir! ef það er mögulegt, þá lídt þessi káleikur frá mér! Þó ekki eins og eg vil, heldur eins og þú vilt. Matth. 27, 46. Lúc. 22, 41-44.

Merk: a) Jesús sýndi með hugþræði sínu að hann væri ekki hræddur fyrir dandunum, þegar hann gekk á mótt óvinunum, sem böru að leita að honum, hann vissi líka að hinir himnefku andar mundu veita sér líf, ef hann vildi slíta sig úr höndum óvina sinna; og þar ed þeir allir dattu til jarðar þegar hann taladi, sýndi hann hvað hægt sér hefði verið, að sleppa frá þeim, ef hann hefði viljab. Matth. 26, 53. Jóh. 18, 4 6.

b) Það var ekki að undra þó Jesús, einn og manneskju, blöðtradi að hugsa til þeirrar ógnarlegu þínu, er fyrir honum lá. En löngu áður vissi hann, hvað yfir sig mundi koma, var samt ætíð óhræddur og reidubúinn til að tala það allt saman, manna-anna vegna, uppá sig eftir síns fæðurs vilja. Þar af er aðbráðid, að hans mikla sálar ángist hafði einfanlega komid af því, að hann setti sér fyrir síðnar alls syndugra manna misbrot, svo víðbjóðsleg, sem þau eru, og sá að all þau böru sér nú tilreiðrud, Ef. 53, 6-12. Ebr. 5, 7-9.

§. 7. a) Jesús var öldungis saklaus, og varð að lifa, án þess hann hjásur hefði í neðru misbrotið edur syndgæð.

Lúc. 23, 4. Pílatús sagði við Kénnimanna Hofdugjana og sóltíð: Eg finn enga sök hjá þessari manneskju. Matth. 27, 4. 18. 19. 23. 19. 23. 24.

b) Jesús géef með sínum vilja undir þínu, og af elstu og meðaumeun yfir oss syndurum, eftir síns himnefta fæðurs ráði og vilja, þar vér annars hefðum eilíflega tortöyst, vegna vorra synda.

Philipp. 2, 6-8. Þó að Jesús Kristur væri í Guði mynd, fór hann samt ekki með það eins og það væri óersfáng, að hann var líkur Guði, heldur líkilegðaði hann sjálfann sig, tók á sig þræls mynd; — og varð hlöðugur allt til dauða á krossinum Jóh. 10, 11. 18. Psálm. 40, 6-9.

c) Jesús leidd þínu í allra syndugra manna stad, og fyrir oss alla, svo hann gæti fríðþætt fyrir vor mærgu afbrot, með að þola það straff, sem vér allir hefðum tilunnid; og með þessum hætti gat Gud fyrirgefnið oss syndirnær án þess að gjöra móti réttðæmi sínu, eða skérða sitt lögmál, ellegar veikja sitt Herradæmi.

Matth. 20, 28. Jesús segir: manneskjunnar Sonur er ekki kominn til að láta sér þjóna, heldur að hann þjóni sjálfum, og útgæfi sitt líf til lausnargjalds fyrir marga. 1 Tim. 2, 5, 6: Jóh. 6, 51. Róm. 5, 7, 8.

Matth. 26, 28. Þegar að þes var komið, að Jesús gengi til dauðans, sagði hann: mitt blód úthellið fyrir marga til syndanna fyririrgæfningar. Ephes. 1, 7. 1 Cor. 15, 3. Esa. 53, 4-12. Ebr. 10, 1-14.

Eph. 5, 2. Kristur elskaði oss og gaf sig sjálfann út fyrir oss, til förnferingar og slátrunar offurs, svo Gudi væri það þökknanlegt. Ebr. 10, 1-22. 2 Cor. 5, 15. 21.

Merk: a) A gamla Testamentis þess tímum varð þessari Prestur Gyðinganna, eptir Guds skipun, á þinni stóru fridþægingarhátið, að bera offur inni helgidóminn, til forlíkunar fyrir fólkans syndir 3 Mós. b. 16, 1-28. En þetta offur átti að fyrirminna fridþægjandi þínu og dæða Endurlausnarann, er þema þyðdi, Gyðingum til að verunar og endurminningar um það ströff, er syndin hafði tilunnid. Ebr. 10, 1-4.

b) Þegar Jesús förnferði (er sjálfum til fridþægingar fyrir heimins syndir, þóndi hann, að hann væri sá rétti æðsti Prestur, hvönn Gud hafði tilseitt, og hann stambær þá forlíkunar förn, sem einsemul nægir, til eilífrar fridþægingar fyrir alla. Ebr. 9, 11. 14.

c) Gamla Testamentis þess förnferingar afstöðust plöngis þegar Jesús Kristur elskaði sjálf,

um sér; en öll hjátrúarfull friðfægingar-mæðol, sem mennirnir höfðu sjálfir uppfundid, og sem ætíð höfðu verið fráptalaus og eintíð-verb, sjellu þá af sjálfum sér um koll, og urðu að engu.

d) Vér egum að leita náðar hjá Gudi þínungar- is vegna Jesú Krísts, sem öll í einu hefir full- uægju gjort fyrir alla menn, og með sinni þínu og þanda opnað öllum öð aðgáang til að sýlast fyrir- irgæfningu syndanna, þegar vér innum öð af tjár- ta og trúum á hann. Ebr. 4, 14. 16. 7, 26. 27. 9, 24-28, 10, 19-31.

§. 8. a) Jesús Krístur tók sitt líf aptur á þriðja degi eftir sinn danda, og uppreis úr grafinni eins og hann hafði sjálfur áður fyrir- sagt; þar eftir var hann fjórutíggja daga á jördunni hjá vinum sínum og lærifóeinum, þórra trú hann staðfesti með tænkningu og áminningum.

Post. g. b. 1, 3-9. Eftir að Jesús hafði lidid þínauna, tædi hann sjálfann sig Post- ulunum lifandi, með morgnum augljósum sannfærslum, og lét þá sjá sig um fjórutíggja daga, og taladi fyrir þeim um þá hluti, sem heyrdu til Guds ríki. Post. g. b. 3, 13-15. Matth. 16, 21. 17, 21. 20, 17. 27, 63.

1 Cor. 15, 3-7. Krístur, sem dó vegna þorra synda, eftir Ritningunum, og var grafinn, hann er upp aptur risinn á þriðja degi eftir Ritningunum, og er sjedur af Kefa, og síðan af þeim tólf; þó nærst var

hann sjedur af meir enn fimmm hundrudum brædra í einu; af hvorjum flestir voru á lífi, þegar Þóstinna Þálf skrifadi þetta: Matth. 28, 1-20. Marc. 16, 1-16. Lúc. 24, 1-49. Jóh. 20, 1-31. 21, 1-25.

b) Eftir að þeir fjórutígi dagar voru lídnir, var sá uppreisni Jesús ekki lengur sniðlega nálægur á jördunni, heldur fór hann upp til himna, að ásjáandi lærifveinunum, eftir að hann hafði blessað þá og gefið mátt og myndugleika til að útbreida sinn lærðóm meðal allra þjóða.

Lúc. 24, 50-52. Þegar Jesús hafði tekið tali sínu við lærifveinana, fór hann með þá til Bethanías, upplýpti sínum höndum og blessaði þá. En það skédi í því hann var að blessa þá, að hann skildist frá þeim, og varð uppnúminn í himinun, en þeir tilbáðu hann, og snéru aftur til Jerúsalem með miklum fögnudi. Matth. 28, 18-20. Marc. 16, 19. Þóst. G. b. 1, 9-11. Ephes. 4, 8.

c) Þegar Jesús var til himins farinn, settist hann til hægri handar föðurnum, hvað ed þýðir: að hann tók til að stjórna heiminum með sínum himneska Föður, svo að allar kynsemdarfullar sképnur ega að játa, að hann sé þeirra Herra, og ega að tilbidja hana.

Phil. 2, 9: 11. Gud hefir hátt upphafið hann, og gefið honum þá tign, sem er yfir öllum tignum, svo að fyrir Jesú tign skulu öll kné beygja sig, þeirra, sem á himnum og á jordu og undir jördunni eru, og allar tungur skulu játa, að Jesús Kristur sé Drottin, Gudi Födur til æru. Eph. 1, 20: 22.

d) Einkum er Jesús Kristur, að þó leiti, sem hann er Endurlausnari, síns safnadar andlegur Róngur og Drottinn, þar er hann ber umhyggju fyrir, að ætíð séu þeir á jördunni, sem játi hans dýrd, og að vantrúin ekki gétli með vélum eða ofskli eydt þeim; hann hagar þó. líka svo, að hans lærdómur útbreiddist meðal manneskjanna, þar, sem hann sjer, að hann fær framgáing, til sannrar nytsemi.

Joh. 18, 36. 37. Jesús játaði fyrir Pílato: mitt ríki er ekki af þessum heimi; og samt er eg Róngur; en þar til er eg fæddur, og þar til er eg í heiminn kominn, að eg skuli bera vitni um sannleikann. Svorr, sem elskar sannleikann, sá heyrir mína rödd Luc. 1, 31-33. 2, 11. 2 Sam. 7, 12. Psálm. 45, 7. 110, 1-4. Esaj. 53, 11. 12.

Post. G. b. 5, 31. Gud hefir upphafið hann til sinnar hægri handar til þess, hann sé leiðtogi og lausnari, að veita þess

rael apturhvarf og syndanna fyrirgefningu. Matth. 16, 17. 18.

e) Jesús er vor talsmadur hjá flestum hinneska fædur, og bidur fyrir oss, að slá endurlausu megi koma oss til gagns og nota, svo vér eðli fyrirforumst vegna vorra synna, heldur fáum náð til apturhvarfs, trúar og helgunar, og gétum sðlast þá sálubjálpi, sem hann útvegadi oss.

1 Jóh. 2, 1-2. Vér höfum talsmann hjá föðurnum, Jesúm Krist þann réttláta, hvort að ee forlíkan fyrir vorar syndir, þó eðli einungis fyrir vorar, heldur og líka fyrir allar vera-dariunnar (syndir.)

Ebr. 7, 25. Hann géur gjört þá ætíð sálubólpa, sem hann lét koma til Guds, þó hann lifir æfinlega, til að bjóða fyrir þeim. Róm. 8, 34.

Mark: a) Með sinni uppreisnu og himnasót hefir Jesús sannad, svo eðli verður á móti haft, að hann er sendur af Gudi, og er í sannleika Guds Sonur, eins og hann sagðist vera. Matth. 12, 38-40. Róm. 1, 4.

b) Þaræð Jesús er upprísinn frá dauðum, og uppstíginn til himna, höfum vér nu mesta fullvissu, að Gud hefir álitid hans friðþægingu fullgylða, heiminn til endurlausnar, líka og, að eptir þetta munu koma betra-ðir. og að vorir líkamir munu eðli æfinlega verða að engu, heldur, þegar þar að kjemur, upprisa úr dýptinu, til óförgengilegs lífs. Róm. 4, 25. 1 Cor. 15, 12-34.

c) Ef vér viljum hafa huggun af því, að vér vitum, að Jesús Krístur er vor andlegur Róngur og Herra, þá egum vér, eins og hollir og dyggvir þegnar, að heidra og elsta hann, og lífa blýða hans bodum; því þeir, sem ódrug, si lífa, mega álitast eins og upphlaupsmenn í hans ríki, og vanta þess, að óblýdni þeirra verður ströffud eptir máflegleikum. Matth. 7, 21-23.

Þarðómurinn nm Jesám Kríst, og hans frídþægingu, er í stutta máli utflírdur í annari grein Trúarjáfnéngarinnar í Træðunum.

Tímti Kapítuli.

Um það, hvornig syndararnir verða hluttakandi í þeirri nád og sáluhjálp, sem Krístur hefir þeim útvegad.

§. 1. Jesús Krístur hefir eðli með sinni endurlausn gésíð oss lenfi til að syndga; miklu heldur hefir hann þó fremur skuldbundid oss til að fordast það illa, og kappkosta af fremsta megni, að láta oss framfara i göðu.

Lit. 2, 11-14. Guðs nád, sem ollum mennum er heilsusamleg, hefir birtst, og kénmir oss að afneita ógudlegu athæfi, og óeasblegum girndum, en lífa spalega,

réttsfólega og gubrákilega í heimi þessum, þar vér lifum í von um sælu og dýrðlega auglýsingu hins mikla Guds, og vors Endurlausnara Jesú Krists, sem sjálfann sig gaf í dauðann fyrir oss, til þess hann endurleynti oss frá öllu ránglæti, og hreinsadi oss, svo vér séum hans ágætt fólk, kostgæfð til góðra verka. Gal. 2, 17. 2 Cor. 5, 14. 15.

Merkt: Hvort, sem réttilega þedir Jesú Krists endurlausn, fá uppörfast þaraf til þess meiri viðbjóðs á sündinni; því þegar vér athugum hvort Jesús Kristur var, og hvað mikil hann varð að líða vegna vorra synda, þá er eins og afmálad sé fyrir vorum augum, hvörfu andstyggileg syndin sé og sú líð muni koma, að vér verðum fyrir þúngu straffi, ef vér höldum áfram, og hætium ekki að syndga, þó vér vitum betur.

§. 2. Sérhvort, sem vegna Krists givnist að fá aðgang til Guds náðar og eilífa fálubjálps, á með sonnu afturhvarfi að láta af syndunum, og með einlægri trú meðtaka Jesúm Kristum Guds Son, fyrir sinn endurlausnara, sinn lærimeistara og sinn Drottinn.

Lúc. 24, 47. Kristur skipaði, að í sínu nambodi skyldi prédikast öllu fólki afturhvarf og syndanna fyrirgefning. Post. 8. b. 20, 21.

Jóh. 3, 36. Hvort, sem trúir á Soninn hefir eilíft líf, en hvort sem ekki trúir á Soninn, skal ekki sjá lífið, þó Guds

reidi blfsur yfir honum Post. G. b. 10, 43.
Ebr. 5, 9.

Merk: Sannarlegt ángur og tregi fyrir synd-
itnar verður að ganga á undan, þegar truin á
Kristum á að vera sálfralaus. Því getur heldur
enginn þuggað sig með Jesú Krists friðþægingu,
xema sá, sem lætur af illu, og kappkostar að fara
dagvaxandi í því góða. Post. g. b. 2, 37 = 47.
3, 17 = 26.

§. 3. Til sannarlegs apturhvarfs útheim-
ist, að vér með einlægri ydrun konnumst við
þessar ávirðingar; biðjum Gúd andmjúk-
lega fyrirgefningar á þeim og alvarlega ein-
setjum oss framvegis að betra meir og meir
vort líferni.

2 Cor. 7, 10. Sú hrigd, sem er eptir
Gudi, verkar apturhvarf til sálubjálpar,
hvors engann ydrar. Lúc. 15, 21. 18, 13.

Post. G. b. 2, 19. Takid því sinnaskipti,
og snúist, svo yðar syndir verði afsáðar.
Psalm. 51, 3 = 23.

Merk: a) Mannefjianer optast fúsari á að affala
enn jóta sínar ávirðingar, þess vegna mundi hún
eðli heldur alvarlega ydrast syndanna, ef samviðstau-
ðæmist eðli endur og sinnum við af Guds erða
Fróptugum áminningum með samverkun heilags
Anda; En það stendur í sjálfra vor valdi, hvort vér
eptirá, viljum særa oss slíkar aðvaranir í nyr, og
til frekari umþenkingar, ellegar útrýma þeim úr
hjartanu, og standa þannig á móti Guds náð, hvort
af vér æ meir og meir forherduimst.

b) Mannefjian getur haft ángur af syndunum
vegna hræðslu fyrir þeirra straffi, en einstantlega

egum vér Euhjast til ángurs fyrir syndirnar, af blygdun vegna vors vanþactlættis við hinn góða, og gæðskurfa Gud, sem eðfi einasta elur oss og viðheldur af einfjærri náð, heldur og sérilagi þess látið kunngjóra oss í sínu heilaga orði þá miklu sælu, sem Kristur þess oss útvegad, og þar að auki eðfi heimtar annað af oss, enn það, sem augljóslega horfir til vors sanna gagns, og til að afvenda vorri egin fortöpun.

c) Þegar ángrið vegna vorra synða er svo einlæggt, að vér af alvöru forðumst það illa, sem vér drógt höfum annaðhvort með þaunum, ordum eða verkum, þá er oss eðfert tafmark sett hvað lengi það skuli vara, edur hvað mikið það skuli vera. Gud litur einungis eptir, hvort vort ángur sé einlæggt ellegar eðfi.

§. 4. Sannarleg trú á Jesúm Krist til sáluhjálpar er innifalinn í því, að vér höfum það traust og huggunar athvarf til Jesú Krists vors Endurlausnara, að þaræð hann með sinni þínu og dauða frídægdi fyrir oss, munt Gud fyrirgefna oss vorar iöndir, svo framarlega, sem vér yðrumst þeirra af öllu hjarta, og einsetjum oss, að syndga eðfi framvegis viljandi, heldur laga vorn lifnad eptir Jesú Krists heilaga lærdómi, og hlýða honum, sem vornum réttum Herra.

Ephes. 3, 12. Vegna Jesú Krists vors Drottins, höfum vér djörfung og aðganga til Guds, með trausti af trúnni á hann. Jóh. 6, 40.

Róm. 8, 33. 34. Hverr vill ásaka Guds áttvalda? Gud er sá, sem réttlætir. Hverr vill fordæma? Kristur er sá, sem dæinn er, já miklu meira, sem lífa er upprifinn, situr við Guds hægri hönd og bidur fyrir oss.

Merkt: a) Það heyrir til trúarinnar á Jesum, að vér séum vissir um, að hann er í heiminum kominn til að uppræða og endurleyfa synduga mannshjörð; þó er þetta ekki nóg til sannrar trúar, því fá gétur lífa verið sannfærdur um þetta, sem með sinu líferni afneitar honum í því að hlýða ekki hans boðordum. Matth. 7, 21-23.

b) Vér verðum að finna með sjálfum oss, hvort sit mjög vér þursum Guds náðar við, ef vér viljum meta Krists endurlausn eins og verdt er; því annars væri vor trú ekkert nema köld játnafag með vorunum. Þessi vegna er einungis sanna trú að finna hjá þeim ydrandi, sem þekja hvað andstyggileg syndin er, og hafa innilega laungun eftir Guds náð vegna Krists. Matth. 9, 12. 13.

c) Trúin gétur verið veik meðan hugskotid sinnur ekki neina upplifgandi huggun af að tileinka sér Jesú Krists friðþægingu, edur þá það stundum ángast af hræðslu og efasemi; en þólfk trú er eagu að situr sonn og Gudi þóttanleg, þegar hún andsýnir sig með sannarlegri laungun eftir Guds náð, vegna Krists, og kappkostar af fremsta megni, að gjera það, sem Gud vill. Marc. 9, 24.

d) Sú trú er dand og ávartarlaur, sem ekki betrar hugarfarid; og ekki andsýnir sinn krapf í gudrakilegu líferni.

Sönn og lifandi trú á að söna sig krotuga og verlandi í bygðasallu líferni. Jak. 2, 14-20.

§. 5. a) Vér gétum ekki af egin krotungu samid oss og trúad, þared syndin hefir veik

ofs, samt megum vér eðli forsóma, að leggja allt kapp á vora sálar betrun.

Róm. 8, 8. Að stunda það, sem spíllt náttúra vill, er sjandskapur í gegn Guði, þar það stríðir í móti hans vilja; því hún hlýðir eðli Guðs lögmáli, og gétur eðli heldur gjört það. 1 Cor. 2, 14.

b) Heilagur Andi er ætíð reidubúinn til að ebla vora betrun, og láta ofs framfara í því góða með Guðs orði, sem hann hefir hjálfur inngéfið þeim heilögu skrifurum.

1 Cor. 6, 11. Póstulinn Páll ber Korintumönnum á brýnn, að nokkrir meðal þeirra hafi áður verið lastafullir, en nú, segir hann: erud þér þvegnir, þér erud helgadir, þér erud réttlætir í nafni Drottins vors Jesú og af vors Guðs Anda. Phil. 2, 13. Ephes. 3, 16.

Ebr. 13, 21. Friðarins Guð tilbúi yður til allra góðra verka, til að gjöra hans vilja og verfi það með yður, sem honum er sjásum þökkuanlegt, fyrir Jesum Krist.

c) Af réttu brúfun Guðs oida fáum vér rétta þekkingu á Guðs vilja, og odlumst frapt til að laga vörn lífnad eptir þeim, ef vér eðli hjálfir stöndum á móti náð þess heilaga Anda, sem í hugflötinu verkar með Guðs orði, og uppvekur í samvitkunni þær áminningar, sem vér eðli megum nidurkessa.

2 Tim. 3, 15 - 17. Þú þannst heilaga Ritningu, sem gétur uppfærð þig til járn-
hjálpar með trúarlærdóminum um Jesú
Krist. - Öll heilög Ritning er innbláfin af
Gudi, og nýtsamleg til lærdóms, til sann-
færingar, til leidrættlingar, til uppfærðna-
r í réttlætinu, svo að Guds maður sé algjör
og til alls góðs verks hæfilegur.

Mark: Til að hafa Guds orð réttilega um
hönd áttheimtist, að vér heyrum það og lesum
með gaungæfni, og einlægum áferðing til að
læra það, oss til betrunar og sálubjálpar. Þeg-
ar vér ekki þannig brúfum Guds orð, fær heilag
Andi máð eðert verkad í sálunni, þarad Gud, sem
hefir gæfð oss fullt vit og frjálshæð, hvorki vill né
gétur þvingað oss til góðs með þeirri makt, sem vér
ekki gætum mótið.

§. 6. Unvendt og rétt trúandi Kristin
manneskja gétur, eftir þvi, sem Gud hefir í
sínu orði lofað, verið sannarlega fullviss um,
að hún er hjá Gudi, vegna Krists réttlæt-
ordin, og að hennar fyrri syndir ekki tilreiknað
henni, heldur stuli straffid fyrir þær, vera henni
öldungis eftirgæfð, þar ad Gud, vegna Krists,
tíleinkar henni, hins og hlýðnu barni og trúum
þénara, aptur á mót sína náð og blessun.

Róm. 3, 24. 25. Vér verdum réttlættir
án verðskuldunar af Guds náð með þeirri
endurlausn, sem Jesús Kristur hefir afreð

ad, hvorn Gud tilsetti, ad hann fýlði vera
sá náðar-stóll, hvar leita ætti fyrirgefningar
á syndunum, fyrir teúna á hans blóð, edur
á hans pínu og dauða.

2 Cor. 5, 21. Þann, sem ekki vissi af
synd, hefir Gud gjort ad synd, fyrir oss,
edur í vörn stad látid fara med hann eins og
sefann syndara, svo ad vér hans vegna yrð-
um réttlátir fyrir Gudi. Rom. 8, 1-4.

Merkt: Í hei-agri Ritningu bréfast smislegie
talshættir, til ad sýna hvorninn til skili ganga
hjá þeirri syndugri manneskju, sem betrast á af
heilags Anda náðar verfunum.

a) Ritningin talar um Guds Föllum til manna-
anna, sem er í því innifalin: ad hann í sínu orði
gefur þeim tilefni til ad gítast páendurlausn, sem
Kristur hefir útvegad, og þar ad auk leitast við med
öðrum hætti, svo sem med þjáningum og velgjörn-
ingum, ad uppvækja þá til ad þenkja um þeirra and-
legt ófígkomulag. Matth. 9, 13. 11, 28. 1 Theff.
2, 12. Ps. 119, 71. Róm. 2, 4.

b) Ritningin talar um upplýsingu, og vill þar
med láta skiljast, ad heilagur Andi upprædi vörn
skilning med ordinu, svo vér fáum sanna þedingu
um Guds ráð og vilja, er viðvikur syndugra manna
betrun og endurlausn. Eph. 1, 18. Post. 9. b. 26,
17. 18.

c) Med ordinu endursæðing gefur Ritningin til
fonna það sælufulla óstand, sem kristin manneskja
fjemst í. þegar hún með sannri yðrun lætur af illu,
og med rjettri trú á Kristum fær bót og laungun til
góðs, edur verður ad annari og betri manneskju,
því þar med er eins og hún færðist ad nýu, þated
þennar sinnislag og hugarfar snúast frá illu til

góðs, eftir Guds vilja. 1 Pet. 1, 3. Jóh. 3, 3.
2 Cor. 5/17.

d) Það sem Rituningin kallar helgun, er trúads
híðins manns dagleg framfær í bygðum og gudhræðs-
flu, sem eblist af samverkandi náð heilags Anda,
með yduglegri þrúfun Guds orða, bæni og árvætni,
1 Thess. 5, 23. 2 Cor. 7, 1. Róm. 12, 1. 2.

Þrúðlagreini Trúarþátningaunnar í Fræðunum,
sér í stuttu máli, hórninn heilagur Andi leidir
máneskjana með sínum náðar verfunum og orða-
inu til sannarlegs eptirhvarfs og ávættarsam-
rar trúar á Jesum Krist. En í annari bæningu
í Fræðunum uppræsumst vér til að biðja um aðstoð
heilags Anda, svo vér getum orðþj sannis fríðit,
er söni þá verðuga að vera þegna í Krísts náðar ríki;
og í þriðju bæningu verðum vér minntir á þá hýð-
ni, sem vér erum Gudi um skyldugir, til að and-
þna með þenni vora trú.

Sjötti Kapítuli.

Um trúarinnar ávætti í heilögum
Ísferni.

§. 1. Þar af á að fjáft hvort vor trú á
Krist sé sönn og ísandi, að hún verkar í
hjartanu hatar til allra synda, og þarómóti
fróptuga eptirlaungun til að breyta eftir
Guds vilja í öllum hlutum, til að þóðnast
honum.

Jac. 3, 18. 26. Shu mér trú þína af verkum þínum, því eins og líkaminn er án andar dauður, svo er lífa trúin dauð, þegar hún er án verkanna.

Róm. 12, 9. Hafid andstygð á því, sent vondt er, en haldid yðar fast við hid góða. Post. 9. b. 15, 9.

Merkt: a) Vér getum ei forþjenad Guds náð og ei ssa sálubjálta, þar vor bestu verk eru óskilkominn, og Gud er sjálfur sá, sem gefur fráptana til að fám grænna þau. Luc. 17, 10.

b) Það er hið gott, sem vér gjörum hé. á jörðu unni með stórum vanmætti og breiðleika, géur ekki þomid í samlíkingu. við þá smetanlegu gleði, hvórrar þeir gud ræddu mega vænta í enu betra lífi. Þessi vagna vill Gud og svo, eðl vegna verka vorra, heldur af náð sinni, gjöra oss sálubólpa vegna vorrar trúar á Jesum Krist. Róm. 6, 23. Ephes. 2, 8. 9.

c) Það er sldúngis nauðsynlegt, að vér breyti um eðlir Guds vilja, þótt vér eðl þar með egum flitid að fá hans náð, til þess að trúa því stórn frápt í gð um verkum, því annars getum vér eðl orðid hefðlegir til að taka á moti þeirri sálubólpa, sem Kristur þess útvegad oss, Jak. 2, 14. Róm. 2, 7. 10.

§. 2. Sérhvað það, sem Gud heffir boðid oss, að taka vara á. er vor skylda. Í lög málinu, sem út var gífid á fjallinu Eínar eru þau almennilegu Skyldu verk í stuttu máli fyrirskrifud, og innifalin í þeim tlu. boðordum, sem Gud heffir boðid að rita á tvær steintöblur.

2 Mós. b. 20, 1-17. Gud taladi ell þessi ord og sagði: I. Þú átt effi að hafa annarslega Gudi fyrir mér. II. Þú átt effi að leggja nafn Drottins Guds þíns við hégöma; því Drottinn mun effi láta þann verða óhegundann, sem misbrúkar hans nafn. III. Minnstú að halda höfðar daginn heilagann. IV. Heidra födur, þinn og modur þína, svo þú lifir lengi í landinu. V. Þú átt effi að slá í hel. VI. Þú átt effi að trögga höndum. VII. Þú átt effi að stela. VIII. Þú átt effi að vera falskann vitnisburd móti þínum náunga. IX. Þú átt effi að girnast hús þíns náunga. X. Þú átt effi að girnast þíns náunga eftir qvinnu, ellegar hans þjón ellegar hans þjónustu qvinnu, ellegar hans úga, ellegar aína, ellegar nofud, sem heitir þínum náunga til.

Mark: Guds lögmót, sem er innifand í þeim tíu bódordum, er að sonnu einfantlega fyrirskrifað Gyðingum, en það inniheldur samt þau fjölduvert, sem áður manni efja á að þá að gefa gætur að, því þau sýna til að ebla bæði vort egid og annara sakna gagn. Róm. 3, 31. 13, 8, 9.

§ 3. Þá er tilgáangur allra Guds bódorda, eftir Krists egin útleggingu, að ebla og staðfesta hjá manneskjünun framqvæmdaríoma elsku til Guds, þjálfra þeirra og náungans.

Matth. 22, 37-40. Jesús sagði: þú átt ad elska Drottinn Gud þinn af öllu hjarta, allri þinni sálu, og öllu þínu hugskotti. Það er hid fyrsta og stærsta bodord; en hitt annad er þessu líkt; þú átt ad elska náunga þinn eins og sjálfana þig. Í þessum tveimur bodordum er innifalið allt lofmálið og þámiðinnir. Róm. 13, 10.

Merk: Það er ekki nóg, ad vér einungis epur voru náttúrufari gjörum eitt eða annad gott, sem kann ad vera öfó gjedfellt: ekki heldur er það sannarlegt góðverk, þó vér gjörum gott einungis til ad fá heðs hjá mennum, edur af öfó fyrir straffi og saksofnum, ef það væri ógjört lofið. Öfó byrjar i öllu. sem vér gjörum. háfa þann tilgang, ad andsóna fjærleikann. Gal. 5, 6. 1 Jóh. 3, 23.

AA A.

Um Skylduna við Gud.

Vér egum ad dýrka Gud; eins og vorn Skapara, Dyr herra, stærsta velgjörara og elstarfæsta þdur, bæði innvortis í sálunni, með vorum þaunkum og girndum, og líka útvoxt með ordum og athöfnum.

1 Cor. 6, 20. Þér erud dýru verði keyptir. Beggum þess vegna Gud með yðar öndu, sem Gud á Malach. 1, 6.

Merk: Vér eignum einmælega ad dýrka Gud, svo vér efi einungis biðjum hann, lofum hann, og þökkum, og eignum með ordunum, edur andsónum þorum

útvortis lotningu; heldur byrjar oss í þa eirslum að andmjúkja oss fyrir honum í hjartanu, óttast hann og lífa, lífa söna lýst og laungun í öllu voru framferdi til að breyta eftir hans vilja; því annars verður vo Guds þérkan að bræfni, sem fyrir þeim alvísu og heilaga Gudi er mesta andstygd. 1 Sam. 15, 22. 23. Esa. 1, 18 = 21. Matth. 6, 1 = 18. 13, 13 = 33. Marc. 7, 1 = 13.

I. Innvortis Gudsþérkanin:

§. 1. a) Ver egum að tilbidja Gud einann, því hann er vor Skapari, og sá einasti sanni Gud.

Matth. 4, 10. Jesús sagði: Drottinn Gud þinn áttú að tilbidja, og þérfa hann einann. Psálm. 99, 5.

b) Hvort, sem réttilega tilbidur Gud, í með andmjúkri lotningu vðurféna hans allra stærstu fullkomlegleika; halda hann fyrir þið stærsta góða, og lífa við sérhvört tælisfari andþna í verkunum, að hann verði Gud yfir alla hluti fram.

Psálm. 99, 5. Upphefjið Drottinn vorn Gud, og tilbidjið fyrir hans fótstör, því hann er heilagur.

§. 2 a) Ver egum að óttast Gud, því hann er heilagur og réttlátur.

Préd. 12, 13. Óttastú Gud, og haldu þu hans bodord, því það ber öllum meimum að gjöra. Post. 8. 6. 10, 35.

b) Gudhræðslan á að sýna sig í þvi, að vér tofum oss umhyggjusamlegann vára fyrir öllu því, sem vér höldum Gudi sé á móti.

Orðsög. b. 16, 6. Af ótta fyrir Drottni fordast menn hid illa.

c) Vér megum ekki óttast Gud eins og óviljugir þrælar, af qvlda fyrir stráfinu, heldur eins og hlýðin börn, því hann er svo góður og gæðsturður faðir.

Róm. 8, 15. Þér hafið ekki meðtefid þrældóms lunderni, að þér þyrftuð astur að verða hræddir, heldur hafið þér fengid óska barna hugarfar, af hvortu vér kallum: Abba-elskulegi Faðir! 1 Mós. b. 39, 9.

§. 3. a) Vér egum að elska Gud yfir alla hluti fram, því hann er vor stærsti velgjörari, og af Kristi fríðþægður faðir.

1 Jóh. 4, 19. Látnum oss elska hann, því hann elskadi oss að fyrri þragði. 1 Jóh. 5, 6.

b) Elskan til Guds útheimtir, að hugurinn innilega gleðji sig af honum, og finni hjá sér stærstu laungun eftir að þóknast honum, með því að breyta eftir hans vilja.

1 Jóh. 5, 3. Í því er elskan til Guds innifalin, að vér höldum hans bódorð, en hans bódorð eru ekki þving. Psálm. 18, 2.

§. 4. a) Vér egum að hlýða Guði, því hann er ekki einungis vor æðsti, heldur og líka sá víssasti og besti Vefurherra.

Sér. 11, 4. Drottinn sagði: Hlýðid mér og gjörð allt, sem eg hefð boðid yður, þá skuluð þér vera mitt fólk, og eg skal vera yðar Gud. Post. g. b. 5, 29.

b) Hlýðnin við Gud er í því innifalinn, að vér ætíð með sísum vilja leggjum allt tæpp á, að laga vort sinniðlag og framferði eftir Guðs vilja til að þökkast honum, og alvarlega taka oss vara fyrir því, að brjóta hans boðorð af ásetningi.

Psálm. 143, 10. Drottinn! kénntú mér, að gjöra það, sem þú vilt, því að þú ert minn Gud. 1 Pét. 1, 14. 15.

§. 5. a) Vér egum að reida oss uppá Gud, því hann bæði vill og gétur gefid oss tífmanlega, andlega og eilífa velferð.

1 Pét. 5, 7. Rástid allri yðar áhyggju uppá Drottinn, því honum er ánnnt um yður. Psálm. 55, 23.

b) Að reida sig uppá Gud er sama, sem að trenja honum, og er innifalid í því, að vér séum fullkomlega sannfærdir um, að Gud, vegna Jesú Krists, vilji gjöra oss hluttakandi í öllu því góða, sem hann hefir

lofað ofþ í sknu orði, líka að hann, eptir sinni alvissu ráðstofun, vilji veita ofþ skna hjálp með besta máta, og á hagkvæmuslu tld.

Psálm. 146, 5. 6. Stær er sá, hvers hjálp Jacob's Gud er, sá sem hefir stadfasta von til Drottins síns Guds, sem gjordi himniinn og jördina og sjóinn og allt það, sem er í þeim; til hans, sem heldur t. og d. æfinlega. Jer. Harmagr. 3, 25. 26. Rom. 8, 32.

Af öllu þessu fylgtr þá framvegis:

§. 6. Þér megum ekki tilbidja neitt annað í stadiun fyrir sannann Gud, hvorki engla, né helga menn, né sól, né túngl, né bílæti, ellegar neitt annað þvskkt og ekki hefur reida ofþ uppá það, í stadiun fyrir að setja vort trúnnadar-trauft til þess sanna Guds, þv hann er einungis vor Drottinn og Skapari; annars syndgam rér á móti fyrsta bodordinu, og gjerum ofþ seka í afgudadýrkun.

2 Mos. 6. 20, 3. 4. Drottinn sagdi: Þú, ekki að hafa annarlega Gudi fyrir mér. Þú mátt ekki smlda þér neina úthoggna edur annars slags mind eptir þv, sem er í himnum uppi, ellegar á jördunni niðri, ellegar í votnum undir jördunni; þú átt ekki að

tilbiðja edur dýrka þad. Esa. 42, 8. Post.
8. 17, 29.

§. 7. Vér megum ekki elska sjálfa oss, ell-
egar neitt annad meir enn Gud, eda jafnt
Gudi, ekki heldur megum vér treysta uppá
sjálfa oss, adra menn, ellagar adra hluti, meir
enn uppá Gud, vegna þess hann einn er vor
almáttugi og stærsti velgjörari.

Jér. 17, 5. Ego sagði Dróttinn: þolvaður
verí sa maður, sem treystir uppá mannesk-
juna, og hefir holdið fyrir sinn arm; ellagar
heldur, ad sér sé óhætt med vanmáttugrar mann-
eskju varatekt, og hvors hjarta vísur frá
Dróttni.

Drdsqv. b. 3, 5. Treystú Dróttni af öllu
þínu hjarta, enn reiddú þig ekki fast a þitt
byggju þit.

§. 8. Vér egum daglega ad stríða mótt
þeim syndsamlegu girndum, sem Gudi er á
móti, og aldrei brjóta hans þodórd af ótta
þeir monnum, edur elsku til þeirra, þó hann
sá heilagur Gud, hvorn vér egum ad óttast,
og lifa sá góður og vísðómsfullur Dróttinn,
sem vér egum ad elska og hlýða framysfir alla
hluti.

1 Jóh. 2, 15-17. Elfid ekki veröldina,
og ekki heldur þá hluti, sem í henni eru; ef

noðurr elskar veröldina, þá er elska til fæðingar-
ins eðfi í honum, því allt það, sem í veröld-
inni er, sem er lýst holdsins og fífn augnanna
og drámsamt líferni, það er eðfi af fæð-
urnum, heldur af veröldinni. Veröldin
förgengur, og hennar lýsingar, en sá, sem
gjörir eftir Guds vilja, blífur að eilífu.

Orðsgv. b. 1, 10. Son minn! þegar ills-
táskar loska þig, þá fylg þeim eðfi.

§. 9. Þér egum að auðsýna vorum náun-
ga einlæga elsku, til merkis um að vér án yfir-
drepstapar elstum Gud, sem vill að hjærleifarinn
sé eins ríkur hjá oss, eins og hann er hjá sjálfum
honum; þaradanki egum vér að leggja lapp á,
að breyta eftir Guds vilja í öllum hlutum.

1 Jóh. 4, 21. Þetta bodord hófum vér
af honum, að hvort, sem elskar Gud, hann
á líka að elska sinn bróður. 1 Jóh. 3, 17.
18. 4, 7. 13.

1 Jóh, 2, 5. Hvort, sem hans ord varda-
veitir, í honum er sannarlega elskan til Guds
fullkomin. Jóh. 15, 14.

Merki: Þau Skýlduverk, sem víðvíkja innvortis
Gudsóðhrkun, eru í fluttu máli innfærð í Bálþess
útleggingu yfir fyrsta bodordid í Bræðunum.

II. Utvortis Gudsóðhrkanin.

§. 1. a). Þér egum að losa og vegfama
Gud, því hann er sú fullkomna og aðsta vera.

Psálm. 72, 18. 19. Lofaður veri Drottinn Gud, Ísraels Gud, hann sá einn gjörir dásemdarverkini; og blessud sé hans dýrðarfulla hátign að eilífu, og öll lönd uppfyllist með hans dýrkun.

b) Gud lofast og vegsamast, þegar vér annaðhvort með bænum, sálum edur samtali við aðra, hrósum Guðs ypparlegu eginlegleikum, og miklu dásemdarverkum af flöðu hugarþeki, sem fullt er af heilagri lotningu fyrir honum.

Psálm. 145, 3. 4. Mikill er Drottinn, og mjög loflegur; hans makt er óransakaleg. Sérhver kynslóð mun fyrir annari hrósa þínum verkum, Drottinn! og kunnigjora þitt veldi.

§. 2. a) Vér egum að þakka Guði, þó hann veitir oss svo mikla velgjörninga og auðstyrir oss svo mikla náð vegna Jesú Krists.

Eph. 5, 20. Þakid ætíð Guði Föður fyrir alla hluti í nafni vors Drottins Jesú Krists. 1 Thess. 5, 18.

b) Ef vér egum að géta það Guði réttilega, þá ber oss að fannast við, og auðmjúklega játa, að Guð mikla miskunsemi við oss er langtum meiri enú vér höfum tilunnid, og þaraduki egum vér að færa oss hans

belgjornunga réttilega í nýtt, eins og hann
hefir tilætlað.

Psálm. 118, 1. Þaðid þér Drottni, þó
hann er góður, og hans miskunsemi varir
eillsflega. Psálm. 105, 1.

§. 3. a) Þér egum að biðja Gud og áfalla
hann, þó hann einn ræður fyrir vorri líman-
legri og eilsfri velferð, þar Kristur, vor talsmað-
ur, hefir einnig opnað oss aðgáang til hans,
svo sem vors gæðsturkka og elstufulla föðurs.

Lúc. 11, 9. Jesús sagðir: biðjið, þá mun
yður gefast; leitjið, þá munuð þér finna;
knújið á, og mun fyrir yður upplöfjið ver-
ða. Psálm. 50, 15. 145, 18. 19.

b) Það heitir bæni og áfallan, þegar vér
fráberum fyrir Gud, annaðhvort í hugan-
um eður með muninum vora laungun eftir
einhvorju góðu, sem oss er lofað í hans orði, og
sem oss sýnir naudsýnlegt til vorrar egin eður
annara velferðar.

Jöh. 5, 14. Þessi er sú djörfúng, sem vér
höfum til hans, að ef vér biðjum um
noðud eftir hans vilja, þá heyrir hann oss.

§. 4. Það Sunnudagurinn er til-
fíkaður til opinberrar Gudsþéttunnar, þá á
sérhvöðr kristinn maður að fara til kirkju,
lét og öðrum til uppbyggíngar af Guds orða
heyrn og lestri, líka uppbyggíngar af þó, að losa

Gud og þakka honum sameiginlega með öðrum sínum samkrístum, svo þeir innbyrdis staðfestist í dygd og guðhræðslu; og frá því á eftirt að hindra oss, nema sjúkdómar, eða önnur þvást forfelli, sem ekki verður hjá komist.

2 Mós. b. 20, 8. Drottinn sagði: minnstu að halda helgann hvíldardaginn. Lúc 11, 28.

Col. 3, 16. Látid Krists orð búa ríkflegga meðal yðar, svo að þér kénid og áminnid yður sjálfa innbyrdis með allslags vísdomi og þungid sagra psálma, lofsaunga og andleg quædi fyrir Drottini í yðar hjörtum. Ebr. 10, 25.

Hér af fylgir enn framtal!

§. 5. a) Þér megum hvorki brúka Guds nafn gáaulega né athugaalaust, allraðsið vanheidra þod með uoðureðslags misbrúkun; miklu heldur erum vér skyldugir til að lofa og végsama Gud.

2 Mós. b. 20, 7. Drottinn sagði: þú átt ekki að leggja nafn Drottins Guds þíns við hegóna; því Drottinn mun ekki láta þann óhegundann, sem misbrúkar hans nafn.

b) Guds nafn vanheidraðst með að formæla: þegar vér annaðhvort í Guds eða Krists nafni óstum flú sjálfum oss eða öðrum. Slíka formælingar géta og skéd með morgu od-

ru máti, sem auglýsir allteins blygdunarlaust sinnslag, er ekki söfist neins í Guds allraheils- ogustu nálægd, ne gefur gaum að, hvorsu mjög hvort ein manneskja á að elska sjálfa sig og nálingann.

Sac. 3, 10. Af sama munni framgengur bæði blessan og beldan. Brædur mínir! Þetta má ekki svo tilganga. Róm. 12, 14.

c) Guds nafn vanheidrast með að sverja þegar einhverr í daglegu tali gálauslega vitnar til Guds eða Krists, til að staðfesta þar með ord sín.

Matth. 5, 34-37. Þér skulud öldungis ekki sverja, en yðar ræða skal vera já þegar játa skal, og nei, þegar neita á, því hvað, sem þar er framþfir, er vondt.

§. 6. a) Þegar vér egum opinberlega að sverja, megum vér ekki gleyma því, að fá alvissi Gud, hvort vér köllum til vitnis, er bæði réttlátur og heilagur Gud, sem hatar allt óhreinslyndi, og að hann mun hardlega straffa þá, sem sverja ránglega, því þeir vanbrúka hans nafn til að hylja með lástu og rángindi.

2 Mós. b. 20, 16. Drottinn sagði: Þú átt ekki að bera falskann vitnisburð á móti þínum nálinga.

3ad. 5, 4. Eg lét bolvun útfara, segir Drottinn Zebaoth, svo hún komi yfir þjóf síns húð, og þess, sem sver ránglega við mitt nafn. Mal. 3, 5.

b) Menn sverja eid eptir yfirvaldsins skipun, stundum til stadfestingar uppá að vér skulum eðert segja edur vitna annað en það, sem vér vitum fyrir víst, að satt er; og stundum til fullvissu um, að vér viljum trúlega lifa eptir því, sem oss er fyrirsett, og vér höfum undirgengið.

Ebr. 6, 16. Mannefjurnar sverja við þann sem er æðri enn þeir sjálfir, og sá eidur gjörir enda á allri þættu til að fá fullvissu. 5 Mós. b. 6, 13.

c) Svört, sem fremur meinsæri, eða sver ránglega, kann að álítast eðli eivasta eins og blygdunarlaus gudlastari, vegna þess hann manar hins alvissa Guds réttlæti móti sér, heldur og lífa eins og fjandrádur sinna samkrifsinna, hætta veisferð og æru hann opt spíllir, svo sá saklaus verður fyrir hállanum, en hinn seti fleppur óhegndur, og fær aptur tælfæri til að koma meiru illu af stab.

1 Tim. 1, 10. Postulinn Páll leggur meinsæris menn að jöfnu við mörðingja og versu illvirkja.

§. 7. Þér nregum ekki fara með galdur, sem er hjátrúar- og heimskufull vanbrúfkar á Guds nafni eða Guds orði, til að fremja fufl, eða sára, ellegar til annara flkra heimskulegra fyrirtekta, af rángri smindun um, að menn með þessu gæti læknad manneskjur eða sénad, sýnt hvort stolid hafi, varnad tjóni og ólucfu, eða annad þvlsíft.

5 Mós. b. 18, 10-12. Enginn á að finnast hjá þér, sem fer með spádóma, edur er dagveljari, ellegar tekur mark á fugla qvafi, ellegar fremur fufl, edur sarknga-madur, ellegar fer til spásagnar-manna, ellegar úthýdir fyrirburdi, ellegar leitar fréttu af framlidnum; þvfl hvort, sem flíft gíorir, er andstýggílegur fyrir Drottni.

§. 8. a) Þér megun ekki vanhella hólldar; daginn með ónandsynlegri vinnu, þvfl þann dag egum vér sérílagi, eptir Guds bodi, að halda heilagann með andakt og gudræklílegum umþenkíngum.

Psálm 95, 1. 2. Komid! látum oss með gladværd lofsþíngja Drottni, látum oss af segnudi hátítt lofsþíngja vorum völdíngja Frelsara; látum oss koma fyrir þans áþíonu með þakfargíord!

b) Það er samgjarnlegt og Guds vilja samkvæmt, að sunnudagurinn sé mannum og fólki til hvíldar, og endurlífsgunar eptir vinnu þeirra. Þessi vegna kallast líka þessi dagur, sem kristnir menn halda heilagann, í Krists uppreisn minnsngu, enn þá hvíldardagur.

2 Móf. b. 23, 12. Sex daga skaltú verk þitt vinna, en sjöunda daginn áttú að hafa fyrir hvíldar-dag, svo að þinn nri og þinn afni gæti fengið hvíld, og þinnar ambáttar sonur, og sá framandi gæti endurnært sig. 2 Móf. b. 20, 8:11.

Merki: Skylduverkin, sem víðvísja útvortis Guds dórkun, eru fluttlega útmálud í þöru og þridja bódordum fræðanna.

B.

Um Skylduna við sjálfa oss.

Vér egum að elska sjálfa oss, og einn kanlega láta oss vera annar um vörðar sálir velferd, líka egum vér að standa eptir samræðlegu gagni lífanna vors, sem og að ebla með leyfilegum hætti vora tímanlega velferd, eins og samkvæmt er Guds orði og vilja.

Matth. 6, 33. Jesús sagði: leitid fyrst Guds ríkis, og þessi réttætti, sem honum

er þóðnanlegt, þá munuð þér fá í viðbót allt, sem þér meðþurfið.

Merkt: Manneskjan elskar sig ekki sjálfa rettilega, þegar hún sæfist einungis eptir að sedja sínar jarðneskar girndir, lán þess að hirða um sína sálúð hjálp eða gefa gætur að því, sem hún er bærð Guði og öðrum mönnum skyldug um.

I. Umhyggja fyrir sálunni.

§. 1. Þér egum að láta osð vera umhugad um, að vor skynsemi upplýsist meir og meir, með nyttsamlegri þekkingu, sérdeilis um Guðs vilja og hans ráð til vorrar sáluhjálp.

2 Pét. 3, 18. Þarid i vors Drottins og endurlausnara Jesú Krists náð og þekkingu. Drðsgv. b. 2, 10. 11. 1 Cor. 14, 20.

§. 2. Þér megum ekki láta vorn vilja stjórna af neinum vordum tilhnefngum, heldur egum vér af fremsta megni kappkosta að laga þær eptir því sem vortri skynsemi sknið að vera rétt og tilheyrilegt, eptir Guðs orde reglu.

Drðsgv. b. 16, 32. Sá, sem stjórna gæði síau, er betri enn sá, sem yfírvinnur borgir. Gal. 5, 24.

§. 3. Þér megum ekki affafa vorar ávirðingar, heldur kappast eptir, eins og Guð

hefir látið Krist kenna oss, að sjá æ meir og meir við þeim og afleggja þær.

2 Cor. 7, 1. Med þóá vér höfum þósslikt fyrirheit, minir elskanlegir! þá látum oss hreinsa oss af allri sargun holdsinis og andans, og holdum áfram í helguninni með guðhræðslu. 1 Jóh. 1, 6.

§. 4. Vér egum með gamngæfni að þafa yfir sambitöku vorri, svo vér eði vísavitandi ofþhugjum hana með neinni synd.

Post. G. b. 24, 16. Postulinn Páll sagði: eg æfi sjálfann mig í að þafa jafnan óskérdta sambitöku fyrir Guði og monnum.

§. 5. Vér egum opt að þenkja um dauðann, sem skjótt gétur að öðrum yfirfallid oss, þó svo, að vér hverki skélsumst af honum, ellegar lifum með sorg og órósemi, heldur á það að þéna til þess, að vér þó betur undirbúum oss í sonnum Guðs ótta til sáluhjálplegrar burtfarar.

2 Cor. 5, 8. 9. Vér erum hughraustir, og höfum miklu meiri lyst til að vera fjarskagir frá lífamanum, og heima hjá Drottni. Þess vegna fappföstum vér lífa, hvort sem vér erum heima eður fjærverandi, að vera honum þóðnaulegir. Psálm. 90, 12. Phil. 1, 23.

II. Umhyggja fyrir Lífamanum.

§. 1. Þér megum hvorki með ásetningi taka sjálfir af oss lífið, sem er sú ypparsta gáfa, er Gud hefir gífrið oss, né viljandi skada vora sinnu, edur heilsu, þó þar með rennum vér til með heimskulegri ofdirfðu að taka ráðin af Gudi, sem einsamall hefir vald yfir lífi og lífama mannestjunnar, en sviptum náúngann þeirri aðstöð, sem hann með rétti mátti af oss heimta; þarabaki breytum vér svo grímdarlega við sjálfa oss, að eðli finnast bæmi til slíks medal ólmustu villudýra.

Róm. 14, 7. 8. Enginn af oss hefir ráð á að lifa edur deyja eftir vild sinni, þó hvort sem vér lifum, þá erum vér á Drottins valdi, ellegar deyjum, þá erum vér eins í Drottins valdi, það er að segja: hvort, sem vér lifum ellegar deyjum, þá á Drottinn ráð yfir oss. 1 Cor. 6, 19. 20. 1 Sam. 31, 4. 2 Sam. 17, 23. Matth. 27, 5.

§. 2. Þér egum að fordast allt óhóf í mat og drykk, sem einungis spillir heilsunni, og eyðir vorri formegun, en gættir oss óhæfilega bæði til að losa Gud, og lífa vinna það sem oss ber að gjöra.

Lúc. 21, 24. Jesús sagði: Barid yður þálfa að yðar hugskot aldrei ofþægist af ofáti edur ofdrygju. Róm. 13, 13.

Gal. 5, 21. Ofdrygja og ofát teljast með þeim hlutum, um hverja Postulinn Páll segir: að þeir, slíkt geri, muni ekki öðlast Guds ríki. Orðsög. 23, 20. 21.

§. 3. Þér egum að halda oss frá hórdómi og allslags lauslæti, bæði innvortis í þannfnum og útvortis með verkinu; því þar af spillist líkaminn, og sálin saurgast, svo hún verður óhæfileg til að hugsa um neðud gott, og missir alla laungun eftir dygd og Guds ótta, en audshnir því frekar ssnar saurugu girndir í ordum og viðmóti öðrum til hneirlis.

2 Mós. 6, 20, 14. Drottinn sagði: Þú átt ekki að drögja hór Matth. 5, 27. 28.

1 Thess. 4, 3. 5. Sá er vilji Guds að þér helgist, og umflhid hóranir, svo hvore og einn stundi að halda slæmum líkama í hreinlæsi og sóma, en ekki girndarbruna, eins og Heiðingjarnir, sem ekki þeckja Gud.

Eph. 5, 3-5. Eftir sem heilögum hæfir, á hvorki frillulæsi né nokkurskonar óhreinleiki edur ágirni svo mikid, sem nefnast meðal yðar, né blygdunarleypfi, né slæms

legt hjál, edur gárúngaháttur, þaðad ecki er sómásamlegt, heldur miklu framær þackargjörð; því það vitid þér að enginn frillulssis maður, edur ágiarn, hvorr að er skurdgoda-dórkari, hefir hlutskipti í Krists og Guds ríki. 1 Cor. 6, 15-20.

Merk: Í Fræðunum er við fátta Þodordid flutt útfíring um kristilegt skírlesi, og í sjöstm Bæninni finnst uppörfan til að biðja Gud um náð og styrk, að standa á móti þeim freistingum, sem í þeim efnum þynnu mæta oss.

III. Umhyggja fyrir vorri tíme anlegu Belferd.

§. 1. a) Þér egum fappkosta að ebla vora velgengni bædi með ástundun í voru rétta falli og embætti og með forsjállegri sparssemi, svo vel sjálfum oss til gagns, sem og líka til að gétu hjálpad öðrum, er viðþurfa.

Post. G. b. 20, 34. 35. Postulinn Páll segir til Ephéselskra: Þér vitid sjálfir að þessar hendur hafa fyrir mér unnid til minnunar nauðpurstar, og þeirra, sem með mér vóru. Allt þýnda eg yður, að svo byrjar oss að vinna og veika að annast, og minnast orða Drottins Jesú þar hann sagdi: salla er að gefa enn þyggja. 1 Tim. 6, 17. 18.

b) Í því að stunda gagn vort, egum þér að varast þöglegann ávinníng edur

Girnd, og um. Ekjast eptir auðæsum, sem eru misserúfast til ofmeinnader og óhöfs.

1 Tim. 6, 9. 10. Þeir sem vilja verða, falla í freistni og snorur, og margslags heimskulegar og skadnæmar girndir, sem manneskjumum sökva í eyðileggingu og topun, því ágirndin er rót alls illis. Eúc. 12, 15. 1 Cor. 6, 10.

§. 2. a) Vér egum að fæppast eptir að ávinna oss heidur, vera í afhaldi og reifnast trúverðugir af vorum meðbræðrum, þó samt ecki með öðru enn ráðvæðni og föstgæfni í voru rétta falli og embætti.

Philipp 4, 8. Kjærir bræður! hvað sem sannarlegt er og fidsamlegt, hvað réttvíst er, hvað skirkst er og ástamlegt, hvað sem er gott afspurnar, hvað dygdugt er, hvað hróðverdt er, hugsid þar eptir!

b) Þótt vér höfum edlast allann þann heidur, sem vér æskjafinnun, megum vér samt ecki falla til meinnadar edur drambsemi, heldur allsöf stunda kristilegt lítilæti því vér egum að víta, að alla hluti höfum vér af Gudi þegid, og að oss yfirsjést optlega, svo vér þurfum styrkgæfningar vid.

Gal. 5, 26. Látum oss ei sækja eptir hégóma hrósi, og hverfi ögra hvort öðrum, né ofanda hvort annann. Róm. 12, 10.

1 Pét. 5, 5. Verid sérhddir med líti-
læti, því Gud mótskrfoir dramblátum, en
litilátum gésur hann náð. Matth. 23, 12.
Drðsqv. b. 29, 23.

§. 3. a) Vér megum njóta ánægju í
þessu lífi, af því að brúka réttilega þá
mörgu góðu hluti, sem Gud hefir sínum
skopudum flépnium til gagns og gleði gésid,
líka höfum vér mikla ánægju af vinnu vorri,
þegar vér tilbærilega og med gladværu sinnis-
lagi gjörum hana.

Psálm. 31, 8. Gledja skal eg mig, Drott-
inn! og vera gladvær af þinni ráðfunsemi.
Phil. 4, 4. Drðsqv. 17, 22.

b) Í vorri gleði egum vér að taka ofþ
vara fyrir öllu því, sem stríðir á móti góðri
sidssemi, edur því, sem Gud hefir bodid í
sínu orði, og ekki álsta hana svo sem hellsta
tilgáng vinnu vorrar, heldur svo sem áþvort af
henni.

1 Cor. 7, 31. Þeir, sem brúka þenna
hefn, ega að vera eins og þeir, sem ekki
misbrúka hann.

§. 4. a) Vér egum að audspna ofþ þólin-
móða í mótlætinu, svo vér hvörki orvæntum
né látum til vor hebra vhl og harma-tölur,
heldur séum ánægdir med það, sem Gud vill

vera láta, í vissri von um, að hann eði upp-
 áleggi oss þýngri byrði, enn hann sjálfur vill
 gefa oss frapta til að vera, og strúum stadfast-
 lega, að eptir hans tilætlun skuli þetta and-
 freymi þéna oss til gagns og góða.

Ébr. 10, 35. 36. Rastid eði buet yðar
 orugga móð, hvort mikil laun mun odlast;
 því þér þurfið á stöðuglyndi að halda, svo
 að nær þér hafið gjort Guds vilja, fáið að
 edlast það, sem yður hefir verið lofad.
 Róm. 8, 18.

b) Þórar þjáningar géta opt orsakast
 með hmsi móti af sjálfum oss, en sá álofsi
 Gud lætur oss þær að honum koma, til þess,
 vér athugum vora bresti, betrunsvorn lífnad,
 holdum voru þíni því meir frá hégóma ver-
 aldarinnar og lærum að leita vórrar hjærnu
 gleði af að halda oss til hans með bæn og andakt.

Ébr. 12, 5. 6. Minn son! vird eði lítill
 tvefun Drottins, og orvhlást eði þá hann
 áttar þig; því hvorn, sem Drottinn eískar,
 þann agar hann. Psálm. 119, 7. Róm, 5, 3-5.

§. 5. Vér egum að fordast allt yðjuleysi,
 hvort að er orsök til mikils ills, og taka oss
 vara fyrir að vera øðrum til þýngsla, heldur
 egum vér þarómót með kostgæflegri ydni
 og ástundun, hvort í slau standi, að leita

vorrar atvinnu, því Gud hefir gæfid oss framtana til þess, að vér skulum brúka þá, og ebla þar með vort egid og annara gagn.

1 Thess. 4, 11. 12. Verð áminnum yður; fjærir brædur! að þér kostgæfid að lifa í spekt, og yðvart egid að stunda, og að vinna með yðor egin höndum, eins og vér höfum bodid yður, svo að þér gættð sómasamlega umgeugist þá sem eðli er af söfnudinum, og að þér séud uppá enganu komnir. 2 Thess. 3, 11. 12. 1 Pét. 4, 11.

C.

Um Skylduna við Náðingana:

Verð erum skyldugir að elska vorn náðinga eins fólkskalanst og sjálfa oss, þess vegna egum vér að breyta svo við hami, eins og vér viljam að hann breyti við oss. Þar fyrir egum vér að bera umhyggju bæði fyrir hans Sálu, hans líkama og hans tímanlegri velferd.

Matth. 7, 12. Jesús sagði: hvað sem þér viljið að mennirnir gjöri yður, það egid þér líka þeim að gjöra, því svo er kénnt í lofmálinu og spámannabókunum. 3 Mós. 19, 18.

Merkt: Serhöftr só, sem er manneskja, er líka vor náðingi og hefir sama rétt eins og bróðir til

Fjarleika vors og þjenuðustemi, hvort sem hann er innlendur eða útlendur, kristinn eða góðingur, írski eða heidingi, vinur eða óvinur, æðri eða lægri fjetta, ríkur eður fátækur, og þegar hann þarf hjálpar við af oss, þá erum vér skyldugir til að hjálpa honum af fremsta megni án manngreinar álits. Eúc. 10, 25-37. Post. g. b. 17, 26.

I. Umhyggja fyrir sálu Náúngans.

§. 1. Vér egum, svo mikil sem oss er mögulegt að greiða veg vorð náúnga til betra lífs í öðrum heimi, og þess vegna hjálpa honum bæði með nyttsamlegri tilfögn, góðum áminningum, fjarleiksfullum aðvörðunum, og umframt allt með góðu eptirðæmi, því Kristur hefir endurleyft hann eins og oss, til þess að hann ásamt með oss skyldi eignast eilífa sálshjálp.

Jac. 5, 19. 20. Bræður mínir! ef nokkur á meðal yðar villist frá sannleikanum einn einhverr umvendir honum, sá skal vita, að hvort, sem sínir syndaranum frá villu hans vegar, mun frelsa sálu frá dandanum, og hylja fjölda af syndum. 1 Thess. 5, 14. Ebr. 10, 24.

§. 2. Vér egum varast að kessja niður lýst náúnga vorð til þess, sem gott er, þess vegna megum vér ei gefa honum hneifli með syndsamlegum orðum eður ógudlegu framferði,

ekki heldur koma honum til. Þessi senn ílt er, enn aðhyrt með höfunum, til-loðunum, edur með raungum föttelum.

Lúc. 17, 1. 2. Jesús sagði við sína lærifæra: ómogulegt er að hneigjanir komi ekki, enn þei þeim manni frá hvorjum þær koma! Þarfara væri þeim að mylnu steinn hendaðist um háls honum, og þannum væri soðit-ð hjáfar djúp, enn að hann hneigli einn af þessum fúgeljum.

2 Tim. 3, 13. Bondar manneskjur og svikarar vestna meir og meir; þeir svikja og verða sviknir.

8. 1. a) Þér egum ekki að láta egna ofsá til heiptar-reidi móti vorum náúnga, eða sjá hatur til hans, og leitast við að hefna vor, þegar hann misbrýtur við ofs, svo vér gjörum honum ekki hjarta-sorg, til qualar á sálu edur lífama.

Eph. 4, 26. 27. 31. Ef þér reidist, þá syndgild ekki, látid ekki söðina undir-ánga yfir yðar reidi. Gefid ekki tækifæri þeim, sem ber róg. Öll beiðhyrði, heipt, reidi, hávadi og iðhyrði, séu langt frá yður, ásamt með allslags illmennsku.

1 Jóh. 3, 15. Hvort, sem hatar bróður sinn, þá er mörðingi; og þér vitid að enginn mörðingi hefir eilíft líf. Jac. 1, 19. 20.

b) Það er frístileg skylda, að vér með hógværd umberum breiðfleiða vorð náunga, þegar hann hefir gjort oss nokud á móti, og að vér fyrirgefum honum, eins og Gud fyrirgefur sjálfum oss vegna Krists. Ást þessa, egum vér svo mikid, sem oss er mögulegt, með vinsamlegum fortolum að koma honum til að sjá að sér, svo hann vari sig við að halda áfram í syndunum.

Marc. 11, 25. 26. Jesús sagdi: fyrirgefð, ef þér hafid nokud á móti einhvorjum, svo að yðar faðir, sem er á himnum fyrirgefði yður líka yðar bróð. En ef þér fyrirgefð ekki, þá mun yðar faðir, sem er á himnum, ekki heldur fyrirgefja yðar afbróð.

Eól. 3, 12. 13. Svó skrýðist nú, sem Guds útvaldir, heilagir og elskanlegir, hjartfólginni miskunsemi, góðvilja, andmátt, hóglyndi, lánglundargæði, umlíðid hvort annann, og ef nöcesurt hefir flogu mál móð öðrum þá fyrirgefð það hvort öðrum iunnhyðis, eins og Kristur hefir fyrirgefð yður, svo gjörð þér einnig.

§. 4. a) Vér egum hvorki að hata jafnvel vora óvini, sem annaðhvort heimuglega eður opinberlega vilja gjöra oss skaða, né f

nocturn máta hjálfr hefna vor á þeim, svo vér eðli gésun þeim esni til stærri vonðská, eða séum orðof í þeirra sálar topun.

Rom. 12, 14. 17. 19. Blessid þá, sem ossækja yður, blessid ein belvid eðli — gjalvid engum: illt fyrir illt — ef mögulegt er, þá hafid frid vid alla menn, svo mikid, sem í yðar valdi stendur. Hefnid yvar eðli hjálfr.

b) Þegar óvinir vorir-sækjast eptir, að skada vort líf, spilla vortri velferð, eða gjöra oss vidskila vid vort góða mannord, megum vér verja oss móti þeim med almennilegum réttargangi, en vera samt atld reidubúnir, að settast vid þá, bidja fyrir þeim, og hjálpa þeim eptir megni, ef þeir þess vidþursa, eins og Gud hefir audshnt oss miskunsemi Krists vegna, og fyrir hans sakir vill fyrirgefa hjálfum oss.

Matth. 2, 25. 44. Jhésús sagdi: vertú strax viljugur til að setta þig vid þinn móistodu mann, medan þú ert enn á vegi med honum. — Eg segi yður: eissid óvini yðar, blessid þá, sem yður belva, gjörid þeim gott, sem yður hata, og bidjio fyrir þeim, sem yður gjöra skada, og ossækja yður, svo að þér séud born föðurs yðar,

sem er á himnum v. 45:48. Róm. 13, 3. 4.

Róm. 12, 20. 21. Ef óinn þinn hvingrar, þá gíf honum að eta; ef hann þyrstir, þá gíf honum að drekka — lát ekki hið vonða yfirbuga þig, en yfirvinn hið vonða með góðu. Róm. 5, 8. 10.

§. 5. a) Vér, hofum engann rétt til að fyrirðæma nokkra manneskju, þó hún hafi rángar meiningar, edur vegna þess hún er ekki sömu trúarbragða, sem vér, heldur egum vér eins og sannkrístinir að fela þora frávilltu bókur Guðs miskun á hendur, og gledjast af þeirri von, að þeir muni verða hluttalandi í Krists endurlausn, þegar þeir hafa vandad sitt framferdi eptir þeirri þekkingu, sem þeir hafa haft færi á að sðlast.

Post. 9. b. 10, 34. 35. Eg reyni í sannleika að Guð fer ekki í manugreinar álit, heldur er hvort sá, sem óttost hann og gíörir hvað rétt er, honum þökknanlegur, af hvada þjóð, sem hann er. Róm. 14, 4. 10, 13.

b) Vér mecum sldúngis enga grunsemd fá að þeir hafi drógt nokurn ierðellis alap, sem iatad hafa í eynd og volædi, þó Guð hlutur eptir sinni alvissu ráðstöfun sorg og

gleði, hvortjam sem hann viss, eðki til að straffa þá, heldur öðrum til viðvornar.

Lúc. 13, 2. 3. Jesús sagði: meinid þér, að þessir Galilískir, hvortta blóði Pílatus hafði úthellt, hafi verið syndugri enn allir aðrir Galilískir, þó þeir hafi orðid fyrir þessu? nei! segi eg yður: heldur ef þér tókið eðki sinna skipti mundi þér allir eins fyrirfarast Jóh. 9, 1-3.

II. Umhyggja fyrir líkama Náúngans.

§. 1. Þér megum eðki leggja höndur á vörn náúnga, hvorki til að firra hann lífi, né gjöra heilsu hans og limum stada, þó þar með tænum vér frá honum þó stærsta góða, sem Gud hefir gífur honum í þessu lífi, og sú óréttvísí er svo víðurstyggileg í Guds augliti, að hann líka vill húa verði stroffud hér í helmi eptir Þfirvaldsins tilhlutun.

2 Mos. 6. 20, 13. Þú átt eðki að slá manneskju ihel. Gal. 5, 20. 21.

1 Mos. 9, 6. Hvort, sem úthellir blóði nokurrar manneskju, hans blóð skal af öðrum manni úthellt verða; þó Gud gjörðir manninn eptirfundi mind. Róm. 13, 3. 4.

§ 2. Vér megum ei upoáleggja vorum náúnga meira erfíði enu hann gétur afkastad svo vér ei veikjum hans frapta, eðfi heldur megum vér gjera honum hjarta-sorg, af hvörri lífi hans eða heilbrygði kynni verða hætt.

Rit. 3. 2. Mintú þá á, að þeir eðfi lastyrði neinn, séu eðfi þrætugjarnir, heldur eptirlátir, og andsyni alls þags hógværd við hvorn mann.

§. 3. Vér egum að vara náúngann við því, sem honum er skadvænlegt, og ráða hopum til þess, sem honum er hollast, svo hann eðfi með éframsyni styttri líf sitt, þarabauki egum vér að hjálpa honum eptir efnum, og enganvegiinn synja honum um vora líðveitslu, þegar naudsyn krefur.

Phil. 2, 4. Sérhvörr yðar gæti, eðfi einúngis, að sínu gagni, heldur og lífa annara. Orðsöq. b. 12, 15.

Merkt: Vor fjölda í tíðiri til náúngans lífs og lífama, er í stuttu máli framsett í flutta bók orði Græðanna.

III. Umhyggja ! fyrir tímanlegri Belferd Náúngans.

§. 1. a) Vér megum eðfi með neinu gífa tilefni til, að náúngi vor missi nokkud af

sínu gótsi edur fjármunum, sem eru hans egin, og Gud hefir honum gífid til að ebla með hans velferd, heldur egum vér að vera umhyggju fyrir, að hann hafi sitt allt óskaddað.

2 Mos. b. 20, 17. Drottinn sagði: Þú átt ekki að girnast húð náunga þíns.

b) Enginn má stela frá sínum náunga, edur leynilega gjöra hann viðfíla við neitt af því, sem hann á, móti vilja hans og vitund.

2 Mos. b. 20, 15. Drottinn sagði: Þú átt ekki að stela!

c) Enginn má ræna edur taka með ófriði frá sínum náunga það, sem honum tilheyrir.

1 Cor. 6, 10. Þjófur og ræningjar skulu ekki fá Guds ríki.

d) Enginn má svíftja sinn náunga edur draga undir sig nokkud af því, sem honum tilheyrir, með undirhyggju og véllum, svo sem með rángri vigt eða mæli, ónýtum varnangi, okri, edur öðrum slíkum svikum og preitvæði.

1 Thess. 4, 6. Enginn svífti edur ósælist sinn bróður í viðskiptum, því Drottinn er sá, sem hefnir alls þessleiks. Orðsöv. b. 11, 1.

e) Enginn má locka fólk eða fé með ólöglegum hætti frá sínum náunga, honum til flada, hvorki með hótunum né véllum.

2 Mos. 6. 20, 17. Drottinn sagði: Þú átt eeki að girnast þins náunga eltaqvinnu, ellegar hans ura, ellegar afna, ellegar nokkud, sem heyrir þínum náunga til.

§. 2. a) Vér egum að láta náunga vorn njóta réttar í öllum hlutum, og engannveginn gjöra honum órétt, hvort sem hann er ríkur eða fátækur, æðri eður lægri stéttar, þaræ bæði Guds orð og siynsemi vor banna oss að gjöra það öðrum, sem vér eðli viljum þeir gjöri oss.

Matth. 5, 20. Jesús sagði: nema yðar réttlæti taki mikið fram skriflærdra og Þharískanna, þá kunnið þér engannveginn að koma inni himnaríki. Matth. 7, 12. Esa. 1, 17.

b) Hvort, sem á yfir öðrum að segja, má eeki vanbrúka makt sína, til að undirþryðja eður stada þá, miklu heldur á hann að brúka hana þeim til hjálpar og aðstodar.

Drösqv. 6. 14, 31. Hvort, sem niðurþryckir litilmagnanum, sá smánnar þann, sem skapaði hann, en sá heidrar Skaparann, sem misfannar sig yfir fátækann.

c) Vér megum engannveginn innihalda þeirra titilþdilegu launum, sem efsida

fyrir ofð, heldur egum vér að gæfa þeim f réttann tíma það, sem þeim tilheyrir.

Jac. 5, 4. Sjáid laun verka-mannanna, og þeirra, sem yðar afurðond hafa uppríft, sem verid hafa af yður innihaldin, hrópa, og sláttu manna-mikla gveiu, er komid til Drottins Zebaoth's eyrna.

d) Vér egum að bæta vorum náúnga að fuklu, ef vér uppa nokurn máta höfum áfælst hann, edur gjort honum flada.

I Sam. 12, 3. Spámadurinn Samúel gæð fram fyrir sólkid og sagði: hér em eg, svarid nú á möti mér fyrir Drottni, og hans smurda: hefi eg tekið frá nokkru manni hans ura edur ána? hefi eg sýnt nokkru manni ofríki eda órétt? edur hefi eg þegið mútu, og látið þannig blinda mínu augu? sé svo, skal eg skila því aptur. Lúc. 19, 8. Ezek. 33, 15.

e) Vér egum ekki að miðunna náúnga vorum þeirra gæða, sem Guðs forsjón hefir látið honum blotnast, heldur gleðjast af hans velgengni.

Jac. 3, 16. Hvar, sem ofund og deilur eru, þar er þansfickan, og öll íll viðskipti.

f) Vér megum ekki tjúga að vorum náúnga, edur ianbirta honum ósannindi, af hvör.

jum annadhvort hann sjálfur edur aðrir kynnu að komast í þmisleg vandræði.

Eph. 4, 25. Afleggid lygar, en talid sannindi hvort við sinn náunga, því vér erum hvort annars limur.

§. 3. a) Vér megum engannveginn skérda æru náunga vors, heldur þaramóti, að því leiti, sem í voru valdi stendur, með öllum leyfilegum hætti leitast við að hann nái allri þeirri virðingu, sem hann á skilid, því gott mannord og rýkt eru stór gæði í þessu lífi og öldungis ómissandi, ef oss á vel að ganga í voru embætti, stétt, og öðru því oss viðfémur.

Róm. 13, 7. Eðo géfid nú öllum hvað þér erud þeim skuldugir. — Þeim heidur, sem heidur heyrir. 1 Pet. 2, 17.

b) Vér megum ekki þakala edur líósta óhróðri upp um vorn náunga, og þar með skérda hans virðingu.

Sac 4, 11. Hallmælid ekki hvort öðrum, brædur mínir! því hvort, sem hallmættir brodur sínum, og álasar honum, sa hallmættir sögmálinu og álasar því.

c) Vér megum ekki dæma illa um náunga vorn, meðan hann eðli lætur sitt vonða hjartalag í ljósi með ópinberum illverkum.

Matth. 7, 1-3. Jesús sagði: Þámið eðfi
hardt, svo þér verðið eðfi hardt þámiðir;
þó með þeim sama dómi, sem þér adra
þámið; munuð þér sjálfir þámiðir verða;
og með þeim sama mæli, sem þér mælið út,
skal yður inn aptur mælt verða. En þó
þú sýna, sem er í þíns bróðurs auga,
en ad vaglinu, sem er á sjálf þíns auga,
gætir þú eðfi?

d) Þér egum eðfi ad sýna náúnga vor-
um forast, hvorki í ordum né með viðmóti,
hvorsu lítilmótlegur, sem hann er, edur
auðvirdilegur.

Matth. 18, 10. Jesús sagði: Sjáid til,
ad þér eðfi forsmáid neinn af þessum smæl-
ingjum. Orðsgv. b. 14, 21.

e) Þér egum eðfi ad bera út þresti vor-
náúnga, heldur miklu fremur þeigja yfir þeim,
og heldur affaka eun áfella hann, þegar hann
er lastaður af öðrum.

1 Pét. 4, 8. Umfram alla hluti, hafið
stodugann fjærleika innbyrdis, þó fjær-
leikurinn hylur margar syndir. Orðsgv.,
b. 10, 12.

§. 4. a) Þegar náúngi vor er nauðstadd-
ur, egum vér ad láta oss vera annit um,
ad hjálpa honum, og gjöra allt, sem oss er

mögulegt til að gjöra hans mæðu léttari, og koma í veg fyrir hans eyðileggingu, þaræð oss má til hugar koma, að enginn veit nema samaneýð kynni oss líka að höndum bera, og vér þá gjarnan vilðum, að adrir hjálpudu oss.

Ebr. 13, 16. Glemmid ekki að gjöra gott og útbýta, þó þér fórnir þóðnað Gudi vel.

b) Sérhvórr kristinn er, eptir Krists dæmi, og hans vegna, fluldbundinn að hjálpa þeim, sem eru sannarlega nauðstöandi, og annaðhvórt vegna heilsubrests edur eðli eðli géta sjálsir leitad sér atvönnu, eða þeim, sem með allri sinni atorku eðli géta unnid nægilega fyrir sér og flnum, eða þeim, sem á ómaga aldri eru munadarlausir.

Matth. 25, 35-40. Á dóms-degi mun Jesús opinberlega segja þeim gudhræddu til hróss og upplýsgunar: húngradur var eg, og þér gáfud mér að eta. Þyrstur var eg, og þér gáfud mér að drekka. Géstur var eg, og þér hófstud mig. Rafinn var eg, og þér flæddud mig. Sjúfur var eg, og þér vitjudud mín. Í fángelsi var eg, og þér komud til mín. Það, sem þér gjordud einum af þessum mínum minnstu bræðrum, það gjordud þér mér. Esa 58, 7. Drösqv. b. 19, 17. Róm. 12, 13. 15.

c) Þöðulausir húisgángs menn og betlarar, sem hafa krapta til að leita sér atvinnu, með leyfilegum hætti, en nenna því ekki, eiga ekki að fá olmuðu, heldur á að þrýsta þeim til almennilegrar vinnu.

2 Theß. 3, 10. 12. Þér sögðum yður svo fyrir, að fá, sem ekki vill vinna, ekki heldur mat að fá. En vér höfum frétt, að sumir lifa í óskilríkjum yður, sem ekki vinnu, en gjöra óþarfa. Í Drottins vors Jesú Krists stad skipum vér slíkum og áminnum þá, að þeir séu fyrir við vinnu sína, og hafi sjálfir fyrir sér.

d) Þér egum án yfirdrepiskapar að sameiginlegast með vorum náunga, hugþrenna og uppræfa hann og lifsinna honum með allri þénuðufemi.

1 Theß. 5, 14. Hugðid íföðulitla, aðstodid veila og umliðid hvort annann. Róm. 12, 15.

e) Ef vor náungi verður sundurþreftur við aðra, egum vér leggja allt kapp á að sætta þá, koma forlíkun á, og þannig afstýra þeim skada, sem annars þessi mátté þaraf hlóti.

Matth. 5, 9. Jesús sagði: sælir eru þeir, sem freidinn semja, því þeir munu Guðs börn kalladur verða. Orðsgv. b. 12, 10.

Merkt: Vor Skylda í tilliti til góðs mannorðs og slátruna vors náðunga, er í stuttu m. lí framsett í fjöunda, áttennda, níunda og tíunda bókordnum fræðanna.

D.

Um Skylduna í sérhverri stétt.

Plúf þeirrar almennilegu skyldu, sem á manneskjunum liggur að því leiti, sem þær eru manneskjur, er og svo til fleiri slags sérdeilisleg skylda, sem þeim uppáleggst, hverri útaf fyrir sig, eptir því kalli og embætti, sem Gud hefir þær í sett.

Í Þét. 4, 11. Ef nokkur hefir embætti sá þjóni eptir þeirri orku, sem Gud gefur honum, svo að í öllum hlutum verði Gud dýrkadur fyrir Jesúm Kristum.

I. Ekta-madur og Ekta-qvinna.

§. 1. Eptir Guds bók á einn madur að lifa í hjónabandi með einni ektaqvinnu, og ega þau að hafa breinann kjærleika hvört til annars, bera jafnan umhyggju hvört fyrir annars títmanlegri og eilífri velferð, bidja hvört fyrir öðru, og lifa í ævarandi einingu þágangad til dauðinn aðstítur þau.

Matth. 19, 4-6. Jesús sagði: Hafið þér ekki lesid, að sá, sem í upphafi skapaði

manneskjuna, hann skóp einn mann og eina konu; og hann sagði: fyrir því skal maðurinn yfirgefa föður og móður, en vera hjá eigin-konu sinni, og þau tvö skulu verða eins og að einni manneskju. — Svad Gud hefir samtengt það má manneskjan ekki sundur-skilja.

§. 2. Maðurinn á einkanlega að elska sína ehta-qvinnu eins og sjálfann sig, virða hana, vera henni trúr, sjá fyrir hennar atvinnu, ráða henni heilt, og mæðra hennar bresti með fjær-leika.

Epj. 5, 28. Mennirnir eru skyldugir að elska þeirra egin-konur, eins og sinn eiginu líkama; hvort, sem elskar sína egin-qvinnu hann elskar sjálfann sig.

1 Pét. 3, 7. Þér, ektamenn! búid við yðar egin-qvinnur með skynsemi, eins og þær, sem eru breiskari konur og auðmjúð þeim virðingu, svo sem þeim, sem líka eru sam-erfingjar þeirrar náðar að fá (eillska) far-sæld.

Ebr. 13, 4. Hjúskapurinn á heidurlegur haldinn vera hjá okkum, og hjónasængin óflekkud, en frillulífs, og hórunar-rienn mun Gud straffa.

§. 3. Konan á sérslagi að elska sinn ehta-mann, með innilegri velvild, vera þessum

trú og hlýðin af fjærleika, stjórna innann húfs með kostgjæfni og forsjálni, og auk þess vera honum ráðholl, og þénuðustuvifjug.

Eph. 5, 22. 23. Þér konur! verid yðar egin monnum undirgéfna, eins og Drottinn, því maðurinn er qvinnunnar höfuð, eins og Kristur er safnadarinn höfuð.

Tit. 2, 4. 5. Postullinn Páll vill láta kenna úngum konum að elska þeirra ehta-menn og börn, og að þær séu skrílsfar, síðsamar, umsjónarsamar, góðlyndar og bændum sínum undirgéfna, svo að Guds ord eðfi verði fyrir lasti.

II. Foreldrar og Börn.

§. 1. a) Foreldrarnir ega að uppala slit börn til guðhræðslu, svo þau læri frá barnæfku að þekja, elska og heidra Gud, líka að varast syndir og lesti, því þeir eru Gudi andstyggilegir, en stunda reiptir dygdum og manaköfum, því þeir þótnast Gudi; svo eiga börnin og venjast til að setja sína von og traust einasta til Guds náðar og miskunsemi vegna Jesú Krists.

Eph. 6, 4. Þér, fedur! ertid eðfi yðar börn til reidi, heldur alid þau upp með aga og umböndun til Drottins.

b) Elsta heyrir það til góðs uppfósturs, að börnin venjist til ydnis, sparsemis, þrifnadar, auðsveipnis, og til að fylgja sanirleikanum, án yfirhýlmingar. Foreldrarnir eiga einnig að ganga undan þeim með gáðum eptirdæmum, og láta aldrei hjálfa náðsynlega hirtingu, þegar þau efi vilja hlýða áminningum.

Drðsqv. b. 13, 24. Hvort, sem hefir ást á barni sínu, agar það suemna. 1 Sam. 3, 10=15. 4, 12=22.

§. 2. Börnin eiga að heidra foreldra sína, og hlýða þeim í öllu góðu, elsta, þakka og vera þeim til gleði með góðu og síðsamlegu framferdi.

2 Mós. b. 20, 12. Drottinn sagði, heidra föður þinn og móður þína, svo þú lifir lengi í landinu.

Eph. 6, 1=3. Þér börn, verid hlýðin yðar foreldrum Dróttins vegna, því þetta er rétt; heidra föður og móður það er hið fyrsta bodord, sem fyrirheiti er lagt við; svo þér vegni vel, og þú megir lifa í landinu. 2 Sam. 18, 6=18. Drðsqv. b. 23, 22. 25.

III. Húsbændur og Þjónustufólk.

§. 1. a) Húsbændur og matmændur ega að vera umhyggju fyrir velferd síns þjónu-

strikfólks, og hellst með góðu halda þof til að vera andsveipid, sem og yðid og reglufast í þof, sem þad á að gjöra. Þau skulu rínnig gétfa þeim tilhlýðileg fót, sædu og laun, og eðfi gleyrna að ala önn fyrir þeirra uppfærdíngu og betrun til sáluhjálpur, og líka veita þeim hjúkrun, ein- þun þá þau eru veit eda gomul.

Col. 4, 1. Þér húsbændur! andshnid yðar þénurum hvað rétt og jofnudur er, og vitid, að þér einnig hañid Herra á himnum.

b) Hvorki má Húsbóndi né Húsmóðir breyta illa við sitt þjónustu fólk með flýrðum, edur annari óleysfílegri eda ofríkisfullri aðferð; eðfi heldur mega þau reyngja þad með óvídurqvæmílegri tortryggni, eda herða að þof um megn fram, heldur ega þau að umbera þess breifíleika með þolinmæði.

Eph. 6, 9. Þér, Húsbændur! hættid ógnunum, og vitid, að yðar Herra er líka á himnum, og að hjá honum er eckért manngreinar álit.

§. 2. Þjónustu fólk á þarámóti að heidra og elíka sína Húsbændur og Matmæður, vera þeim hlýðid og trúit, og gjöra verk sitt með yðni og ástundun, án svíka edur mög- lunar, einö og sjálfur Gud síái uppá þad.

Tit. 2, 9. 10. Aminn þénarana, að þeir séu húsbændum sínum undirgéfni, og gjöri hvað þeim-gédþecft er í öllum hlutum veri eefi svorulir né sérplægñir, hældur spni þeim alla hollustu, svo að þeir prýði lærðóm Guds vors Endurlausnara í öllum greinum. Eph. 5, 6-8.

IV. Yfirvald og Undirgéfni.

§. 1. a) Yfirvaldid þesir, eptir Guds orði, rétt til að útheimta hlýðni í öllu því, sem þénar til almennilegra nota, og eefi stríðir móti Guds bði.

Róm. 13, 1. 2. Hvorr maður sé Vald-stjórninni undirgéfni, því enginn er Vald-stjórn, nema af Gudi, og sú Vald-stjórn, sem er til, er af Gudi tilstíckud, svo hvorr, sem móstendur Vald-stjórninni, sá stendur á móti Guds skipun, en þeir, sem í mót standa, munu yfir-sig leida dóms-áfelli.

Post. G. 6. 5, 29. Þegar hófðlagjar Gyð-inganna frófdust hlýðni í því, sem var á móti góðri samvirkstu, sóprudu Pétur og Jóhannes: frammar ber að hlýða Gudi enn mannestjum.

b) Það er skýlda Yfirvaldsins eptir Guds bði, að vaka yfir undirátanna velferð, staðfesta hana með góðum lögum, einnig

ad vernda þá góðu, en reffa þeim vondu, og láta sérhvern ná rétti snum án manngreinar álitis.

Róm. 13, 3. 4. Baldstjórnin er ecki godum verkum, heldur vondum til skélsins gar. Viljir þú ecki vera hræddur við Baldstjórnina, þá gjör það, sem gott er, og munstu umbun af henni fá; þv hún er Guds þénari þér til góða; en ef þú gjörir slt, þá máttu vera hræddur, því hún ber ecki sverdid forgéfinis, þared hún er Guds þénari til ad straffa þá, sem illa breyta. 5 Róm. b. 1, 16. 17. Drðsqv. b. 22, 22. 23.

§. 2. Þeir undirgéfnu ega, vegna Guds, ad hlýða Yfirvaldinu og þess tilskipun, líka gjalda svikalaust sínar skyldur og skatta, sem útheimtast til sameginlegra nota, landsins varnar og naudsýnja, Þeir ega einnig ad heidra Yfirvaldid, vera þv höllir og auðsveipnir, og bidja fyrir þv.

Róm. 13, 5-7. Það er naudsýnlegt ad vera undirgéfinn, ecki alleinasta vegna straffsins, heldur og fyrir samvitssunnar sakir; því þar fyrir gjaldir þéc og skatt, vegna þess þeir eru Guds þjónar, sem við þá þénustu eru lífeldlega bundnir. Eðv géfid hvorjum það, sem þér skyldugir erud: þeim

skatt, sem skatt ega; þeim toll, sem toll á; þeim ótta, sem ótti tilheyrir; þeim heidur, sem heidur heyrir.

1 Pét. 2, 13. 14. Verid undirgéfnið allslags réttu Yfirvaldi, vegna Drottins, hvort sem það er Konunginum, svo sem þeim ypparsta, edur Landstjórnurunum, svo sem þeim; hvorja hann hefir útsendt; til hefndar yfir illvirkjana, en þeim til trúbunar, sem gjöra gott. 1 Tim. 2, 1. 2.

V. Kénnendur og Tilheyrendur.

§. 1. a) Kénnendurnir ega að kunngjóra Guds ord án yfirdreyfingar með allri ástundun til uppbyggingar, áminna og advara án manngreinar álits, þeir ega og einnig láta sér innilega vera umhugad, að börnunum sé skilmerkilega, og svo þau hafi gagn af, kénnt, lífa ega þeir að leitast alvarlega við að ebla sinna tilheyranda framfærslu í sonnum Guds ótta til eilífrar sálshjálp.

Mat. 1, 9. Sá, sem er Biskup (Kénningur edur Tilhónarmadur) á að halda fast við þann víska lærðóm, svo hann bæði gæti áminnt með heilfúsamlegri kénningu, og lífa sannfært þá, sem á móti mæla. 1 Pét. 5, 2. 3.

b) Kennendurnir ega að ganga á undan
 sinnum tilheyrendum með góðu eptirdæmi í
 lifnadi og umgengni, vera blíðir og hóglátir,
 bjóða fyrir þeim og þrýða kánninguna með ó-
 straffanlegu framferði.

1 Tim. 3, 2. 3. Sá, sem er Biskup, eða
 Kennimaður og Tilsjónarmaður, á að vera ó-
 straffanlegur, einarráður, eiginmaður, ár-
 vakur, hófsamur, siðprúður, gæstrífan, sem
 sé fallinn til að kenna odrum. Enginn
 dryckjumáður, ekki styrjaldarsamur, einfis
 ósamilegs ávinningss gírugur, heldur san-
 gjarn, ekki þratusamur, ekki ágjarn.

8. 2. Barna uppfæðendur ega að inn-
 prenta í hjörtu þess úngdóms sem þeim er á
 hendur falinn, lotningu fyrir Gudi og Krí-
 sti, elsku til þeirra, útleggja skiljanlega fyrir
 honum það, sem hann á að læra, halda honum
 til ástundunar, hærversku og góðra síða, þv-
 að í ættunni á að leggja grundvöllurinn til
 manneskjunnar eptirfylgjandi lucku og velgeng-
 nis um tíma og eilíft.

Orðsqv. b. 22, 6. Kenn þeim unga þann
 veg (sem hann á að ganga áfram til dygða og
 ráðvæðnis), og þegar hann eldist, mun hann
 ekki af honum víkja.

§. 3. Tilheyrndurnir ega að aubstna laungun eptir Guds orði, og trúlega fylgja sinna kunnanda áminningum sem á þvö eru byggðar, einnig veita þeim alla virðingu, elsta þá, og gjalda góðsúðlega það, sem þeir ega að hafa til sínar samilegs uppheldis.

Ebr. 13, 17. Hljóðid yðar KENNIFEDRUM, og látið að ordum þeirra, því þeir vafa yfir sálum yðar, svo sem þeir ed reikning ega að standa, svo þeir gæti gjört það með gleði, en ekki með andvörpun, því þar hafid þér ekki gott af.

Gal. 6, 6. Sá, sem frædist í ordinu, hann búi hinum allskonar gæðum, sem uppræðir hann. I Thess. 5, 12. 13.

Mat. 23: Forældra og barna, húsbænda og hjú, einnig Dyrvalds og undirgjefinna skylda, hvors við annað innbyrðis, er í fluttu máli framsett í fjórða bókordri Fræðanna og í húsföðblunni, þar líka talad er um skyldu fjennenda og tilheyrenda. Í stutta bókordinu og í húsföðblunni talast greinilega um skylduna í hjónabandi.

Sjoundi Kapítuli.

Um þau meðol, sem styrkja Trúna og
 ebla Gudhræðsluna.

I. Guds Orð.

§. 1. Gud hefir látid kenna oss með
 sínu orði, um allt sitt ráð og sinn vilja, oss
 til frelsunar og betrunar; en þetta hans orð
 er bæði að finna í gamla og nýja Testamen-
 tunum.

Ébr. 1. Eftir að Gud forðum opt-
 sumis og uppá margann máta hafdi látid
 Spámennina tala til forsedranna, þá hefir
 hann á þessum síðustu tíðum látid Son-
 inn tala til vor.

Joh. 17, 8. Jesús sagði í bæninni til síns
 himneska Föðurs: Þau orð er þú gafst mér,
 þau gaf eg mínum lærisveinum, þeir hafa
 þau og meðtekið, og þeckja samnarlega, að
 eg er af þér útgenginn, og þeir trúna þér, að
 þú hafir útsendt mig.

Merkt: a) Jesús hafði lofað sínum lærisvein-
 um, að senda þeim heilagann Anda, sem skyldi
 fræða þá um alla hluti, og minna þá á allt það,

sem hann hafði kennt þeim, Joh. 14, 26. Þetta stéði líka á fyrsta Svítasunnudegi eptir hans himnasæ, þegar þeir allir, uppfylltir af heilögum Anda, tölu til að tala útlend tungumál, eptir því, sem Andinn inngef þeim. Post. G. b. 2, 4.

b) Vér þarsum ekki uppfæðast að nýju um Guds ráð og vilja með neinslags nýrri opinberun, því það Guds orð, sem vér höfum, inniheldur allt það vér, í því tilliti, við þursum. Post. G. b. 20, 20. 21.

c) Þó einhverr ná segdi: að hann hefði sðlast nokkra nýja guddómlega opinberun, attum vér samt engannvegin að trúa þonum, þaræð Gud hefir hvorgi loðað að senda nýja-Spámann til mannfynsins upplýsingar. Gal. 1, 8. 9.

§. 2. Það er vor skylda að ransaka kostgæfalega Guds orð, til að læra þar af, hvað vér egum að varað, og hvørs vér egum að gjætq; því annars mun Gud þrefja oss til reifnængsskapar fyrir vanþunnáttu, og þar af fljótandi þodorda brot.

Psálm. 119, 9. 11. Davíð spyr: Hvo: níg gétur æffumadurinn gengid sinn veg óstraffanlega? en hann svarar sér sjálfur: með því, að breyta eptir þínum ordum Drottinn! — Eg geymdi þitt orð í mínu hjarta, svo eg syndgadi ekki á móti þér.

Merkt: Þegar véchsum tömsundir frá vinnu vorri, væri gott að vér læsum daglega nokkra stund í Ritningunni. En á Sönnudögum og öðrum helgum sinnur sú þíðin manneskja, sem elsta Guds orð, hæglega tæfifari til að lesa það,

og það er sætlið nýtsamlegra að byggja trú sína á eigin ransókn, eins og þeir í Berréha forðum gjördu. Post. G. b. 17, 11. enn að láta sér einungis nægja Kjennendanna sögusögn.

§. 3. a) Í Guds orði koma fram mörg dæmi bæði uppá dygdir og lesti, sem vér egum að taka oss til eptirþánka, þar þau eru eptir Guds vilja uppstífnud oss til eptirdæmis og viðvörunar.

Sac. 5, 10. Talsid Spámenninga, sem til yðar hafa talad í Drottins stad til eptirdæmis uppá að líða illt og að vera þolinmódir. Ebr. 6, 12. 1 Cor. 4, 16.

2 Pét. 2, 6. Drottinn hefir þorgirnar Sódóma og Gómmorra fordæmt, umturuðadi þeim, brenndi þær til ossu og setti til dæmis fyrir þá, sem eptir á mundu lífa ógudlega.

b) Einfanlega egum vér að gefa gætur að Jesú Krists vors Láminara heilaga líf, erni, og ætld hafa hans dæmi fyrir augunum að breyta eptir.

Matth. 11, 29. Jesús sagði: Særid af mér, þvi eg em hógvæð og af hvarða lítiláttur.

1 Pét. 2, 21. Kristur hefir einnig lídd fyrir yður, og yður eptirdæmi eptirlátid, að þér skyldud feta í hans fótspor.

Merkt: Jesús Kristur gémt ekki vart oss til eptirdæmis að þvi leiti, sem hann er Guds Sonur,

kominn í heiminn til að endurleysa syndarana, og með fraptavertum staðfesta, að hann væri af Gudi sendur; lífa og gaf sig sjálfur í dauðana til friðs þægingar ossurs fyrir allar veraldarinnar syndir; en vér egum kappkosta að lifjast honum í öllum þeim dygðum, sem eru samkvæmar voru ástandi, og eðfi yfirganga manulega frapta.

§. 4. a) Ald hafa Guds ord kostgæfilega um hönd, heitra þad með andaft og viljuglega læra, er hjd rétta medal með hvorju sannfristin manneskja gétur farid æ meir og meir dagborandi, og ordid stadfost í dygd og gudhræðsku, með samverkandi heilags anda náð.

2 Tim. 3, 16. 17. Öll Ritningin er iunbláfin af Gudi, og nyttsamleg til lærdoms, til sannfæringar, til-leidréttingar í réttlætinu, svo að Guds madur sé algjör og til alls góðs verks hæfilegur.

b) Ver skynsemi fær hvað af hvorju meiri og meiri þeckingu af Guds ordi til andlegrar og ávartarsamrar upptöfingar.

2 Tim. 3, 15. Þú kannt heilaga Ritningu. - sem gétur uppfærð þig til sáluhjálpar, með trúar-lærdominum um Jesú Kríft. Jóh. 5, 39. Psálm. 119, 104. 105.

c) Ver vilji á froptuglega að hneigjast af þeim mörgu- og dhæmætu áminningum og aðvörnunum, sem finnast í Guds ordi, til að for-

ðátt íllt, en stunda eptir þó, sem gott er, líta uppþorfast til 'ad gjöra með allri ástundun þad, sem oss byrjar.

Lúc. 8, 15. Jesús sagði: Þeir, sem orðid heyrta og geyma þad í godu og síðsömu hjarta, fara ávort með stöðuglyndi. 8, 31. 32.

d) Vér gétum, hvornig sem ástætt er fyrir oss, fundid huggun og rósemi af Guds orði, sem inniheldur gæðskurðskustu kosford um Guds náð og bleffun Krists vegna.

Jóh. 17, 13. Jesús sagði í bæninni til síns himneska Föðurs: Þetta tala eg í heiminum, svo ad mínir lærisveinar hafi af mér fullann fögnud með sjálfum sér. Psálm. 19, 9. 119, 24. 92.

Merf: Um réttilega brúkun Guds orðs. er í stuttu máli talad í fyrstu Bæninni í Fræðunum.

II. Arvefni og Bæn.

§. 1. Vér egum gæmgafilega vaka yfir hugrenningum vorum og girndum, þar vort æðli et breiðt, en freistingarnar eru margar, svo engin heimugleg lýsting til síls gæti ad óvörum fengid yfirhönd hjá oss, líka egum vér yduglega og nákvæmlega halda reikning við sjálfa oss um vörn lífnad og framsferdi.

Matth. 26, 41. Jesús sagði: vakid og biðid, svo ad þér fallid ekki í freistni, And-

inn er að sonnu reidubúinn, en holdið er deift.

2 Cor. 13, 5. Mansafid yður sjálfa hvort þér erud sannirúðir! reynid yður sjálfa!

§. 2. a) Gud vill, að vér skulum yðuglega biðja, og er það sjálfum oss til gagns, því eðli þursum ver að minna hann á neitt með vortri bæn, þar eð hann veit fyrirfram bæði hvorts vér við þursum og líka hvorninn best verði ráðin bót á því.

Lúc. 18, 1. Jesús sagði: Þér egid jafnan að biðja, og eðli þreystast. Matth. 7, 7. 1 Thess. 5, 17.

b) Bænin á að vera oss meðal bæði til að styrkja vora elsku og traust á Gudi, og til að snúa vorum huga frá hégóma veraldarinnar; bænin gefur oss undir eins frapta til að standa á móti freistningunum, og til að vera vorar þjáningar með þolinmæði.

Phil. 4, 6. 7. Verid eðli hugsfúfir, heldur látið í öllum hjutum yðar bænir með þaklæti koma fyrir Gud í Seidni og ákalli, þá mun fridur Guds, sem metri er enn nokkur kann að þenkja, vegna Jesú Krísts, vernda yðar hjörtu og hugrenningar.

Mer: Gud hefir eðli tiltefid hvað ört hvore einn frífrinn á að bidja, en ef hann elskar Gud einlæglega, verður það allid hans innilegasta gleði, að stausa sínu hjarta fyrir Gudi með vonarsfulli bæn, hvonar og hvar velst, sem honum gjeft færi á. Þæði qvöld og mor na hofum vér tíma og tælisfæri til þess, líka optar um daginn midt í vinnu verri.

§. 3. a) Vér meguum bidja Gud um allt það góða, sem hann hefir í sínu orði lofad að gefa oss, og sem er bæði sálu og líkama nyttsamlegt; en af jafneskum hlutum egum vér jérllagi að bidja hann um góða heilsu og daglegt braud, heidur í voru standi, frid við vorn ngúnga og blessun í verri löglegri stétt.

Drdsqv. b. 30, 8. Agúr bad: gef mér hvorki fáirækt né audæfi, en láttú mig hafa mitt affkanitad uppheldi.

Matth. 7, 7. Jesús sagði: bidjid og mun ydur gefast; leitid, svo munud þér finna; kúhid á, og mun fyrir ydur upplöfid verta.

b) Sérllagi egum vér að bidja Gud um þau andlegu gæði sem tilheyrta þorri sálubhjálp; það er: um fyrirgefningu syndanna, styrk í trúnni og voninni, vit og frapta til að breyta eptir hans vilja, megn að standa á móti öllum syndsamlegum tilteygngum, um góða samvitstu og sálubhjálplega endalýkt.

Lúc. 11, 13. Jesús sagði: Ef þér, sem vondir erud, kunnid að gefa börnum yðar

góðar gáfur, hórsu miklu fremur mun
Fadirinn á himnum gefa þeim heilagann
Anda, sem hann þar um bidja? Göl. 1, 9: 11.

MerK: a) Þegar Jesús lærirveinar beiddi hann
ad fénna sér ad bidja, sagði hann: Þegar þér
bidjið, þá segid: Fadir vor! þú, sem ert á himnum!
helgist þitt nafn; tilkomi þitt ríki; verði þinn vilji,
svo á jörðu, sem á himni; gef oss í dag vort dag-
legt braud: og fyrirgef oss vorar skuldir, svo sem
vér og fyrirgefum vorum skuldunautum; og leid
oss edí í freisti; heldur frelsa oss frá illu. Þóð
þitt er ríkið og mátturinn og dýrdin, ad eilífu, Amen!

b) Drottinnleg Bæn, F a d i r v o r, inniheldur
í stuttu máli allt það, sem hófst ein Kristin manna-
eskja ætíð á ad bidja um og ad afbiðja, bæði
tilliti til sinnar andlegrar og líkamlegrar velferðar.
Þessi bæn kann í stutta máli þannig ad útfærast.

Fadur vor! þú, sem ert á himnum! það er: þú
allrahærsti, eilífi og almáttugi veraldarinnar Skap-
ari og Herri, sem elskar þínar manneskjur langtum
heitar enu bestu sedur á jörðinni geta eistad sín börn.

Helgist þitt nafn; það er: fénna þú oss ad aud-
fýna í verkinum, ad vér vidurkennum þig eins full-
kominn og ákallunar-verdugann eins og þu í sann-
leika ert.

Tilkomi þitt ríki; það er: lát þins Sonar Jesú
Kristis náðugu stjórnan, syndugu mannfýni til upp-
lösingar og frelsis, meir og meir útbreidast, og koma
til góðs á jörðinni.

Verði þinn vilji, svo á jörðu, sem á himni; það
er: gef os náð, ad vér sjnum hér á jörðinni, vér
séum reidubánir og oss lángi til ad hlóða þér í öllum
hlutum, eins og þínir þénarar hlóða þér á himnum.

Gef oss í dag vort daglegt braud; það er
gef oss svo mikil af timanlegum gjæðum til líffina.

naudþurstar dag hvörn, eins og þú sér að oss er gagnlegast til vorar auðlegru og eilífu velferðar.

Syrirgef oss vorar skuldir, svo sem vér og fyriraðsum vorum skuldnautum; það er: straffa oss ekki eftir málleggleikum, heldur syrirgef oss, vegna þíns Sonar, vor mörgu misbrot, eins og vér viljum gjarnsamlega fyrirgefa þeim, sem oss á móti brjóta.

Og leið oss ekki í freistni; það er: lát oss aldrei yfirbugast af þeim freistingum, sem að oss koma, heldur hjálpa oss til að stríða á móti þeim.

Geldur frelsa oss frá illu; það er: varðveit oss frá öllu því, sem gétur orðið oss að skaða á jálu edur lífama.

Þvíad þitt er ríkið og mátturinn og dýrðin, að eilífu: það er: þú eina ráður fyrir allri vorri velferð, og ert máttugur til að ebla hana, því þal lífa lof og heldur fyrir allt það góða, sem vér hljósum tilheyrja þér einum.

Amen; það er: já, víssulega mun það ské, sem vér biðjum þig um, og þú sér að oss er þenarlegt.

c) Ef vér egum að biðja með bæninni: Gædi er vor! oss til gagns, þá verðum vér, með stöðugum evtlspárka, gæta að minnigunni þórdunum, og lesa þau með hjartanlegri orðast. Það er hneirtanleg misbráfan að lesa þessa bæn án umþenkningar og fyrir síðasafir. Mætti væri að lesa hana fjaldnar, svo andaktin betur gæti viðhaldist. Matth. 6, 7. 8.

§. 4. Þegar vér biðjum um tímanleg gædi, egum vér að fela hans þægilegum vilja á vald, að hvað miklu leiti hann vilji bænheyrja oss, þar það mátté gétur verið fjálfum oss edur öðrum til gagns, að vér

ödlumst eðfi það, sem vér bidjum um, edur vér kynnum vanbrúka það, sjálfum oss eda öðrum til skaða.

Róm. 8, 26. Vér höfum eðfi vit á hvors vér egum að bidja. Jac. 1, 2. 3.

Jac. 4, 3. Þér bidjið, og öðlist eðfi, af því þér bidjið illa, sem er til þess að þér sóið því í yðar bálfi.

Merkt: Þegar hinn verki, sem bidur um þeils bregði, edur hinn fátaki, sem bidur um að sér vegni betur, og fleiri þessháttar, eðfi bænheyrast, mega þeir þar fyrir eðfi þenkja, að bæninn se gagnsalaus. Þeir ega miklu heitbur vera fullvissir um, að Guð, eptir hans speki, sér þeim þéanlegra að þeir fái eðfi það leir umbidja, ega þeir því engu að síður halda áfram með bænina til Guðs, svo að þeir verjist því meir til að hlýða honum, og gæfa sig undir hans vilja.

§. 5. Vér egum að bidja fyrir vorum náninga með sömu alvörugéfní og sama hjartalagi eins og fyrir sjálfum oss, til merkis um, að vér elstum hann, og einlæglega samgledjumst af hans velgengni, og Guð mun eðfi láta vörn góða tilgang verða ólaunadann.

1 Tim. 2, 1-3. Fyrst af ölla er, að eg áminni, að gjörast fluli afbeidni, bænir, fyrirbænir og þakfargjördir fyrir öllum mönnum, fyrir Róuginum og öllu Yfirvaldi, svo vér mættum hafa spakt og

rósamlegt Ísferni, með allri gubráefni og
sidssemi, því flíkt er gott, þar til einnig
Gudi þócknanlegt Jac. 5, 16.

§. 6. Ef vér egum að gæta bedid með
þeim hætti, sem Gudi þócknast, megum vér
ecki láta vorar hugrenningar hvarfla hling-
að og þángað, heldur snúa þeim til Guds all-
eina, og með andmókt frambera vorar nauð-
synjar fyrir hann, með stöðugu trausti á
Jesú Krists forþénustu og fyrirbón, án
þess að reida oss á vörn eginn verðugleika; þar-
aðaull egum vér að útrýma úr hjarta voru öllu
hatrí til náúngans.

Joh. 17, 20. Jesús sagði í sínum bæn til
fins himneska Föðurs: Eg bid ecki einasta
fyrir þessum mínum lærisveinum, heldur og
einnig fyrir þeim, sem munu trúa á mig
fyrir þeirra ord. Róm. 5, 1. 3.

Marc. 11, 25. Jesús sagði: nær þér stand-
id og bidjist fyrir, þá fyrirgefðu, ef þér haf-
id sök móti nokkrua, svo að yðar Fadir,
sem er á himnum, fyrirgefist yðar brot.

Merk: a) Sá Kristinn, sem er vel uppræddur
bidur hellst með sínum egin ordum, sem ecki muna
storta hann, þegar hann hugsar alvarlega eptir þess
sem hann ætlar að biðja um, og þá hjartad fémist
við. En ef vér viljum brúka þær bætur, sem aðrir
hafa gjört, egum vér að velja þær, sem eiga við
voit ástand, og innihalda það, sem vér þá ferðlegi
þursum að biðja um.

b) Formálinn fyrir framan Drottinlega Bæn í Græðunum, þalar um það strúnadar traust, sem vér egum að hafa til Guds þá vér biðjum. Í fjórðu Bæninni er talad um tímanlegu velgjörningana, og í fimtu Bæninni um þá andlegu, sem vér egum helst að biðja um. Í sjöundu Bæninni er líka gétid um þid illa, sem vér egum einkum að afbiðja.

III. Skírnar Sakramentid.

§. 1. Skírnin er það heilagt verk, sem Kristur hefir bodid að brúka við þá, sem ætla að játafst undir hans lærdóm, og má annaðhvort dhfa þeim í vatn, eður ausa þvf yfir þá, í nafni Fæðursins, Sonarins og þess heilaga Anda.

Matth. 28, 18. 20. Jესús sagdi: allt vald er mér gefid á himni og á jorðu. Þyrir því farid, og gjorid allsþlags þjóðir að mínum lærifveinum, og skírid þær til nafns Fæðursins og Sonarins og þess heilaga Anda, og kénkid þeim að ha!da allt hvað eg haud yður, og sjá! eg er með yður ætíð til veraldarinnar enda.

Meek: Í heitari löndunum má án heilsuspillirs dhfa þeim niður í vatn, sem skírast ega, en hér í þessum kaldari löndum verður, heilsunnar vegna, einungis að yfiransa þá vatni, eins og brúkad var í þinni forstu kristni, þegar einhværr var skírdur á þinni settar-sæng.

§. 2. a) Med skelninni verður manni
estjan limur kristilegrar kirkju, til að verða
með heilags anda samverkandi náð hluttakandi
í þeim ypparlegu velgjörningum, sem Kristur
hefir oss útvegað.

Gal. 3, 26. 27. Þér erud allir Guds
börn af trúnni á Jesúm Krist; þvi svo
margir af yður, sem erud skirðir til að
trúa á Kristum, þér hafið íklædst Kristó.

Tit. 3, 5. Eptir sinni miskunsemi hefir
Gud oss hólpna gjort með endurgétningar-
lauginni og endurnýnginni, sem skédur
af heilögum Anda.

b) Gud veitir oss í Skelninni aðgáang
til syndanna fyrirgefningar fyrir Kristis
sakir, og gjörir oss svo sem sín elskuleg börn
hluttakandi í sinni fódurlegri elsku, opnar oss
einnig veg til gleði og farsældar í tilkomanda
eilífu lífi.

Marc. 16, 16 Hvorr, sem trúir og
verður skirður, sá mun hólpinn verða, en
hvorr, sem ekki trúir, sá mun fordæmaft.

§. 3. Med að skraft í nafni Födurins,
Sonarins og þess heilaga Anda, verðum
vér skuldbundnir til að trúa á Föður, Son
og heilagann Anda, sem þann einasta sanna
Gud, er allinn ræður fyrir verri títmanlegri

og eilífri endurlausn og velferð, svo að vér skulum dýrka hann einann og treysta honum einum, líka heidra og elska hann, og hlýða honum af öllu hjarta, en hér af fylgir þá einnig, að vér skuldbindum oss til að stríða móti öllum vondum girndum, og taka oss vara fyrir að brjóta hans bodorð viðvitandi, og til að lífa eptir Jesú Krists lærðómi í sonnum Guds ótta.

I Pét. 3, 21. Skírnin er eðli burttekt saurinda af líkamannum, heldur sáttmáli góðrar samvitsku við Gud.

Róm. 6, 4. Svo erum vér þá með Kristi greptadit í skírninni til dauðans, að líka sem Kristur er uppvakinn frá dauðum fyrir dýrð Föðursins, svo egum vér að ganga í nýju líferni.

S. 4. Kristur vill, að allir menn verði í skírninni límir sinnar frístilegu kirkju, þar þeir eru endurkeyptir með hans dauða, og þess vegna eiga líka smábörnin eptir hans vilja að skírast.

Marc. 10, 14. Jesús sagði: leyfðu smábörnun til mín að koma, og hindrið þau eðli þar frá, þar er Guds ríki heyrir hlítum til. Matth. 28, 19.

Merkt: Þau börn, sem deyja áður enn þau hljóta Skírni, Foma samt í Guds ríki, þviad Kristur hefir endurleyft þau, og þeim verður eðli tilreisnað forsóman á Skírinni. En hafi foreldrar eða vandanenn af ásettu haldið barninu frá Skírinni, þá verður það þeirra ábyrgðarhluti, vegna þess þeir þar með sýndu, að þeir virdtu lítils Krists bodord.

§. 5. Í Konfirmatsskóninni egum vér sjálfir að streka og opinberlega endurná þad heilaga loford, er aðrir gjördu fyrir vora hönd, þegar vér hlutum skírni, sem er: að vér viljum afsneita öllum ógudlegleika, trúa á Gud Fodur, Son og heilagann Anda, einnig andshna vora trú með góðverkunum. Til þessa lofordis egum vér ætíð alla vora lífs-tíð að muna, og láta það ísfeldlega minna oss á þá trygd og hollustu, sem vér erum Gudi um skyldugir, svo vor trú og ráðvendni eðli tapist af holdlegu gjálfi.

Opinb. 6. 2, 10. Jesús sagði: vertú trúir allt til dauðans, svo skal eg géfa þér líffins kórónu.

Eph. 5, 25:27. Kristur elskadi sósnuðinn, og gaf sig sjálfann út fyrir hann, til að helga hann, þá hann með ordinu þreinsadi hann í vatnshadinu, svo hann gæti búid til handa sjálfum sér dýrdlegann sósnuð, sem hefði engann blett né þrúðu

edur neitt þessháttar, heldur sé heilagur og óstraffanlegur.

Merkt: Svo ópt, sem vér endurminnumst sken-
afinnar, egum vér að uppfæst til nýrrar á-
vefni og ástýndunar í að laga vörn lífnad eptir
Kristis lærdómi. Þess vegna, þó skírnin sjálf egi
eðl að strekast, er hún samt sisseldt ávartarsamt
medal þanda óss, til að ebla vora bygð og gub-
bræðslu.

Um Skírnina er talad í fjórða Parti Bræðanna.

IV. Qvöldmáltíðar Sakramentid.

§. 1. Sú heilaga qvöldmáltíð er það
heilagt verk, er Jesús Kristur innsetti,
med hverju kristnir menn ega að eta brand
og drekka vín, og þar med verda hluttak-
andi í Jesú Kristis líkama og blóði, sem
offrad var til fríðþægslngar fyrir þá, og vegna
þeirra synða.

Matth. 26, 26-28. Marc. 14, 22-24.
Luc. 22, 19. 20. 1 Cor. 11, 23-26. Þor
Herra Jesús Kristur á þeirri nátt, sem
hann svífinn var, tók hann braudid, gjordi
þaðir, braut það, gaf sínum Lærisveinum
og sagði: takid og etid, það er minn líkami,
sem fyrir yður verður gefinn. Gjorid það
í mína minnsfugu.

Somuleidis eptir qvöldmáltíðina, tók
hann farsikinn, gjordi þaðir, gaf þeim

hann og sagði: Drekkið allir hér af, Það er kaleikur hins nýja Testamentis í mínu blóði, sem fyrir yður úthellist til fyrirgefningar syndanna. Gjörð þetta svo oft, sem þér það drekkið, í mína minningu.

§. 2. a) Með innsetningu þeirrar heilögu Qvoldmálsdóar hafði Jesús þann tilgang, að styrkja frístna menn í trúnni, og uppfæra þá til kostgæflegar ástundunar í frístilegu lífni.

Lúc. 20, 19. Jesús sagði: Gjörð það í mína minningu.

b) Þegar vér meðtökum Qvoldmálsdóar Sákramentid, egum vér að minnast Jesú Krists friðþægjandi dauða, og til huggunar og fuðvissu um, að allar vorar syndir séu og hans vegna fyrirgefnaðar, ef vér einasta til-einkum og hans forþénuðu með sannri ydrun og lifandi trú.

Lúc. 22, 19, 20. Jesús sagði: Þetta er minn líkami sem fyrir yður verður gefinn — Þessi kaleikur er það nýja Testamenti í mínu blóði, sem fyrir yður úthellist.

c) Vér egum að láta þá heilögu Qvoldmálsdó uppfæra og til, að vér með innlegasta þaklæti metum mikils það, að Jesús Krístur leid þúngar kvalir og föru

færði sig sjálfann í vörn stad, og með því að neyta opinberlega þessarar máltíðar, egum vér honum til vegsemdar auðsýna, að vér viðurkennum hann sé vor fressari og sáluhjálpari.

1 Cor. 11, 26. Svo oft, sem þér etid af þessu braudi og drekðid af þessum kaleik, skulud þér kunngjóra dauða Drottins, þágangad til hann kímum.

d) Í því vér meðtokum brauid og vlnid, komumst vér í náðvæmustu sameinsingu með Jesú Kristi vorum Fressara, sem gjörir oss hluttakandi í skaum allraheilagasta líkama og blódi, og þar með inusiglar, að vér séum meðteknir til þess nýja náðar sáttmála, hvörn hann, svo sem vor meðalgangati, hefir samid millum Guds og vor.

1 Cor. 10, 16. Sá blessaði kaleikur, hvörn vér blessum, er hann ekki hlut-tefning í Kristis blódi? Það braud, sem vér brjótum, er það ekki hlut-tefning í Kristis líkama?

Ebr. 8, 6. Kristur hefir odlast svo miklu ædra embætti, sem hann er meðalgaungumadur, betri sáttmála, hvorr einnig stendur á betri fyrirheitum.

e) Þegar vér minnumst þeirrar óran-
sakanlegu Jesu Krists elsku, sem í Qvold-
máltíðinni verður ofs fyrri sjóntr sett, á
heltasta elska aptur á móti uppgveifjast í
þorum hjortum; það á lfska að knýja ofs til
að elska hvorr annana innbyrðis, eins og þá
brædur, hvörja. Kristur hefir allasamann end-
urleyft.

Söb. 13, 35. Þar af skulu allir þetta
að þér erud mínir Lærisveinar, ef þér
elstid hvorr annann.

I Cor. 10, 17. Það er eitt braud og vér
margir erum einn lfskami; þvél vér erum
allir hluttakandi í þvél eina braudi.

§. 3. Það er naudsýnlegt, að vér próf-
um sjálfa ofs hvort vér gétum svo sem
verdugir gélir gengid til Guds bords; þvél
þeir einir hafa gagn af Sakramentinu, sem
medtafa það verduglega, ena hinir óverdugu
ávinna sér þarámóti Guds straungu reiði.

I Cor. 11, 27:29. Hvorr, sem étur af
þessu braudi, eða drectur kaleik Drottins
óverdugur, sá misbréttur móti Drottins
lfskama og blóði; en hvorr einn prófi sig
sjálfann, og eti svo af braudinu, og drecti
af kaleiknum.

§. 4. Þegar vér viljum réttilega prófa
sjálfa ofs, þá egum vér:

1) Ald ransaka vort hjartatalag í tilliti til Krists og hans freðþægingar, svo vér gétum vitad, hvort oss, svo sem ydrandi manneskjum, sýnist mikils umvarða að finna náð hjá Gudi einum, vegna Jesú Krists, og með trúnni á hann.

2) Egum vér að ransaka sjálfa oss, hvort það sé vor einlægur ásetningur, hér eptir með alvörugéfnit að stríða á móti öllum syndsamlegum tilloðnum, og af alúð vilja fylgja Jesú lærðómi, svo oss fari meir og meir fram í ráðvændai og sonnum Guds ótta.

Sérhvort Já gengur óverðuglega til Guds bords, sem eptir það hann þannig hefir prófad sig nákvæmlega, finnur ekki hjá sér það hugar far, að hann vilji leita náðar hjá Gudi með trúnni á Krist, hafa einnigann ásetning að betra sig, og láta sér fara stam í dygd og Guds ótta.

1 Cor. 2, 2. Eg tók fyrir mig að fara ekki með neinu annann lærðómi, þegar eg var hjá yður, enn um Krist og hann krossfestann.

2 Cor. 5, 14. 15. Krists kjærleiki þvingar oss, með því vér áhyfja svo, að ef einn hefir dáið fyrir alla, þá sé svo gott, sem þeir séu allir dandi: nú hefir hann

fyrir alla dáið, svo að þeir, sem lifa, skulshér eptir eðfi lifa sjálfum sér, heldur honum, sem er fyrir þá dáið og upp aptur risinn.

Merkt: a) Þí Skrista-stílnum verðum vér sérslagi áminntir og uppótsaðir til að prófa nár gæmlega sjálfa oss, þegar skrista-fabirinn, með sínum guðlegum umtölum og áminningum, minnit oss á sköldu vora við Krist, og trópir fyrir oss, að vér egum sífeldlega kappkosta, að vera byggð audugir.

b) Það stendur engannveginn í Prestsins valdi að sýrtingesa syndirnar, því það er Guðs áttina. En Presturinn gétur einungis eptir Guðs sýrheitum tilfagt oss og boðað: að Guð hafi víssulega sýrtingesíð oss vorar syndir vegna Jesú Krists, ef vér yðrumst þeirra af hjarta, og trunni á Krist. Þess vegna hafa yðrunarlausir eðfert gagn af að gánga til skrista' og altaris, heldur verður þeirra áby-gðarhluti því þöngvi, þar þeir vanbrúka þetta til að hylja með vonðföu sína, og að gjöra gís að Guðs orði.

Um þá heilögu Övpldmáltíð, er talad í fimta Partí Bræðanna.

Attundi apstuli.

Um Mannanna síðasta ástand.

§. 1. Þó dauða stundin sé öllum óvís, þá er samt víst, að allir menn, sem á jörðinni lifa allt til veraldarinnar enda, ega einu sinni að deyja, því allir þeir eru syndarar.

Róm. 5, 12. Syndin er af einum manni
komin í heimin, og dauðinn vegna synd-
arinnar, þannig hefir dauðinn innþrengt
sér til allra manna, því þeir syndgudu allir.

Merkt: a) Það er mjög hættulegt og heim-
skulegt að stjóta á frest sinum undirbúningi til
dauðans, vegna þess sú mannstjja kannsté sé ung-
eda með góðri heilsu og kenni sér einkis meins, því
dauðinn flippir mörpum burtu á besta aldri, svo
veit heldur enginn, hvort dauðinn muni koma
hastarlega að edur með aðdraganda, enginn getur
heldur fyrirjagt hvort hann muni fá færi á að und-
irbúa sig, þegar hann á hér við að stilljast, því
færstir eru svo öruggir á dauða-stundunni, að þeir
gæti með alvörugéfní og stöðugri umþenkisugu
hugsad um sín sálshjálpur efni.

b) A sóttar-sænginni er tíminn ofsnannur til
að fá viðbúð á þeim lósum og hégóma elsku,
sem öftrudu syndaranum, meðan hann var heill
og ósjúkur, frá að trúa á Jesúm Krist og elsta
hann, hugar-farid umbreyttist ekki heldur af því,
þó mannstjjan, meðan háskinn vofir yfir, fylgt
næp af hræðslu og gvida fyrir eynd og goss
um alla eilífu; því vér sjáum allt of opt, að þeir,
sem með miklu hugar-ángri-lofa bót og betrun á
sóttar-sænginni, snúa strax, sem þeir eru orðnir
heilbrygdir aptur, til hins fyrra sonðsamlega líf-
obar, og söna þar með, að þeirra ángur hafi ekki
komid af einlægum hjarta, og að lystin til þess vonða,
er af láungum vana orðin svo ríf í sálunni, að
hún getur ekki orðid nidurfjæsd, nema með lán-
garandi stríði og baráttu.

c) Þar fyrir er ráðlegast að búa sig undir
dauðann frá unga aldri, og stríða strax á móti
öllum öllum gjrindum, undir eins og þar tala til

ad breiða sér, en fappfösta þarómáti, að komast með lifandi trú í sameiningu við Krist sína Enduríaminnara, og fylgja hann eptirðæmi; því eins og ógublegir forherðast meir og meir, svo þeir, með því að halda áfram í syndanum, hafa enga bygðar og gubhræðslu tilfönningu, svo styrkjast þinir gubhræddu daglega með samverkandi náð heilags Andas, af að yðfa sig sífelðlega í gubhræðslu, og þannig undirbúa handa sér frið og fögnud í samvitfönni, sem er sú stærsta farsæld í þessu lífi; en ógublegir oytur á-mót, baka sér með löstum fönum stærsta qval og bröfsemi. Þegar dauðinn aðfömar, eru þeir gubhræddu hugþeansfirleg óqviðnir, en þinir ógublegu stöfjast, og annaðhvört falla í orvöntingu, ellegar með þánkaleysi söðva niður í blinda forherðingu.

§. 2. Sálir, sem er ódauðleg, sér strax, sem hún er skilin við líkann, til sínar sama stöðar, annaðhvört í eilífa gleði eður eilífar qvalir, eptir því, sem manneskjan hefir lifað í þessum heimi vel eður illa.

Lúc. 23, 43. Jesús sagði við yðrandi rænngjann á kröfsum: Sannlega segi eg þér, í dag skaltú vera með mér í Paradís. 2 Cor. 5, 8.

Jóh. 5, 24. Jesús sagði: Hvorr, sem hefir mín orð, og trúir þeim, sem mig sendi, sá hefir eilíft líf, og hann fennur ekki til fyrirðæmingarinnar, heldur hefir hann farið frá dauðanum til líffins.

Lúc. 16, 22. 23. Jesús segir í eptirlífs-
fögunni: Sá sátæli dó, og var borinn af

englum í fadmi Abrahams. Hinn ríski dó
lífa, og var greptráður, en, sem hann
hóf upp sín augu í helvít, var hann í
þvolumum.

§. 3. Á efsta degi skal líkaminn upp-
vefjaft úr duptinu, og samtengjaft aptur
sálunni, verður hann þá óförgengilegur.

Jóh. 5, 28. 29. Jesús sagði: Já tlu-
mnu foma, á hverjum allir þeir, sem í
gröfunum eru, munu heyrá Guds Stór-
raust, og þá munu þeir, sem gott hafa
gjört, upprísa til sælu, en hinir til fyrir-
dæmingar, sem illt hafa gjört.

Post. G. b. 24, 15. Pöstulinn Páll sagði:
ég hefi þá von til Guds, að á þessir muni
foma upprísa framíðinna bæði réttláttra
og rángláttra.

1 Cor. 15, 42. Lífama þeirra, sem deyja,
verður rotnanlegum nidursád, en hann
mun upp aptur rísa oforrotnanlegur.
Honum verður auðvirdilegum nidursád,
en hann mun upprísa veggamlegar. Honum
verður nidursád veikum, en hann mun
upp aptur rísa freptugur. Náttúrlegum
lífama verður nidursád, en upp aptur mun
rísa andlegur lífama.

§. 4. Þær manneskjur, sem verða lífs
á jördunni þegar dóms-dagur kemur, deyjá

ad sönnu eðfi, svo að sál og líkami stíljist að, en þeir munu samt umbreytast svo, að þeirra forrotnanlegi líkami verður í augabragði óförgengilegur; engin manneskja veit hvónær þessi dagur muni koma.

1 Cor. 15, 51. 52. Sjá! eg segi yður leyndann dóm; vér munum eðfi allir sofna, en allir munum vér umbreytast, og það skýndilega á einu augabragði, við hinn síðasta lúður-hljóm; því lúðurinn mun gella og hinir framlidnu munu upprísa óförgengilegir, en vér munum umbreytast.

§. 5. Kristur mun með dýrðlegum hætti opinberlega dæma allar manneskjur eptir upprísuna, og auglýsa fyrir ellum: að guðhræddir eru verdugir til að lifa í regfemb- og fögnudi-eilíflega; en ógudlegir þarómóti munu verða því krassi undirstaðir, sem þeirra kláverk hafa tilunnid.

Post. G. b. 17, 31. Gud hefir tilsett vissann dag, á hvorjum hann ætlar að láta þann mann, sem hann hefir þar til sett, dæma rétt alla jörðarinnar innbyggjendur, þar um sannfærir Gud alla, með því hann uppvakti þann mann frá dauðum.

2 Cor. 5, 10. Vér egum allir að opinberast fyrir Krists dómstóli, svo að hvorr einn úr bótum beri eptir því, sem hann

hefir adhafst í líkamans lífi, hvort sem það hefir verið gott eður illt.

2 Thess. 1, 7. 8. Þegar Drottinn Jesús opinberast af himni með sinnum engla her, og loganda eldi, til að hegna þeim, sem ekki vildu adhyllast Gud, og straffa þá, sem ekki vörðu hlýdugir Evangelíó vörs Drottins Jesú Krists.

Merk: Sérhver sála dæmist strax eptir að hún er fátin út af líkamanum, og verður henni vísað annaðhvort til eilístrar gleði, eður eilífra gvala. Ebr. 9, 27. En á síðasta degi, þegar saltnar eru, að nýu orðnar samtengdar líkómunum, mun Kristur svo sem Róngur og Sjá samansafna þeim, svo hans réttvissi dómur verði þeim öllum undir eina Punnar; til vitniðburðar um hans skjórnun án manngreinar álíks, og svo þeir megi sjálfir finna, að þeim sé enginn óréttur gjör. Rutth. 25, 31-46. Róm. 2, 16.

§. 6. Eilíft líf er það dýrðlega og sælufulla ástand, í hverju gudhræddir menn æfinlega lifa í gleðilegustu sambúð með Jesú Krísti, góðu Englinum og öllum heilögum, án þess að áreitast tengur af nokkurri synd eður sorg, en njóta óumræðilegrar hageunar, fríðar og faguðar af að skóða Guds dýrð, sem auðsynir sig í hans mörqu dásemdax-verkum, þar þeir einnig losa og vegsama Gud hvort með öðrum, og æfa sig í dygdinni og fjærleifanum, eptir Guds vilja.

Matth. 25, 34. Jesús mun segja við þá: Komid hínagad þér blessaðir af mínum Föður! eignist það ríkt, sem yður er fyrirbúið frá veraldarinnar upphafi.

Jóh. 17, 24. Jesús sagði í bæninni til síns himneska Föðurs: Fadir! eg vil að þeir, sem þú gafst mér skuli vera hjá mér hvor sem eg er, svo að þeir sjái mína dýrð, sem þú gafst mér.

Ebr. 12, 22. Þér komid til borgar Guds lifanda, til þeirrar himnesku Jerúsalem, og til margsjalda margra þúsíð Engla.

Spínb. b. 21, 4. Gud mun þerra öll tár af þeirra augum, og dauðinn mun ekki lengur vera til, ekki harmur né gvein, an né heldur þsna mun lengur til vera.

Róm. 2, 10. Heidur, vegsæmd og frið skal hvort sá öðlast; sem gött giorir.

S. 7. Þyrirdæmslugin, sem annars kallast eilíkur dauði, er það qualafullt og vonarlaut ástand í hvorju ógudlegir sárlega gveljast, af þeirra nagandi samvitsku, og hvor þeir í hinna ógudlegustu vondu anda og slára sálma sambúð, finna til briggilegustu verkana af sínum fyrri illgjordum, þarad þeirra drottandi lýstir, hvorjum þeir þá ei gæta fullnægt, undir eins auka þeim qvel og þsnu.

Matth. 25, 41. Jesús mun segja til þeirra: farid frá mér, þér bolvudu! í þann eilífa eld, sem fyrirbúinn er djöflinum og hans árum.

Marc. 9, 48.—Jesús sagði: þeirra ormur deyrtu ekki, og þeirra eldur slofnar ekki.

Joh. 3, 36. Hvort, sem ekki trúir Synnum, skal ekki hafa lífið heldur varir Guds reidi yfir honum.

Róm. 2, 9. Hrellingar og harmabali munu koma yfir allra þeirra manna sálir, sem illsku drögja.

§. 8. Á síðasta degi mun vor heimur forganga með öllum sínum gæðum. En guds hræddir munu ætíð vera hjá Drottni og með þessari von skulum vér hughreyska hvor annann.

2 Pét. 3 10. Dagur Drottins mun koma, sem þjófur á nóttu, á hverjum himnatnir munu með miklum gnh. forganga, en höfund stépnurnar í eldi bráðna, og jörðin og þau verk, sem á henni eru, munu uppbrenna. 1 Thess. 4, 17. 18.

Gudi sé lof og dýrd að eilífu,
A m e n !

S t n t t

A g r i p

af

Hofud-Lærdómum krisfilegra
Trúarbragða.

I.

Einu einastu sannur Gud er til, sem
hefir skapað heimin, viðheldur og
stjórnar honum til gagns og gleði
öllum sinum lifandi sképnum, en sér-
lagt þeim skynsemdarfullu til velferðar.

2.

Þessi Gud hefir allra stærstu egin-
legleika, og er sá allra fullkomnasti í
mátt, spekt, gæðsku, heilagleika og
réttlætti.

3.

Helleg Ritning, sem ljúfseldur
Guds vilja og ráðsöfun, að svo mál-
su

leitt, sem þau sérslagi eru manneskjum-
um viðkomandi, kunnir oss að dhrfa
Gud, sem Födurinn, Soninn og þann
heilaga Anda, er allir hafa eina veru
e, semu guddómlegu tign.

4.

Mannefjan var í upphafi, þegar
Gud hafði skapað hana, sáflaus og
gód, en hún svíktu sér sjálfri, með því
að brjóta fróðjunglega móti Guds lög-
máli; þar af vord hún syndug og óhæfi-
leg til að taka á móti þeirri sælu, sem
Gud hafði henni ætlað.

5.

Jesús Kristur, sem er eingétinn
Sonur þess himneska Föders, vord
mannefja, svo hann gæti endurleyft
syndugt mannfyn frá þeirri eymd, sem
þad hafði með syndinni steypt sér í.
Hann sýndi monnunum þar fyrir með
sinnt kunningu, hvað Gud af sinnt miß-
unarfullu elsku hefði ályttad um þeirra

frelsun, útvegadi þeim aðgáang til
hennar, með sinni frfölljugu þínu og
dauða, og staðfesti líka með sinni upp-
rifu og himnaser þá vissu, sem hann
hafði gæfið þeim um eilíft líf. Nú
stjórnar hann öllum heiminum ásamt
Föðurnum með guddómlegri makt og
veldi, og ber séríslagi umhyggju fyrir
finna endursýstra eilífri sálshjálp.

6.

Sá heilagi Andri leidir oss með
Kristis lærdómi, til aþurhvarfs frá
syndunum, og til trúartinnar á Krist,
svo vorar syndir verði oss fyrirgefna-
r. Hann hjálpar oss einnig til betrunar
og framsfara í dygd og guðhræðslu, svo
vér getum orðið hluttafandi í þeirri
sálshjálp, sem Kristur hefir oss útvegad.

7.

Þor trú á Jesúm Krist, á að spna
hvort hún sé freptug, með því, að vér
lífum eptir vorri skyldu bæði við Gud,

við sjálfa oss og við náúngana; eptir því, sem Gud og Kristur hafa skipað oss í heilagri Ritningu.

8.

Gudi erum vér skyldugir um, að tilbiðja, óttast og elska hann, hlýða honum, og reikna oss á hann einann, lofa hann, þakka honum og áfalla hann, einnig taka oss vara fyrir öllu því, sem í neðurn máta stríðir móti þeirri virðingu, sem vér egum honum að veita.

9.

Sjálfum oss erum vér skyldugir um, að bera tilbærilega umhyggju bæði fyrir sálu vorri og líkama, sem og vorri tímanlegri velferð, en þó sérílagi gæta vor, að varast allt íllt og syndsamlegt háttalag og vana, svo samvitkan hvorki ofþungist, né vér lðum tjón á vorri sönnu velferð; vér erum þarómóti fullvissir um Guds náð, og

gétum ætíð með sonarlegu trúnaðar-
transti leitad hális hjá honum, ef vér
föpplostum, að verða góðar og dygd-
andugar manneskjur eptir Jesú lær-
dómi og eptirdæmi.

IO.

Stáunganum erum vér skyldugir
um, að elska hann eins og sjálfa oss;
og þess vegna vera ætíð reidubúnir til
að gjöra það sama við hann, sem vér
kjósa vildum, að hann í líku tilfelli
gjærdi við oss; en aldrei tåka oss neðud
það fyrir höndur, sem í einhverri máta
þynnt að skérða hans tímanlega eða
eilífa velferd.

II.

Vér egum að hafa Guds orð ydug-
lega um hönd, þar það er hið besta
medal til vortar upplýsingar og helg-
unar, líka egum vér yduglega að veg-
sania og ákalla Gud, svo hugur vor
þar með uppfyllist af elsku til Guds,
og laungun eptir að gjöra hans vilja.

12.

Vér egum að leggja allt kapp á, að verða mikils, og halda vörn skínar sáttmála, því með skýntumt hefir Kristur látid gjöra oss að sinnum sinnar kirkju, og gefid oss rétt til sinna dýrmætu velgjörninga.

Í Dvaldmálistíðar Sakramentinu gjerir Jesús Kristur oss hluttakandi í sínum líkama og blóði, til fullvissu van, að vorar syndir séu oss fyrirgefna, ef oss af hjarta ángur, að vér höfum drógt þær, einsetjam oss að láta oss fara fram, með trúnni á hann, í ráðvæðni, og í vörum kristinnadómi. Þar fyrir egum vér lífa að brúka þetta Sakramenti með hjartanlegri andakt, eptir að vér áður höfum nákvæmlega og alvarlega prófad sjálfa oss.

13.

Gudhræddra sálir koma, eptir dauðann til ellis- lífs og ellisfar sælu,

í samfélag með góðum ondum, hjá
 Kristi sínum endurlausnara; en þá
 ógudlegir deyja, fara þeir í samfélag
 vondra anda, og hreppa þar qvælr og
 ángist, sem eru matlegt straff fyrir
 þeirra illgjördir.

14.

Guds alvísu ráðstafan hefir tilsett
 vissann dag, á hvorjum þeir. Daudu
 Samir manni úr sínu dýptt uppvefjast,
 og samtengjast þeirra sálum, þegar
 Kristur mun láta þá alla mæta opn-
 berlega fyrir sínum dómstólt, og þá
 förgengur sú veröld, sem nú er.

Litla gögg
Rafk.

